

08
2021

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelny: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**

Redaktor prowadzący: Magdalena Kirska-Okuniewska

Redakcja językowa: Magdalena Kirska-Okuniewska

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:

Przemysław Małecki – redaktor ds. samorządu komorniczego

dr Urszula Moszczyńska

Agnieszka Żelazna

Mateusz Sztandur

Monika Ged

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76, w. 15

faks: 58 550 38 75, w. 26

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl

© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

Spis treści

Od redakcji 6

ZMIANY W PRAWIE

Istotne zmiany w prawie dokonane przez ustawodawcę ustawami wpływającymi na postępowanie cywilne... 10

PROF. ALK DR HAB. JOANNA STUZIŃSKA

AKTUALNOŚCI

Opłata za złożenie wniosku o wpis do księgi wieczystej..... 26

AGNIESZKA ŻELAZNA

TEMAT NUMERU

Wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim..... 35

MONIKA GED

ORZECZNICTWO

Przegląd orzecznictwa 65

MATEUSZ SZTANDUR

Orzecznictwo dyscyplinarne 75

Pomówienie przez komornika a odpowiedzialność dyscyplinarna 79

JOANNA SAWICKA-IWANIUK

Szanowni Państwo!

Wakacje upływają w leniwej i upalnej (gdzieniegdzie) atmosferze, ale rzeczywistość prawna nie pozwala nam się nudzić i wymaga czujności. Część regulacji prawnych wciąż powoduje konieczność wypracowania właściwej wykładni, niektóre wchodzą w życie sukcesywnie – jak te, omówione w bieżącym numerze, część zaś zacznie obowiązywać wkrótce i będzie wymagać stosowania, jak przepisy o elektronicznej licytacji nieruchomości, z którymi wiąże się niezbyt odległa data: 19 września 2021 r.

Choć wiele regulacji z zakresu postępowania egzekucyjnego obowiązuje od pewnego czasu, to wciąż budzi wątpliwości i trudności interpretacyjne. Jednym z takich zagadnień są koszty egzekucyjne, a zwłaszcza opłaty. Radczyni prawna Agnieszka Żelazna omawia opłatę za złożenie wniosku o wpis do księgi wieczystej. W świetle przepisów ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, złożenie przez komornika wniosku o wpis do księgi wieczystej podlegającego opłacie uzależnione zostało od uprzedniego uiszczenia tej opłaty przez wierzyciela. Ze względu na uzależnienie złożenia wniosku o wpis do księgi wieczystej od jego opłacenia, Autorka w szczegółowy sposób opisuje opłatę jako wydatek i jej przekazanie. Natomiast Monika Ged, absolwentka studiów doktoranckich PAN, omawia wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim. Jest to o tyle istotne, że zarówno w postępowaniu zabezpieczającym, jak i egzekucyjnym ustawodawca przewidział możliwość objęcia postępowaniem majątku wspólnego należącego do dłużnika i jego małżonka. Stąd ważne jest dokonanie analizy, jak wygląda w postępowaniu zabezpieczającym odpowiedzialność małżonków majątkiem wspólnym za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich.

Okres wakacyjny nie daje nam wytchnienia i wciąż serwuje nam wiele zmian w regulacjach prawnych, czego skutkiem jest wejście w życie w lipcu uchwalonych wcześniej przepisów prawnych. Dotyczą one wielu aktów prawnych, które swoim zakresem obejmują szerokie spektrum. Nadążanie za zmieniającym się prawem wymaga czujności. Stąd zbiorczo omawiam dla Państwa zmiany w innych aktach

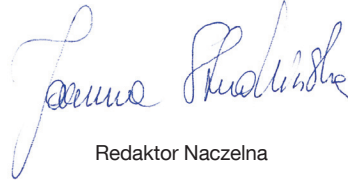
Fot. Bogusława Guzowska

prawnych niż kodeks postępowania cywilnego, tj. w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym czy kodeksie spółek handlowych.

Mamy też dla Państwa opracowania cykliczne. Za takie możemy już uznać cennie przez Państwa omówienie orzecznictwa dyscyplinarnego przez Przewodniczącą Izby Dyscyplinarnej Panią Joannę Sawicką-Iwaniuk. Bieżący materiał dotyczy wyroku w sprawie pomówienia i analizy, czy prowadzi on odpowiedzialności dyscyplinarnej komornika. Także przegląd orzecznictwa przygotowany przez doktoranta Uniwersytetu Gdańskiego Mateusza Sztandura pozwala Państwu śledzić istotne, najnowsze i ciekawie omówione orzeczenia z zakresu postępowania cywilnego.

Życzę Państwu ciekawej lektury!

Z życzeniami miłej lektury

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Janina Szulc', written in a cursive style.

Redaktor Naczelna

Wydawnictwo Currenda

Zapraszamy do naszego sklepu
www.sklep.currenda.pl

Uznane autorytety

Skorzystaj z wiedzy
i doświadczenia
specjalistów

Praktyczna wiedza

Wykorzystaj zdobytą
wiedzę w codziennej
pracy

Obowiązujące przepisy

Uwzględniamy szeroki zakres
aktualnie obowiązujących
przepisów prawnych

Bądź na bieżąco!

Korzystaj z kompletnego źródła wiedzy o postępowaniu egzekucyjnym

CURRENDA

KSIĄŻKI

NOWA CURRENDA

PRZEGLĄD PRAWA EGZEKUCYJNEGO

SUBSKRYPCJA

DO KAŻDEGO
ZAMÓWIENIA
OTRZYMASZ DROBNY
UPOMINEK!

SZYBKA DOSTAWA

Zamówione publikacje ślimy do Ciebie niezwłocznie i najszybciej z kurierów

BEZPIECZNE PŁATNOŚCI

Twoje pieniądze i informacje o zamówieniach są bezpieczne dzięki systemowi PayU

PRAKTYCZNA WIEDZA

Oferujemy Ci przydatne wydania na tematy, które liczą się w Twojej pracy

UZNANE AUTORY

U nas piszą dla Ciebie specjaliści – autorzy dziedziny

NOWOŚCI

www.sklep.currenda.pl

Istotne zmiany w prawie dokonane przez ustawodawcę ustawami wpływającymi na postępowanie cywilne

**PROF. ALK DR HAB.
JOANNA STUDZIŃSKA**

Redaktor Naczelna
Kierownik Zakładu
Postępowania Cywilnego
Akademia Leona Koźmińskiego

Dynamiczne zmiany w prawie wiążą się nie tylko z dostosowaniem go do zaistniałej sytuacji, ale także z wprowadzeniem nowych rozwiązań celem przyspieszenia i uproszczenia postępowania oraz dostosowania instytucji do obrotu prawnego. Ustawodawca uchwalił zmiany zarówno w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym, kodeksie spółek handlowych, kodeksie postępowania cywilnego, jak i ustawy prawo restrukturyzacyjne. Większość z nich rodzi skutki dla postępowania cywilnego. Część tych zmian weszła w życie już jakiś czas temu, a 1 i 3 lipca 2021 r. – kolejne, będące konsekwencją tychże, o istotnych skutkach. W numerze 6/2021 „Nowej Currendy” dr Grzegorz Kamieński omówił część zmian dokonanych ustawą z 28 maja 2020 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego, a dotyczących sprzedaży nieruchomości w drodze li-

cytacji elektronicznej, posiedzeń zdalnych, składu sądu, a także doręczeń. Ze względu na istotny charakter pozostałych zmian, w niniejszym artykule przedstawione zostaną najistotniejsze motywy i skutki całościowych nowelizacji z zakresu szeroko rozumianego prawa cywilnego i postępowania cywilnego.

Krajowy Rejestr Sądowy i wymuszone zmiany w prawie

Ustawą z 26 stycznia 2018 r. dokonano zmian w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym i innych ustawach¹. Ustawa ta weszła w życie 15 marca 2018 r., jednakże część zmian, które weszły w życie 1 lipca 2021 r., ma charakter dostosowujący. Co do zasady, dokumenty stanowiące podstawę wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego albo podlegające złożeniu do akt rejestrowych należy składać w oryginałach albo poświadczonych urzędowo odpisach lub wyciągach. W związku z informatyzacją postępowania rejestrowego, jeżeli te dokumenty zostały sporządzone w postaci papierowej, do wniosku należy dołączyć odpisy elektronicznie poświadczone przez notariusza albo

występującego w sprawie pełnomocnika, będącego adwokatem lub radcą prawnym, albo elektroniczne kopie dokumentów. Z tych względów zostaną wskazane najistotniejsze założenia reformy.

Wieloletnia praktyka funkcjonowania Krajowego Rejestru Sądowego, analizy sposobu i zakresu jego działania oraz oceny efektywności doprowadziły do wniosku, że w zmienionych warunkach społeczno-gospodarczych wcześniejsze rozwiązania w ustawie nie odpowiadają aktualnym potrzebom obrotu. Jest to o tyle istotne, że sukcesywnie wzrasta liczba podmiotów wpisywanych do rejestrów, zaś potrzeba regulacji wynika także z konieczności implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/1132/UE z 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz.Urz.UE L 169 z 30 czerwca 2017 r.) w zakresie przepisów dotyczących systemu integracji rejestrów. Dyrektywą 2017/1132 dokonano kodyfikacji dyrektyw w obszarze prawa spółek, m.in. dyrektywy 2012/17/UE z 13 czerwca 2012 r., zmieniającej dyrektywę Rady 89/666/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/56/WE i 2009/101/WE w zakresie integracji rejestrów centralnych, rejestrów handlowych i rejestrów spółek, która ustanowiła system integracji rejestrów. Dyrektywa 2017/1132/UE uchyla art. 1–3 dyrektywy 2012/17/UE (art. 166 dyrektywy 2017/1132/UE w zw. z Załącznikiem nr III do tej dyrektywy).

Ustawodawca w uzasadnieniu ustawy wskazał na zasadnicze cele zmian – wzmocnienie pewności i bezpieczeństwa obrotu, zmiany związane z wykorzystaniem nowych technologii informatycznych oraz konieczne do implementacji dyrektywy 2017/1132/UE, w zakresie integracji rejestrów centralnych, handlowych i rejestrów spółek, uproszczenie dokonywania tzw. wpisów ewidencyjnych do rejestru przedsiębiorców oraz zmiana sposobu i zakresu ujawniania informacji o zaległościach płatniczych podmiotu, a także zmiany proceduralne i porządkowe.

Forma elektroniczna

Wprowadzenie obligatoryjnej formy elektronicznej składania wniosków dla przedsiębiorców ma służyć zapewnieniu bezpieczeństwa i pewności obrotu oraz wykorzystania w pełni możliwości systemu teleinformatycznego. Jak podkreśla ustawodawca w uzasadnieniu ustawy, system teleinformatyczny Krajowego Rejestru Sądowego, zbudowany przed 2001 r., nie wykorzystuje w pełni nowoczesnych technologii informatycznych. Aktualny poziom rozwoju informatyki pozwala na jej zastosowanie w szerokim zakresie, łącznie z automatyzacją wielu czynności, które dziś są wykonywane ręcznie i pochłaniają zarówno stronom, jak i pracownikom sądów wiele czasu. Istotne znaczenie dla szybkości rozpoznania wniosku i dokonania wpisu do rejestru ma wymiana informacji między wnioskodawcą a sądem. Zgodnie z art. 3a ust. 1 ustawy o KRS, **Minister Sprawiedliwości utrzymuje system teleinformatyczny służący do prowadzenia Rejestru**, umożliwiającą zawiązywanie oraz podejmowanie innych czynności w odniesieniu do spółek, których umowa jest zawierana przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w tym systemie, oraz podejmowanie czynności w postępowaniu rejestrowym w odniesieniu do podmiotów podlegających

wpisowi do Rejestru, udzielanie informacji z Rejestru i udostępnianie akt rejestrowych. Minister Sprawiedliwości zapewnia dostęp do systemu teleinformatycznego w celu dokonywania czynności, o których mowa w tym przepisie, oraz ochronę danych zgromadzonych w systemie przed nieuprawnionym dostępem, przetwarzaniem, zmianą lub utratą. Minister Sprawiedliwości zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej informację o adresie, pod którym w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych jest dostępny system teleinformatyczny. Minister Sprawiedliwości jest administratorem danych użytkowników systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ust. 1, w rozumieniu przepisów ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 922 oraz z 2018 r. poz. 138). Zgodnie z art. 19 ustawy o KRS, wpis do Rejestru jest dokonywany na wniosek, chyba że przepis szczególny przewiduje wpis z urzędu. **Wnioski dotyczące podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.** Wniosek o wpis w rejestrze, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, składa się na urzędowym formularzu lub jego kopii albo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Formularz zawiera niezbędne pouczenia dla stron dotyczące sposobu jego wypełniania, wnoszenia i skutków niedostosowania wniosku do wymagań przewidzianych dla pism procesowych. Wnioski inne niż o wpis dotyczące podmiotów, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, można składać także za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wniosek w postępowaniu przed sądem rejestrowym składa się wraz z opłatą sądową. Wniosek złożony za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i nieopłacony nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem wniosku do sądu rejestrowego, o czym sąd poucza wnoszącego pismo.

www.canva.com

Przepisy art. 130 § 7 i 8 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio. Wniosek złożony w innej formie niż za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i nieopłacony podlega zwróceniu bez wzywania do uzupełnienia braków. Nieprawidłowo wypełniony wniosek o wpis podlega zwróceniu bez wzywania do uzupełnienia braków, jeżeli z powodu nieprawidłowego wypełnienia nie jest możliwe nadanie wnioskowi prawidłowego biegu. Analogiczną regulację zawiera art. 694^{3a} § 1 k.p.c., wprowadzając zasadę, że w przypadku złożenia wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wszelkie kolejne pisma w sprawie, bez względu na to, czy pochodzą od wnioskodawcy czy uczestnika, będą musiały być złożone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, z wyłączeniem środków zaskarżenia,

”

NIEPRAWIDŁOWO WYPEŁNIONY
WNIOSEK O WPIS PODLEGA
ZWRÓCENIU BEZ WZYWANIA DO
UZUPEŁNIENIA BRAKÓW, JEŻELI
Z POWODU NIEPRAWIDŁOWEGO
WYPEŁNIENIA NIE JEST
MOŻLIWE NADANIE WNIOSKOWI
PRAWIDŁOWEGO BIEGU.

do rozpoznania których właściwy jest Sąd Najwyższy. Złożenie środka odwoławczego następuje za pośrednictwem sądu pierwszej instancji (sądu rejestrowego), do którego pisma składa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Stosownie do treści art. 19 ust. 4 ustawy o KRS, w przypadku wniosków innych niż o wpis, a dotyczących podmiotów, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy o KRS (np. wniosek o uchylenie uchwały stowarzyszenia, wniosek o rozwiązanie stowarzyszenia), wnioskodawca również będzie miał możliwość złożenia wniosku w postaci papierowej lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Zmiana ta pozwala stronie skorzystać z systemu teleinformatycznego w przypadku składania także innych wniosków niż wnioski o wpis, jednocześnie pozostawiając możliwość złożenia wszelkich wniosków, niebędących wnioskami o wpis, dotyczących ww. podmiotów, również w dotychczasowej formie, tj. pisemnej.

Jak podkreśla ustawodawca, od 1 marca 2020 r. akta rejestrowe dla podmiotów już wpisanych do rejestru przedsiębiorców oraz podmiotów, które po tej dacie zostaną do rejestru przedsiębiorców wpisane, będą prowadzone i dostępne wyłącznie w postaci elektronicznej. Sąd rejestrowy nie będzie dokonywał przetworzenia dotychczasowych akt rejestrowych na postać elektroniczną ani zamieszczał ich niejako „z urzędu” w systemie teleinformatycznym, i odwrotnie. Prowadzenie akt w systemie teleinformatycznym będzie faktycznie rozpoczynało się od złożenia, po dniu wejścia w życie ustawy, wniosku dotyczącego podmiotu podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Z nowego brzmienia art. 9 ust. 1 ustawy o KRS wynika natomiast, że akta podmiotów podlegających wpisowi wyłącznie do rejestru stowarzyszeń nadal będą prowadzone w dotychczasowej postaci papierowej. Pomocniczo będzie prowadzony zbiór dokumentów obejmujący dokumenty wytworzone w postaci papierowej, do którego będzie się również dołączać dotychczasowe akta rejestrowe takiego podmiotu prowadzone w postaci papierowej (art. 9 ust. 6 ustawy o KRS).

Oprócz wprowadzenia obowiązku składania wszystkich wniosków do rejestru przedsiębiorców KRS z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, przewidziane zostało stworzenie Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych, wprowadzenie obowiązku składania sprawozdań finansowych w postaci elektronicznej w odpowiednim formacie danych, integracja Krajowego Rejestru Sądowego z systemem integracji rejestrów (BRIS), o którym mowa w dyrektywie 2017/1132/UE, udostępnienie w internecie pełnych danych o podmiocie oraz automatyzacja niektórych wpisów.

Kurator osoby prawnej

Istotne znaczenie z punktu widzenia skuteczności działania osoby prawnej w świetle teorii organów ma zapewnienie możliwości ustanowienia kuratora dla czasowego umożliwienia działania w sytuacji braku tychże organów. Wątpliwości w tym zakresie budził zakres kompetencji i dopuszczalność działania w toku postępowania. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 42 § 1 k.c., jeżeli osoba prawna nie może być reprezentowana lub prowadzić swoich spraw ze względu na brak organu albo brak w składzie organu uprawnionego do jej reprezentowania, sąd ustanawia dla niej kuratora. Kurator podlega nadzorowi sądu, który go ustanowił. Do czasu powołania albo uzupełnienia składu organu, albo ustanowienia likwidatora **kurator reprezentuje osobę prawną oraz prowadzi jej sprawy w granicach określonych w zaświadczeniu sądu**. Kurator niezwłocznie podejmuje czynności zmierzające do powołania albo uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania, a w razie potrzeby do jej likwidacji. Pod rygorem nieważności kurator jest obowiązany uzyskać zezwolenie sądu rejestrowego na nabycie i zbycie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz na dokonanie czynności prawnej, na pod-

stawie której następuje oddanie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części do czasowego korzystania; nabycie i zbycie oraz obciążanie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości². Jak zaznacza ustawodawca, pozwala to na sprawowanie realnego nadzoru nad kuratorem, a także uczyni bezprzedmiotowymi rozważania na temat, jakie są skutki prawne czynności zdziałanych przez kuratora bez zezwolenia sądu rejestrowego. Wyraźne wskazanie, że kurator może również reprezentować osobę prawną, rozwieje wątpliwości co do możliwego zakresu jego działania. Zgodnie z art. 604 k.p.c., w zaświadczeniu dla kuratora ustanowionego dla osoby prawnej sąd określi w sposób szczegółowy zakres jego czynności. Jeżeli stan faktyczny ulegnie zmianie na podstawie art. 603 § 4 k.p.c., sąd będzie mógł zmienić zakres umocowania kuratora. Jak stanowi art. 603 § 2 k.p.c., wszczęcie postępowania z urzędu może nastąpić, gdy jest to uzasadnione ważnym interesem społecznym lub bezpieczeństwem obrotu i brak jest możliwości powołania organu uprawnionego do reprezentacji osoby prawnej. Nowa regulacja art. 603² § 1 k.p.c. stanowi, że wnioskodawca we wniosku o ustanowienie kuratora wskazuje zakres spraw, w jakich kurator powinien podjąć czynności. Sąd nie jest związany zakresem żądania. Przewodniczący wzywa wnioskodawcę do uiszczenia zaliczki na pokrycie kosztów działania kuratora w wyznaczonej wysokości i w wyznaczonym

terminie. Jeżeli o ustanowienie kuratora wnios więcej niż jeden wnioskodawca, przewodniczący wzywa każdego z nich do uiszczenia zaliczki w równych częściach lub w innym stosunku według swego uznania. W razie nieuiszczenia zaliczki, przewodniczący zwraca wniosek. Zgodnie z art. 603³ k.p.c., ustanawiając kuratora dla osoby prawnej wpisanej do Krajowego Rejestru Sądowego, sąd rejestrowy zarządza jego wpis do tego rejestru. Kurator ma prawo do wynagrodzenia za swoją działalność oraz do zwrotu uzasadnionych wydatków, które poniósł w związku ze swoimi czynnościami. Koszty działania kuratora, o których mowa w § 1, obciążają tymczasowo wnioskodawcę – odpowiednio do zakresu spraw wskazanych we wniosku, oraz Skarb Państwa – w pozostałym zakresie. Wynagrodzenie kuratora obowiązującego do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie z obowiązującą stawką tego podatku. Przyznając postanowieniem koszty kuratorowi, sąd rejestrowy orzeka jednocześnie o obowiązku zwrotu kosztów poniesionych tymczasowo przez wnioskodawcę lub Skarb Państwa solidarnie od osoby prawnej, dla której kurator został ustanowiony, oraz osób obowiązanych do powołania organu uprawnionego do reprezentacji. Osoby te nie ponoszą jednak kosztów działania kuratora, jeżeli podjęły, z zachowaniem należytej staranności, czynności zmierzające do powołania lub wyboru organu uprawnionego do reprezentowania podmiotu. Jak stanowi art. 694^{2a} k.p.c., jeżeli postępowanie przed sądem rejestrowym odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, czynności sądu, referendarza sądowego i przewodniczącego są utrwalane wyłącznie w tym systemie, a wytworzone w ich wyniku dane w postaci elektronicznej opatrywane są kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Zmiany te w konsekwencji spowodowały także dostosowanie art. 69 § 1 k.p.c., zgod-

nie z którym **sąd orzekający, na wniosek strony przeciwnej, ustanawia kuratora dla strony niemającej zdolności procesowej, która nie ma przedstawiciela ustawowego, dla strony będącej osobą prawną, gdy w jej organie zachodzą braki uniemożliwiające jej reprezentację, albo dla strony będącej jednostką organizacyjną, o której mowa w art. 64 § 1¹, gdy brak jest osób uprawnionych do jej reprezentowania**³. Zgodnie z treścią projektowanego art. 69 § 1 k.p.c. zasadą jest ustanowienie kuratora na wniosek strony przeciwnej. Regulacja ta stwarza możliwość, a nie powinność ustanowienia kuratora, brak zatem jakichkolwiek podstaw, aby interpretować ten przepis jako obowiązek ustanowienia kuratora bez uwzględnienia okoliczności sprawy. W toku

”
WYRAŹNE WSKAZANIE,
ŻE KURATOR MOŻE RÓWNIEŻ
REPREZENTOWAĆ OSOBĘ
PRAWNĄ, ROZWIEJE
WĄTPLIWOŚCI CO DO
MOŻLIWEGO ZAKRESU
JEGO DZIAŁANIA.

postępowania sąd orzekający w uzasadnionych przypadkach może z urzędu ustanowić kuratora dla osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej. Postanowienie może zapaść na posiedzeniu niejawnym. Sąd niezwłocznie zawiadamia właściwy sąd rejestrowy o ustanowieniu kuratora dla strony wpisanej do Krajowego Rejestru Sądowego. Kurator ustanowiony w ten sposób jest umocowany do dokonywania wszystkich czynności łączących się ze sprawą.

Zgodnie z art. 42¹ § 1 k.c., kuratora ustanawia się na okres nieprzekraczający roku. Jak podkreśla ustawodawca w uzasadnieniu

ustawy, czas ten powinien być wystarczający do uporządkowania spraw podmiotu i powołania organu uprawnionego do jego reprezentowania. Jednakże w szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd będzie mógł przedłużać ustanowienie kuratora na czas oznaczony, jeżeli jego czynności zmierzające do powołania lub uzupełnienia składu zarządu nie mogły zostać zakończone przed upływem okresu, na który kurator został ustanowiony. Jeżeli czynności podjęte przez kuratora nie doprowadziły do powołania lub uzupełnienia składu organu osoby prawnej uprawnionego do jej reprezentowania albo jej likwidacji, występuje on niezwłocznie z wnioskiem do sądu rejestrowego o rozwiązanie osoby prawnej. Nie narusza to uprawnień kuratora do wystąpienia z żądaniem rozwiązania osoby prawnej na podstawie odrębnych przepisów.

KAŻDORAZOWĄ ZMIANĘ
TYCH OSÓB ORAZ DANYCH
TYCH OSÓB NALEŻY ZGŁOSIĆ
SĄDOWI REJESTROWEMU,
PRZEDKŁADAJĄC NOWĄ LISTĘ.

Informacja o adresie doręczenia

Ustawodawca w uzasadnieniu ustawy wskazał, że zasadne jest wprowadzenie obowiązku składania do sądu rejestrowego informacji o adresie przez określone kategorie osób celem zwiększenia efektywności obrotu prawnego. Brak aktualnego adresu do doręczeń powoduje wydłużenie postępowania. Ze względu na częsty problem skutecznego doręczenia wezwań lub orzeczeń kierowanych do członków organu (lub osób) uprawnionych

do reprezentacji podmiotu, zwłaszcza, gdy mimo wezwania w ramach prowadzonego postępowania przymuszającego podmiot nie wykonuje obowiązków rejestrowych i dochodzi do nałożenia grzywny na obowiązanych, konieczne jest doręczenie. Z tego powodu zgodnie z art. 19a ust. 5 ustawy o KRS, do wniosku o wpis osób reprezentujących podmiot wpisany do Rejestru, likwidatorów i prokurentów należy dołączyć oświadczenia tych osób obejmujące zgodę na ich powołanie oraz ich **adresy do doręczeń**. Wymogu dołączenia oświadczenia obejmującego zgodę nie stosuje się, jeżeli wniosek o wpis jest podpisany przez osobę, która podlega wpisowi albo która udzieliła pełnomocnictwa do złożenia wniosku o wpis albo której zgoda jest wyrażona w protokole z posiedzenia organu powołującego daną osobę lub w umowie spółki. Jest to *lex specialis* wobec fragmentarycznych regulacji Kodeksu spółek handlowych traktujących o adresie wspólników spółek osobowych. Jeżeli wspólnicy, a także osoby wchodzące w skład organu zobowiązanego do wyboru zarządu zamieszkują w jednym z państw członkowskich UE, zobowiązani są wskazać adres do doręczeń na terytorium UE. Złożenie do sądu rejestrowego oświadczeń o zmianach adresów do doręczeń zwolnione jest z obowiązku uiszczenia opłaty sądowej (art. 19a ust. 5c ustawy o KRS). Zgodnie z art. 19a ust. 5d ustawy o KRS do zgłoszenia spółki kapitałowej do rejestru należy dołączyć listę obejmującą nazwisko i imię oraz adres do doręczeń albo firmę (nazwę) i siedzibę członków organów lub innych osób uprawnionych do powołania zarządu. W przypadku gdy wspólnikiem jest osoba prawna, należy podać imiona i nazwiska oraz adresy do doręczeń członków jej organu reprezentacji. Każdorazową zmianę tych osób oraz danych tych osób należy zgłosić sądowi rejestrowemu, przedkładając nową listę.

Uzupełnieniem tych regulacji są modyfikacje w zakresie doręczeń w postępowaniu

www.canva.com

cywilnym. W świetle nowego art. 133 § 2³ k.p.c., **pisma procesowe lub orzeczenia** dla osób reprezentujących podmiot wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego, likwidatorów, prokurentów, członków organów lub osób uprawnionych do powołania zarządu **doręcza się na adres do doręczeń wskazany zgodnie z przepisami art. 19a ust. 5–5b i 5d ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym** (Dz.U. z 2017 r. poz. 700, 1089 i 1133 oraz z 2018 r. poz. 398). Regulacja ta uporządkuje sposób doręczania pism procesowych i orzeczeń zarówno w postępowaniach rejestrowych (nieprocesowych), jak i w procesach, a to w znaczący sposób usprawni procedowanie sądu. Zgodnie z art. 139 § 3¹ k.p.c., pisma dla osób reprezentujących podmiot wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego, likwidatorów, prokurentów, członków organów lub

osób uprawnionych do powołania zarządu, w razie niemożności doręczenia ich w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających z uwagi na niezgłoszenie oświadczenia o zmianie adresu do doręczeń, pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, chyba że inny adres do doręczeń lub miejsce zamieszkania i adres są sądowi znane. Jak stanowi art. 139 § 4¹ k.p.c., sąd rejestrowy przy doręczeniu postanowienia w przedmiocie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego osób reprezentujących podmiot, likwidatorów, prokurentów, członków organów lub osób uprawnionych do powołania zarządu poucza podmiot wpisany do rejestru o określonych w § 3¹ skutkach zaniedbania zgłoszenia oświadczenia o zmianie adresu do doręczeń. Do kuratora ustanowionego zgodnie z art. 143 i art. 144 stosuje się odpowiednio przepis art. 69 § 3 k.p.c. (art. 146 k.p.c.).

Kodeks spółek handlowych i dalsze zmiany

Z dniem 1 marca 2021 r. zaczęły obowiązywać przepisy nowelizujące Kodeks spółek handlowych, m.in. poprzez wprowadzenie do polskiego porządku prawnego prostej spółki akcyjnej. Wprowadzenie tej nowej formy spółki celem uproszczenia i odformalizowania tworzenia takich podmiotów prawnych wymusiło dalsze zmiany, których część weszła w życie 1 lipca 2021 r. Ustawodawca, decydując się na uregulowanie zasad funkcjonowania nowego rodzaju spółki, wyposażył je w mechanizmy pozwalające reagować na sytuacje trudne, w których spółka będzie zagrożona niewypłacalnością lub stanie się niewypłacalna. W życie weszły także zmiany z zakresu egzekucji takich praw majątkowych.

Prosta spółka akcyjna

W ramach projektu przygotowanego przez Ministerstwo Rozwoju – „100 zmian dla firm – pakiet ułatwień dla przedsiębiorców” – wprowadzono nowy typ spółki kapitałowej: prostą spółkę akcyjną (PSA), która jest nowoczesną formą niepublicznej spółki kapitałowej przeznaczoną dla innowacyjnych przedsięwzięć, np. rozwijających się start-upów⁴. Wskazuje się, że jednym z bodźców do wdrażania nowych rozwiązań jest pandemia COVID-19⁵. Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 1 § 2 k.s.h., spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prosta spółka akcyjna i spółka akcyjna. Jest to kontynuacja *numerus clausus* spółek w prawie handlowym⁶. Jak podkreśla ustawodawca w uzasadnieniu, spółka ta łączy korporacyjny charakter spółki jako osoby prawnej i jego podstawowy przejaw, jakim jest wyłączenie osobistej odpowiedzialności wspólników za jej zobowiązania ze znaczną swobodą kształtowania stosunku spółki, za-

równo jeśli chodzi o wzajemne relacje pomiędzy wspólnikami, jak i system zarządzania spółką oraz nadzoru nad tym procesem. Z jednej strony jest to dopuszczenie nowych kategorii wkładów na pokrycie obejmowanych praw członkowskich, a z drugiej strony – nowoczesny mechanizm ochrony wierzycieli spółki, odstępujący od konstrukcji kapitału zakładowego na rzecz elastycznych ograniczeń wypłat na rzecz akcjonariuszy, uwzględniających zarówno wielkość zagregowanego zadłużenia spółki, jak i stopień jej wypłacalności. Zgodnie z art. 300¹ k.s.h. prosta spółka akcyjna może być utworzona przez jedną albo więcej osób w każdym celu prawnie dopuszczalnym, chyba że ustawa stanowi inaczej⁷. Spółka nie może być zawiązana wyłącznie przez jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Akcjonariusze są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w umowie spółki. Akcjonariusze nie odpowiadają za zobowiązania spółki. Majątek odpowiadający wartości wkładów kapitałowych wniesionych do spółki może być zwracany akcjonariuszom, jeżeli nie jest potrzebny na finansowanie prowadzonej działalności i nie zagraża to interesom wierzycieli spółki. Wkłady kapitałowe nie tworzą zatem nienaruszalnego funduszu, lecz mogą być spożytkowane na świadczenia *causa societatis*. Kapitałem podstawowym PSA jest kapitał akcyjny, który stanowi, obok zysku spółki, jedno z dopuszczalnych źródeł wypłaty dywidendy,

spłaty z tytułu umorzenia akcji i zapłaty ceny w zamian za nabycie przez spółkę własnych akcji. Odstąpiono więc od idei kapitału zakładowego, zaś akcje PSA są pozbawione nominatu⁸. Do powstania spółki wymaga się zawarcia umowy spółki, ustanowienia organów spółki wymaganych przez ustawę lub umowę spółki, wniesienia przez akcjonariuszy wkładów na pokrycie kapitału akcyjnego co najmniej w kwocie, o której mowa w art. 300³ § 1 k.s.h. oraz wpisu do rejestru (art. 300⁴ k.s.h.). Zgodnie z art. 300⁶ k.s.h., umowa prostej spółki akcyjnej powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. Akcjonariusz ma prawo do udziału w zysku oraz prawo do wypłaty z kapitału akcyjnego w kwocie wynikającej z rocznego sprawozdania finansowego, która została przeznaczona do wypłaty w uchwale akcjonariuszy, chyba że umowa spółki stanowi inaczej (art. 300¹⁵ § 1 k.s.h.). Akcjonariusz ma prawo do udziału w zysku oraz prawo do wypłaty z kapitału akcyjnego w kwocie wynikającej z rocznego sprawozdania finansowego, która została przeznaczona do wypłaty w uchwale akcjonariuszy, chyba że umowa spółki stanowi inaczej. Prosta spółka akcyjna od chwili wpisu do rejestru uzyskuje osobowość prawną i działa przez swoje organy. Jak podkreśla ustawodawca w uzasadnieniu ustawy, jej cechą szczególną w stosunku do dotychczas funkcjonujących spółek kapitałowych jest możliwość wyboru pomiędzy tzw. systemem monistycznym i dualistycznym oraz szeroki zakres swobody stron umowy spółki w określeniu struktury i zasad funkcjonowania organów. Do założeń prostej spółki akcyjnej należy swoboda kształtowania stosunku spółki. Na ogólnych zasadach, umowa prostej spółki akcyjnej może zawierać postanowienia odmienne niż przewiduje ustawa albo postanowienia dodatkowe, chyba że postanowienia te byłyby sprzeczne z przepisami bezwzględnie obowiązującymi albo z naturą stosunku prostej spółki akcyjnej (art. 2 k.s.h. w zw. z art. 353¹ Kodeksu cy-

wilnego). Obligatoryjną treść umowy prostej spółki akcyjnej określa art. 300⁵ § 1 k.s.h. Umowa prostej spółki akcyjnej powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

AKCJONARIUSZ MA PRAWO DO UDZIAŁU W ZYSKU ORAZ PRAWO DO WYPŁATY Z KAPITAŁU AKCYJNEGO W KWOCIE WYNIKAJĄCEJ Z ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO, KTÓRA ZOSTAŁA PRZEZNACZONA DO WYPŁATY W UCHWALE AKCJONARIUSZY, CHYBA ŻE UMOWA SPÓŁKI STANOWI INACZEJ.

Funkcjonowanie prostej spółki akcyjnej

W prostej spółce akcyjnej nie istnieje kapitał zakładowy, ale trzeba utworzyć kapitał akcyjny. Ustawodawca wskazał minimalną kwotę tego kapitału na poziomie „technicznego minimum” wynoszącego 1 złoty (art. 300³ § 1 k.s.h.). W prostej spółce akcyjnej akcje mogą być obejmowane za wkłady pieniężne lub niepieniężne, przy czym wkładem niepieniężnym może być wszelki wkład mający wartość majątkową (art. 300² § 2 k.s.h.). Wkłady pokrywają akcje, ale nie wszystkie wkłady muszą zasilać kapitał akcyjny. Gdy akcjonariusze wnoszą wkłady niepieniężne, wymagane jest wskazanie w umowie spółki przedmiotu tych wkładów z zaznaczeniem akcji obejmowanych za wkłady niepieniężne oraz akcjonariuszy, którzy obejmują te akcje. Na wniesienie wkładów niezależnie od ich rodzaju wprowadzono 3-letni termin. Zasadą jest jednocześnie, iż

brak pełnego pokrycia akcji nie powoduje *per se* ograniczenia, ani tym bardziej wyłączenia uprawnień członkowskich (art. 300¹⁵ § 1 k.s.h., art. 300²³ § 1 k.s.h.). Przepis art. 300¹⁵ k.s.h. określa przesłanki wypłaty dywidendy. Określone zostały także zasady dysponowania nadwyżką bilansową w celu wypłaty zaliczki na poczet dywidendy, sfinansowania umorzenia akcji oraz nabywania przez spółkę własnych akcji. Art. 300²¹ k.s.h. ustanawia nakaz ekwiwalentności w pozakorporacyjnych transakcjach spółki z akcjonariuszem oraz w transakcjach z udziałem osób powiązanych ze spółką lub akcjonariuszem. Jak wskazuje w uzasadnieniu ustawy legislator, zwrot wkładów czy wypłata zysków mogą nastąpić wyłącznie pod jednym z tytułów korporacyjnych (*causa societatis*), a zatem jako wypłata dywidendy, zaliczki na poczet dywidendy, spłata umorzeniowa lub zapłata ceny nabycia przez spółkę własnych akcji. Istotne znaczenie dla przejrzystości funkcjonowania i jawności informacji ma obowiązek umieszczania na pismach i zamówieniach handlowych spółki, a także na jej stronach internetowych, informacji o wysokości kapitału akcyjnego (art. 300⁶⁰ § 1 pkt 4 k.s.h.). Kapitał akcyjny nie ma charakteru kapitału stałego, jak kapitał zakładowy, jednak informacja o wysokości kapitału akcyjnego ma na ogół istotne znaczenie dla kontrahentów spółki. Ustawodawca celem dostosowania tej formy spółki do nowoczesnych realiów wprowadził zasadę dematerializacji akcji prostej spółki akcyjnej. Jak podkreśla ustawodawca, istotnym motywem wprowadzenia zasady dematerializacji akcji prostej spółki akcyjnej jest również dążenie do przejrzystości składu akcjonariatu, gdyż przejrzystość jest wartością preferowaną przez prawodawcę europejskiego. Jednym z podstawowych założeń funkcjonowania prostej spółki akcyjnej jest swoboda i elastyczność obrotu akcjami. Zasada zbywalności akcji została wprost dookreślona w art. 300³⁵ § 1 k.s.h. Tryb zbycia akcji

prostej spółki akcyjnej ma charakter jednolity i opiera się na mechanizmie konstytutywnego wpisu do rejestru.

Akcja daje prawo do jednego głosu. Spółka może emitować akcje o szczególnych uprawnieniach, które powinny być określone w umowie spółki (akcje uprzywilejowane) (art. 300²⁵ § 1 k.s.h.). Z akcji uprzywilejowanych może wynikać szczególne uprawnienie, zgodnie z którym każda kolejna emisja nowych akcji nie może naruszać określonego minimalnego stosunku liczby głosów przypadających na te akcje uprzywilejowane do ogólnej liczby głosów przypadających na wszystkie akcje spółki (akcje założycielskie). W przypadku emisji nowych akcji, która mogłaby naruszyć ten stosunek, liczba głosów z akcji założycielskich ulega odpowiedniemu zwiększeniu. Akcje nie mają formy dokumentu (art. 300²⁹ § 1 k.s.h.). Akcje podlegają zarejestrowaniu w rejestrze akcjonariuszy. W przypadku objęcia akcji wpis do rejestru akcjonariuszy następuje po wpisie spółki do rejestru albo po wpisie do rejestru nowej emisji akcji. Funkcjonują tu także akcje nieme w przypadku akcji uprzywilejowanych co do dywidendy, kiedy to dopuszczalne jest wyłączenie prawa głosu. Obligatoryjną treść rejestru akcjonariuszy, będącą do pewnego stopnia odpowiednikiem treści dokumentu akcji, określa art. 300³² § 1 k.s.h. Informacje, które mają być ujawniane w rejestrze akcjonariuszy, to dane niezbędne z punktu widzenia

pewności i bezpieczeństwa obrotu. Rejestr akcjonariuszy może być prowadzony wyłącznie przez odpowiednio wykwalifikowane podmioty. Zgodnie z art. 300³⁰ § 1 k.s.h., rejestr akcjonariuszy mogą prowadzić wszystkie podmioty, które na podstawie przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi są uprawnione do prowadzenia rachunków papierów wartościowych, w tym Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. oraz spółki, którym KDPW S.A. przekazał wykonywanie czynności w zakresie prowadzenia depozytu papierów wartościowych, domy maklerskie i banki prowadzące działalność maklerską, banki powiernicze, zagraniczne firmy inwestycyjne oraz zagraniczne osoby prawne prowadzące działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału.

Konsekwencje wprowadzenia prostej spółki akcyjnej dla Krajowego Rejestru Sądowego i innych ustaw

Prostą spółkę akcyjną uwzględniono także w art. 36 pkt 6a ustawy o KRS poprzez uzupełnienie rejestru przedsiębiorców KRS. W art. 38 pkt 8a ustawy o KRS uwzględniona została struktura majątkowa PSA w procesie rejestracji w KRS. Jak precyzuje ustawodawca w uzasadnieniu ustawy, w prostej spółce akcyjnej tworzy się kapitał akcyjny oderwany od akcji, które mają charakter beznominałowy. Jednocześnie dopuszcza się wnoszenie wkładów niepieniężnych w postaci prawa niezbywalnego lub świadczenia pracy bądź usług, które nie zasilają kapitału akcyjnego. W związku z tym konieczne jest, by w dziale 1 rejestru przedsiębiorców były zamieszczone informacje o wysokości kapitału akcyjnego i liczbie akcji, a także o wartości emisji akcji wyemitowanych z upoważnienia udzielonego zarządowi oraz o maksymalnej liczbie i cenie emisyjnej warunkowo emitowanych akcji. Zgodnie z art. 47a ust. 1 ustawy o KRS, spółki

komandytowo-akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, proste spółki akcyjne, spółki akcyjne oraz spółki europejskie mogą dobrowolnie ogłaszać w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, w jakimkolwiek języku urzędowym Unii Europejskiej, informacje o wpisach do Rejestru wraz z ich tłumaczeniem na język polski, poświadczonym przez tłumacza przysięgłego.

KAPITAŁ AKCYJNY NIE MA CHARAKTERU KAPITAŁU STAŁEGO, JAK KAPITAŁ ZAKŁADOWY, JEDNAK INFORMACJA O WYSOKOŚCI KAPITAŁU AKCYJNEGO MA NA OGÓŁ ISTOTNE ZNACZENIE DLA KONTRAHENTÓW SPÓŁKI.

Zajęcie praw majątkowych z tego zakresu przez komornika

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego prostej spółki akcyjnej spowodowało także konsekwencje w postępowaniu egzekucyjnym. W przypadku zajęcia udziału w spółce handlowej, zgodnie z nowym brzmieniem art. 911³ § 1 k.p.c., zajmując udział wspólnika w spółce handlowej albo prawa wspólnika z tytułu udziału w takiej spółce, którymi wspólnikowi wolno rozporządzać, jak również prawa majątkowe akcjonariusza, komornik powiadomi o zajęciu spółkę oraz zgłosi ten fakt sądowi rejestrowemu.

Z dniem 1 lipca 2021 r. weszła w życie zmiana przewidująca możliwość prowadzenia postępowania w zakresie praw majątkowych dotyczących także prostej spółki

www.canva.com

akcyjnej. Jak stanowi art. 911³ § 2 k.p.c., w razie zajęcia praw majątkowych zarejestrowanych w rejestrze akcjonariuszy, o którym mowa w art. 300³⁰ § 1 i art. 328¹ § 1 ustawy z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505, 1543, 1655, 1798 i 2217 oraz z 2020 r. poz. 288), komornik występuje także z żądaniem ujawnienia zajęcia tych praw do podmiotu prowadzącego ten rejestr, wzywając go do zawiadomienia, w terminie 7 dni od dnia doręczenia żądania, o dacie wpisania zajęcia praw majątkowych w rejestrze akcjonariuszy albo przeszkodzie do jego dokonania i liczbie lub wartości oraz rodzaju, seriach i numerach albo odrębnych oznaczeniach, o których mowa w art. 55 ustawy z 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, zajętych praw majątkowych, jeżeli rejestr akcjonariuszy zawiera takie dane.

Prawo restrukturyzacyjne

Zmiany w prawie restrukturyzacyjnym weszły w życie 1 lipca 2021 r. W art. 4 pkt 2 ustawy prawo restrukturyzacyjne **założono zdolność restrukturyzacyjną prostych spółek akcyjnych**. Jednymi z istotniejszych zmian, które weszły w życie 1 lipca 2021 r., są zmiany art. 151 ust. 1 pkt 4 oraz 160 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego. Jak wskazuje się, do tej pory wyłączeniu z układu podlegały wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez ubezpieczonego, których płatnikiem jest dłużnik (dotychczasowe brzmienie art. 151 ust. 1 pkt 4 ustawy prawo restrukturyzacyjne). *Ratio legis* tego rozwiązania upatrywano w fakcie, że restrukturyzowany pokrywa z własnych środków część składek na ubezpieczenia społeczne pracowników, w pozostałej zaś jest on wyłącznie

płatnikiem, zatem jest to w istocie zobowiązanie osoby trzeciej (ubezpieczonego)⁹.

Zmiany w ustawie prawo restrukturyzacyjne mają charakter dostosowujący. W art. 24 ust. 2 pkt 5 i 6 ustawy prawo restrukturyzacyjne z pełnienia funkcji nadzorcy albo zarządcy wykluczono dodatkowo osoby fizyczne albo spółki handlowe powiązane osobowo lub kapitałowo z dłużnikiem będącym prostą spółką akcyjną. W zakresie wyłączenia prawa głosu w sprawach dotyczących układu, jak stanowi art. 116 ust. 4 ustawy prawo restrukturyzacyjne, wierzyciel będący osobą fizyczną, który posiada ponad 25% akcji prostej spółki akcyjnej będącej dłużnikiem, zostaje pozbawiony prawa głosu w sprawach dotyczących układu.

W zakresie propozycji układowych w art. 156 ust. 5 ustawy prawo restrukturyzacyjne wprowadzono wymóg, by propozycje układowe w razie restrukturyzacji zobowiązań dłużnika, przewidujące konwersję wierzytelności na akcje, wskazywały liczbę akcji, które mają zostać wyemitowane, oraz liczbę i wartość nominalną nowo ustanowionych udziałów lub akcji bądź też wartość, o którą następuje podwyższenie wartości nominalnej udziałów lub akcji już istniejących, a w przypadku akcji niemających wartości nominalnej – ich liczbę i cenę emisyjną.

Prawomocne postanowienie o zatwierdzeniu układu stanowi podstawę wpisu informacji o zatwierdzeniu układu w księgach wieczystych i rejestrach. W art. 169 ust. 3 i 4 ustawy prawo restrukturyzacyjne zawarto regulację, że w sytuacji, gdy układ przewiduje konwersję wierzytelności na udziały lub akcje, prawomocnie zatwierdzony układ zastąpi określone w kodeksie spółek handlowych czynności związane z podwyższeniem kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej, emisją akcji prostej spółki akcyjnej. Ponadto odpis prawomocnego postanowienia o zatwierdzeniu układu stanowić będzie podstawę wpisu podwyższenia kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej albo wpisu zmiany liczby akcji prostej spółki akcyjnej do KRS.

Przypisy końcowe

- ¹ Dz.U. 2018 r. poz. 398.
- ² Szerzej: M. Dziurda, *Komentarz do art. 42 k.c. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55(4))*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021.
- ³ Szerzej: Z. Miczek, *Zakres procesowego umocowania kuratora ustanowionego w trybie art. 42 k.c.*, PPH 2017, nr 1, s. 26–30.
- ⁴ Szerzej: M. Romanowski, *Śpieszmy się kochać spółki, bo tak szybko odchodzą – kilka refleksji o regulacji spółki w przyszłości*, MoP 2019/2, s. 18 i n.
- ⁵ A. Szumański, *Nowa regulacja udziału w zgromadzeniu spółek kapitałowych przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej*, PPH 2020/5, s. 4 i n.; K. Osajda, *Zarząd spółki kapitałowej (nowelizacja Kodeksu spółek handlowych w związku z pandemią)*, PPH 2020/6, s. 18 i n.
- ⁶ R. Adamus [w:] *Prosta spółka akcyjna. Komentarz*, red. P. Malinowski, Warszawa 2021, art. 300(1).
- ⁷ Szerzej na ten temat: A. Kappes, *Prosta spółka akcyjna – czy rzeczywiście prosta i czy potrzebna? Uwagi do projektu nowelizacji Kodeksu spółek handlowych, wprowadzającego prostą spółkę akcyjną (projektowane art. 3001–300121 k.s.h.)*, PPH 2018/5, s. 14–15; A. J. Witosz, *Prosta spółka akcyjna formą organizacyjno-prawną innowacyjnego przedsiębiorstwa?*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2018/362, s. 159 i n.; M. Grześków, *Rozważania nad kształtem prostej spółki akcyjnej (PSA)*, „Internetowy Przegląd Prawniczy Towarzystwa Biblioteki Stuchaczów Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2017/10; P. Dzierżak, *Prosta Spółka Akcyjna – mnożenie bytów ponad potrzebę czy właściwe remedium na potrzeby przedsiębiorców?*, MoPH 2016/2, s. 38 i n.; M. Dela, *Prosta spółka akcyjna w rządowym planie na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*, „Studia Lubuskie” 2016/12, s. 100; T. Sójka, *O potrzebie zmian unormowań niepublicznych spółek kapitałowych – uwagi na kanwie projektu przepisów o prostej spółce akcyjnej*, PPH 2018/9, s. 12; J. Kruczałak-Jankowska, *Prosta spółka akcyjna – polską superspółką?*, PPH 2018/9, s. 27;
- ⁸ A. Opalski, *Prosta spółka akcyjna – nowy typ spółki handlowej*, cz. I, PPH 2019, nr 11, s. 5–15.
- ⁹ B. Magnowski, K. Lachner, <https://www.prawo.pl/biznes/zmiany-w-prawie-upadlosciowym-i-restrukturyzacyjnym-uwaga-na,504932.html>.

Syntetyczna analiza zagadnień

DOSTĘPNA W CZYTELNI

do tej pory rozproszonych w różnych opracowaniach

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

Sądowe postępowanie egzekucyjne

Nowe rozwiązania prawne

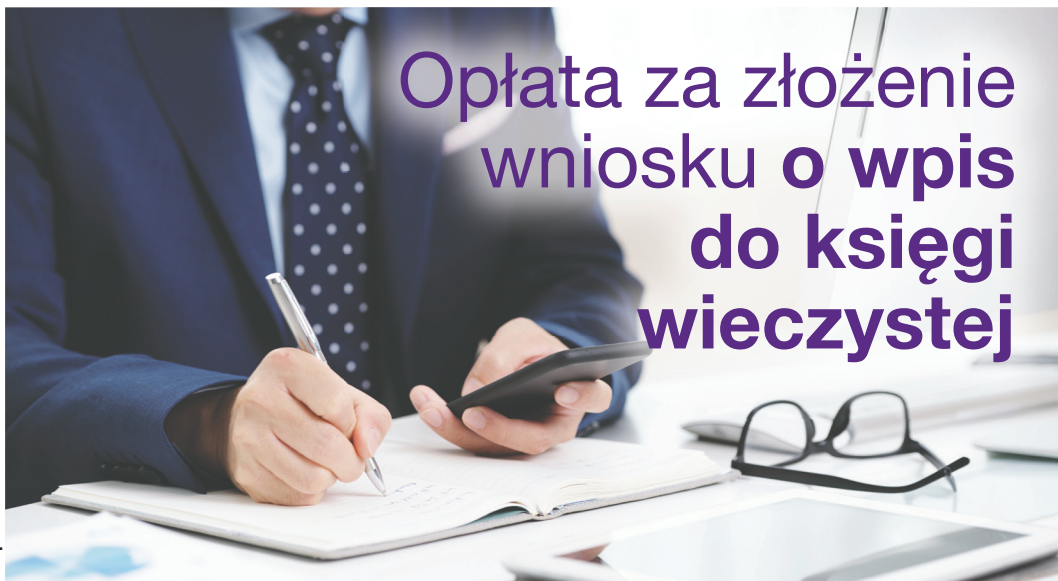
redakcja naukowa
Radosław Flejszar

OSRODEK NAUKOWO-SZKOLENIOWY
PRZY KRAJOWEJ RADZIE KOMORNICZEJ

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Opłata za złożenie wniosku o wpis do księgi wieczystej

Stosownie do przepisów ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych¹, złożenie przez komornika wniosku o wpis do księgi wieczystej podlegającego opłacie uzależnione zostało od uprzedniego uiszczenia tej opłaty przez wierzyciela.

**AGNIESZKA
ŻELAZNA**
Radczyni prawna

I. Opłata za wpis do KW jako wydatek

Ustawodawca w art. 6 pkt 11 u.k.k. do katalogu – podlegających zwrotowi – wydatków ponoszonych przez komornika w toku postępowania albo w trakcie innych czynności wykonywanych wyłącznie w zakresie określonym w przepisach u.k.k. zaliczył m.in. koszty pokrycia opłaty sądowej należnej od wniosku o wpis w księdze wieczystej.

Wysokość opłaty sądowej od wniosku o wpis w księdze wieczystej, który to wniosek składany jest bądź to w ramach postępowania egzekucyjnego, bądź też w celu wykonania zabezpieczenia roszczenia, ustalona została z kolei w przepisach ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych². Aktualnie wysokość wskazanej opłaty wynosi – co do zasady – 100,00 zł. Stosownie bowiem do art. 44 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c., opłatę stałą w podanej wyżej wysokości pobiera się od wniosku o dokonanie innych wpisów, poza określonymi w art. 42 i 43 u.k.s.c. (a więc poza wnioskami o wpis przede wszystkim: prawa własności, użytkownika wieczystego i ograniczonych praw rzeczowych oraz udziałów w tych prawach lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu – w tym nabytych

w drodze spadkobrania – a także praw i roszczeń osobistych).

Jak słusznie podkreśla się to bowiem w doktrynie³, w toku postępowania egzekucyjnego zwykle chodzi o składane przez komorników wnioski o wpis do księgi wieczystej ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji z nieruchomości. W przypadku zatem wniosku o wpis ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji lub przyłączeniu się do egzekucji uprzednio wszczętej opłata sądowa jest stała i ustala się ją na podstawie – powołanego już wyżej – art. 44 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c. Jak wyjaśnił to bowiem Sąd Najwyższy w uchwale z 17 czerwca 2003 r.⁴, komornik jest legitymowany do złożenia w interesie i na rzecz wierzyciela wniosku o dokonanie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji z nieruchomości.

II. Uzależnienie złożenia wniosku o wpis do KW od jego opłacenia

Przepisem art. 17 ust. 1 u.k.k. (podobnie jak na tle poprzednio obowiązujących w tym zakresie regulacji prawnych) przyznano komornikowi uprawnienie do uzależnienia złożenia przez niego wniosku o dokonanie wpisu w księdze wieczystej, do którego dochodzi w ramach toczącego się postępowania egzekucyjnego albo wykonania zabezpieczenia roszczenia, od uprzedniego uiszczenia przez wierzyciela kwoty potrzebnej na pokrycie opłaty sądowej należnej od takiego wniosku.

Podobnie więc jak w odniesieniu do zaliczki, uiszczenie kwoty niezbędnej do pokrycia opłaty sądowej od wniosku o wpis w księdze wieczystej jest warunkiem podjęcia przez komornika dalszych czynności w sprawie, tj. złożenia przedmiotowego wniosku o wpis do sądu wieczystoksięgowego. W razie ustalenia zatem, iż konieczne będzie złożenie wniosku o wpis do KW połączonego z opłatą, komornik powinien wezwać wierzyciela do jej uiszczenia, wyznaczając mu w tym celu odpowiedni termin pod rygorem niedokona-

nia wskazanej czynności. Wezwania tego nie kieruje się w zasadzie jedynie w sytuacji, gdy wierzyciel jest zwolniony od kosztów sądowych w zakresie wskazanej opłaty. Powyższe wynika bowiem z faktu, iż zobowiązaniem do uiszczenia należnej opłaty sądowej pozostaje jedynie wierzyciel. Rolą komornika jest zaś tylko przekazanie jej właściwemu sądowi. W odniesieniu do statusu komornika w postępowaniu wieczystoksięgowym zwraca się zaś uwagę na uchwałę Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2001 r.⁵, w którym to orzeczeniu wyjaśniono, iż komornikowi nie przysługuje – z uwagi na brak legitymacji – apelacja od postanowienia odmawiającego uwzględnienia przesłanego przez niego wniosku o dokonanie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji z nieruchomości. Z tego środka od-

W RAZIE USTALENIA ZATEM, IŻ KONIECZNE BĘDZIE ZŁOŻENIE WNIOSKU O WPIS DO KW POŁĄCZONEGO Z OPŁATĄ, KOMORNIK POWINIEN WEZWAĆ WIERZYCIELA DO JEJ UISZCZENIA, WYZNACZAJĄC MU W TYM CELU ODPOWIEDNI TERMIN POD RYGOREM NIEDOKONANIA WSKAZANEJ CZYNNOŚCI.

woławczego mogą skorzystać bowiem jedynie inni uczestnicy postępowania wieczystoksięgowego (np. dłużnik będący właścicielem nieruchomości, współwłaściciel nieruchomości). Ponadto wpis w dziale III księgi wieczystej wzmianki o wszczęciu egzekucji z nieruchomości ma charakter zabezpieczający, zatem postanowienie oddalające apelację od takiego wpisu nie jest orzeczeniem co do

istoty sprawy, co powoduje także niedopuszczalność skargi kasacyjnej⁶. Komornik nie jest zaś uznawany za wnioskodawcę w postępowaniu wieczystoksięgowym w związku ze składanymi wnioskami o wpis do KW bądź to w ramach postępowania egzekucyjnego, bądź też w celu wykonania zabezpieczenia roszczenia. Działa on więc tylko na rzecz wierzyciela, nie posiadając jednocześnie statusu wnioskodawcy w postępowaniu wieczystoksięgowym. Jak słusznie wyjaśnia się to przy tym w doktrynie⁷, składając wniosek o wpis ostrzeżenia, komornik działa jako organ egzekucyjny. Status egzekucyjnoprawny komornika wyłącza zatem możliwość korzystania przez niego z aktów dyspozycji formalnej przysługujących uczestnikom postępowania wieczystoksięgowego. Nie może on więc – na równi ze stronami postępowania – kwestionować orzeczeń sądu wieczystoksięgowego w drodze środków odwoławczych. Przyznanie komornikowi uprawnienia do złożenia tych środków wymagałoby bowiem wyraźnego uregulowania tej kwestii w przepisach rangi ustawowej, którego to uregulowania aktualnie brak. Jak wynika zaś z art. 626¹ § 2 k.p.c., uczestnikami postępowania przed sądem wieczystoksięgowym – oprócz wnioskodawcy – są tylko te osoby, których prawa zostały wykreślone lub obciążone bądź na rzecz których wpis ma nastąpić.

III. Przekazanie opłaty

Składając wniosek do sądu wieczystoksięgowego, komornik zobligowany jest do wskazania w jego treści wysokości pobranej opłaty sądowej, którą następnie przekazuje właściwemu sądowi. Stosownie przy tym do art. 626⁴ § 1 i 1² k.p.c. komornik składa wniosek o wpis do KW wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego i opatruje go kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Właściwy do złożenia przedmiotowego wniosku jest z kolei sąd prowadzą-

cy daną księgę, o dokonanie wpisu w której wnosi komornik.

W sytuacji gdyby okazało się, że wierzyciel został zwolniony od kosztów sądowych należnych od wniosku o wpis w księdze wieczystej, komornik zobligowany jest do wskazania we wniosku, że opłata sądowa nie została pobrana, oraz przestania do właściwego sądu – wraz z dokumentami stanowiącymi podstawę wpisu – odpisu prawomocnego postanowienia o zwolnieniu od kosztów sądowych. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu, jeżeli tylko zostały sporządzone w formie elektronicznej, przekazywane są sądowi wraz z wnioskiem za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pozostałe zaś dokumenty, niesporządzone w postaci elektronicznej, komornik przesyła sądowi właściwemu do prowadzenia księgi wieczystej w terminie trzech dni od dnia złożenia wniosku o wpis⁸.

Ustawodawca przewidział przy tym wyjątek od zasady przewidzianej w art. 17 u.k.k., który obejmuje sytuacje złożenia przez komornika wniosku o wykreślenie z księgi wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji. Wniosek taki bowiem – na zasadzie wyrażonej w art. 95 ust. 1 pkt 10 u.k.s.c. – nie podlega opłacie sądowej, tzn. nie pobiera się od niego opłaty. *Ratio legis* wskazanej regulacji, która obowiązuje od 1 stycznia 2019 r., wynikało zaś z pewnej dostrzeżonej prawidłowości. Mianowicie przedmiotowe wnioski o wykreślenie

składane są po zakończeniu postępowania, co powodowało, że często utrudnione było rozliczenie związanych z nim kosztów, w sytuacji, gdy wykreślenie nieaktualnych wpisów dokonywane jest w interesie publicznym. Jego istotą jest zaś zapewnienie zgodności wpisów w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym⁹. Obowiązek złożenia przez komornika wniosku o wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji lub o usunięcie wniosku o wszczęcie egzekucji ze zbioru dokumentów w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego lub ukończenia egzekucji w inny sposób niż przez umorzenie wynika zaś wprost z art. 924 § 2 k.p.c. Na komorniku spoczywa również obowiązek poprawienia lub uzupełnienia powyższego wniosku w razie braków.

Zgodnie natomiast z przepisem przejściowym, w terminie 18 miesięcy od 1 stycznia 2019 r. komornicy mieli obowiązek złożenia z urzędu we właściwych sądach rejonowych wniosków o wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji lub usunięcie wniosku o wszczęcie egzekucji ze zbioru

dokumentów również w zakończonych postępowaniach, w których ze względu na datę wszczęcia postępowania nie stosowało się przepisu art. 924 § 2 k.p.c. Dotyczyło to zaś spraw, w których egzekucję z nieruchomości zakończono nie wcześniej niż 6 lat przed 1 stycznia 2019 r.

IV. Delegacja ustawowa

W art. 17 ust. 5 u.k.k. zawarta została delegacja ustawowa dla Ministra Sprawiedliwości do określenia – w drodze rozporządzenia – sposobu pobierania i uiszczania oraz sposobu i terminu przekazywania sądom należności pobranych od wierzycieli na pokrycie opłat od wniosków o wpis do KW, a także ich zwrotu oraz sposobu prowadzenia ich ewidencji przez komornika i czasu jej przechowywania. Stosownie bowiem do art. 17 ust. 4 u.k.k., ustawodawca nałożył na komornika obowiązek prowadzenia ewidencji pobranych należności na pokrycie opłat sądowych. Ustalono przy tym wytyczne dla realizacji przedmiotowej delegacji, określone jako łatwość uiszczania opłat i przekazywania ich sądom,

szczegółowość ewidencji oraz konieczność zapewnienia jej trwałości.

Aktualnie obowiązującym aktem wykonawczym w powyższym zakresie jest rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 30 listopada 2018 r.¹⁰ w sprawie pobierania przez komorników opłat sądowych od wniosków o wpis w księdze wieczystej i ich przekazywania sądom oraz prowadzenia ewidencji pobranych opłat sądowych.

Przepisy powołanego rozporządzenia określają po pierwsze sposób uiszczenia należności na pokrycie opłaty sądowej za wpis do KW. Tak też opłata ta uiszczana jest przez wierzyciela bądź to w formie bezgotówkowej na rachunek bankowy komornika, bądź też w formie wpłaty gotówkowej, bezpośrednio w kancelarii komorniczej. W przypadku uiszczenia opłaty gotówką, komornik zobligowany jest zaś do wydania pokwitowania zawierającego:

- kwotę opłaty;
- imię i nazwisko komornika;
- sygnaturę akt komorniczych dotyczących postępowania egzekucyjnego, w związku z którym składany jest wniosek o wpis w księdze wieczystej.

Po drugie, rozporządzenie określa także termin i sposób przekazania opłaty właściwemu sądowi, stanowiąc, iż komornik przekazuje pobraną opłatę sądowi rejonowemu właściwemu do rozpoznania wniosku o wpis w księdze wieczystej, w terminie do 7. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano opłatę i złożono wniosek o wpis

w księdze wieczystej. Przekazanie opłaty następuje z kolei w drodze jej wpłaty na rachunek bankowy sądu lub bezpośrednio w jego kasie. Niezależnie od powyższego, komornik zobligowany jest także do przekazania oryginału lub kopii potwierdzenia wpłaty wskazanej opłaty – w terminie 7 dni od jej dokonania – sądowi rejonowemu, na rzecz którego dokonano wpłaty, wraz z wykazem zawierającym:

- oznaczenie wierzyciela uiszczającego opłatę;
- wysokość pobranej opłaty;
- numer księgi wieczystej, której dotyczy opłata, jeżeli księga ta została założona;
- sygnaturę akt komorniczych oraz imię i nazwisko komornika;
- datę pobrania opłaty i złożenia wniosku o wpis w księdze wieczystej.

W przypadku, gdy potwierdzeniem dokonania wpłaty jest wydruk potwierdzający dokonanie operacji bankowej, na wydruku tym komornik winien zamieścić ponadto – potwierdzoną własnoręcznym podpisem – informację, że figurująca na nim kwota stanowi wpłatę tytułem opłaty za wpis do KW.

Rozporządzenie określa także – po trzecie – sposób prowadzenia ewidencji opłat pobranych przez komornika, wskazując, iż ewidencję tę prowadzi się w postaci elektronicznej odrębnie na każdy rok kalendarzowy. Okres przechowywania ewidencji wynosi zaś 5 lat, licząc od końca roku, w którym ewidencja ta została założona. Co do zasad prowadzenia przedmiotowej ewidencji, wymaga się by była ona prowadzona jako odrębna księga i zawierała:

- liczbę porządkową;
- sygnaturę akt komorniczych dotyczących postępowania egzekucyjnego, w związku z którym składany jest wniosek o wpis w księdze wieczystej;
- imię i nazwisko oraz adres wierzyciela, który uiścił opłatę, a gdy uiszczającym jest osoba prawna – jej nazwę lub firmę i siedzibę oraz imię, nazwisko i adres jej przedstawiciela, który uiścił opłatę;

- kwotę pobranej opłaty, nazwę sądu rejonowego, któremu opłata została przekazana, oraz datę jej przekazania;
- wysokość kwoty zwrotu, datę i sposób zwrotu oraz dane wierzyciela, któremu komornik zwrócił opłatę;
- uwagi.

Niezależnie od prowadzenia samej ewidencji, komornik zobligowany jest dokonywać w jej ramach oraz oddzielnie dla każdego sądu rejonowego podsumowania pobranych opłat w okresach miesięcznych i odnotowywać w rubryce „uwagi” kwotę, datę wpłaty, okres i sąd, którego wpłata dotyczy.

Po czwarte, rozporządzenie określa także zasady rozliczenia pobranej opłaty w razie niezłożenia wniosku o wpis do KW. W przypadku zatem, gdy opłata została uiszczona, lecz nie złożono wniosku o wpis w księdze wieczystej, komornik zobligowany jest zwrócić kwotę nienależnej opłaty wierzycielowi, który ją uiszczył, w terminie 7 dni od dnia uiszczenia opłaty. W przypadku jednakże, gdy opłata została wprawdzie uiszczona, lecz nie złożono wniosku o wpis w księdze wieczystej z powodu wystąpienia przeszkody, termin zwrotu kwoty nienależnej opłaty wynosi 7 dni od dnia, w którym upłynął termin do usunięcia przeszkody przez wierzyciela. Opłata nienależna może zostać zwrócona przez komornika zaś na dwa sposoby, tj. przekazem pocztowym lub przelewem na wskazany rachunek bankowy czy rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.

V. Rozliczenie zaliczki pobranej od wierzyciela na poczet opłaty sądowej za wpis do KW

Do rozliczenia pobranej od wierzyciela zaliczki na pokrycie opłaty sądowej za wpis do KW nie znajduje zatem zastosowania regulacja zawarta w art. 16 ust. 1 u.k.k., przewidująca, iż komornik rozlicza zaliczkę w terminie miesiąca od dnia poniesienia wydatków, na

KOMORNIK ZOBLIGOWANY JEST ZWRÓCIĆ KWOTĘ NIENALEŻNEJ OPŁATY WIERZYCIELOWI, KTÓRY JĄ UISZCIŁ, W TERMINIE 7 DNI OD DNIA UISZCZENIA OPŁATY.

które była przeznaczona, zwracając jednocześnie jej niewykorzystaną część. Jeżeli zaś opłacona zaliczkowo czynność nie została dokonana, zaliczka podlega zwrotowi w terminie 3 miesięcy od dnia jej pobrania.

Jak wyjaśnia się to w doktrynie¹¹, *ratio legis* powyższego wyłączenia w odniesieniu do zaliczki na opłatę sądową należną od wniosku o wpis w KW podyktowany został tym, iż wysokość opłaty jest ustalona ustawowo, a ponadto komornik zgodnie z art. 17 ust. 4 u.k.k. prowadzi ewidencję należności z tego tytułu. Aktualnie obowiązujące rozporządzenie zaś w tym zakresie ustala szczególne terminy zwrotu pobranej zaliczki w razie niezłożenia wniosku o wpis do księgi wieczystej.

Przypisy końcowe

- ¹ T.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 210 ze zm.; dalej: „u.k.k.”.
- ² T.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 755 ze zm.; dalej: „u.k.s.c.”.
- ³ M. Uliasz [w:] red. K. Flaga-Gieruszyńska, *Koszty komornicze*, Warszawa 2021, s. 110.
- ⁴ Sygn. akt III CZP 31/03.
- ⁵ Sygn. akt III CZP 48/00.
- ⁶ Por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 września 1997 r., sygn. akt II CKN 305/97.
- ⁷ M. Lewandowski, *Głosa do uchw. SN z 12.1.2001 r., III CZP 48/00*, Rej. 2001, nr 3, s. 110.
- ⁸ Por. art. 626⁴ § 3 k.p.c.
- ⁹ A. Zieliński [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, *Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Komentarz*, wyd. 10, Warszawa 2019, s. 340.
- ¹⁰ Dz.U. z 2018 r. poz. 2319.
- ¹¹ P. Dzienis [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz* [w:] R. Reiwer (red.), *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 942–976.

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Upadek zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym

Mateusz Wiktor Golak

PRACTICA

 CURRENDA

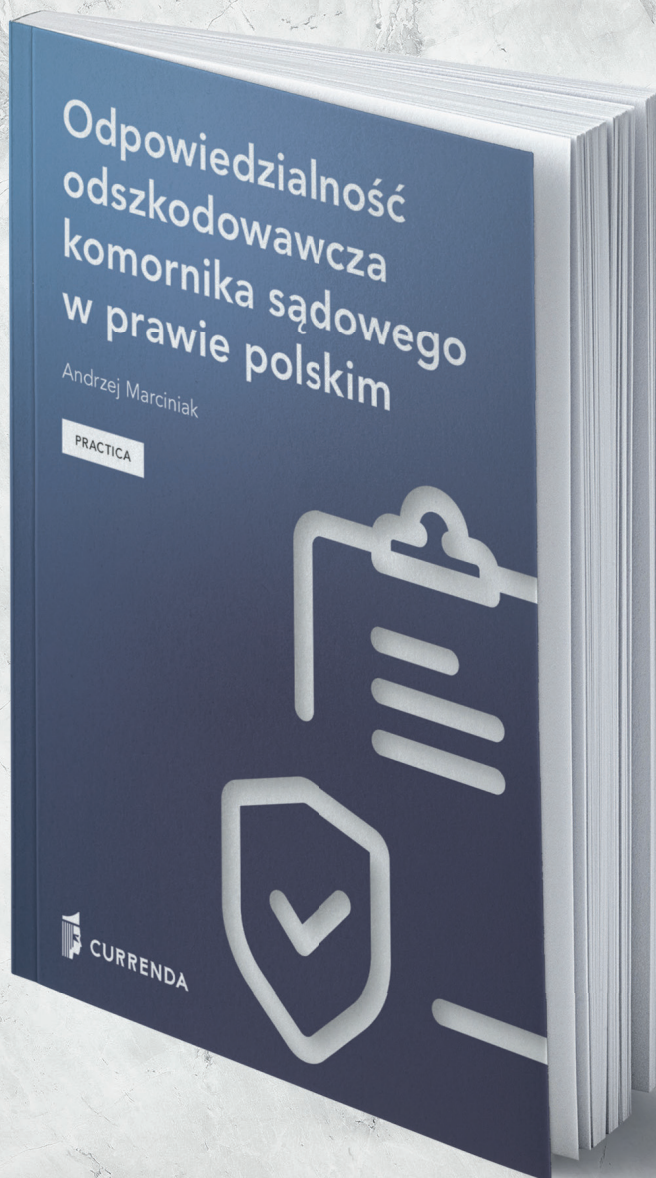
DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim

MONIKA GED

Prawnik
Absolwentka studiów
doktoranckich PAN

Wprowadzenie

Zarówno w postępowaniu zabezpieczającym, jak i egzekucyjnym ustawodawca przewidział możliwość objęcia postępowaniem majątku wspólnego należącego do obowiązanej/osoby oraz jego małżonka. Uregulowanie to stanowi wyjątek od przewidzianej w art. 803 ustawy z 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego¹ (dalej jako: k.p.c.) zasady, że egzekucję należy kierować

przeciwko wskazanemu w tytule wykonawczym dłużnikowi. Od powyższej zasady są jednak wyjątki. Przedmiotem niniejszej publikacji jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, jak kształtuje się w postępowaniu zabezpieczającym odpowiedzialność małżonków majątkiem wspólnym za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich. Dla przeprowadzenia tej oceny niezbędna będzie analiza obowiązujących regulacji zarówno procesowych, jak i materialnoprawnych. Jak zostanie wykazane dalej, wykonanie zabezpieczenia przeciwko obowiązanej/osobie pozostającej w związku małżeńskim wymaga uwzględnienia wielu zróżnicowanych aspektów o dość niejednoznacznym charakterze.

Istota postępowania zabezpieczającego

Rozważania dotyczące sposobu wykonania zabezpieczenia przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim należy rozpocząć od krótkiej charakterystyki postępowania zabezpieczającego. Jest to bowiem niezbędne do zrozumienia sensu przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań. Analiza ta z uwagi na ramy niniejszej publikacji zostanie jednak przeprowadzona w sposób syntetyczny.

”
USTRÓJ USTAWOWEJ
WSPÓLNOŚCI MAJĄTKOWEJ
ZOSTAŁ UZNANY ZA
PODSTAWOWY MODEL USTROJU
MAJĄTKOWEGO ISTNIEJĄCEGO
POMIĘDZY MAŁŻONKAMI.

Miejsce postępowania zabezpieczającego w ogólnych ramach szeroko rozumianego postępowania cywilnego zostało określone w nauce sposób jednoznaczny. Pełni ono bowiem funkcję pomocniczą zarówno w stosunku do postępowania rozpoznawczego, jak i egzekucyjnego². W literaturze podkreśla się akcesoryjny charakter zabezpieczenia w stosunku do postępowania rozpoznawczego³. Może ono zostać udzielone przed, w trakcie oraz po zakończeniu postępowania w sprawie głównej. Zabezpieczenie roszczeń stanowi instytucję o bogatej tradycji historycznej⁴. Najistotniejszą cechą ochrony przyznanej w postępowaniu zabezpieczającym jest jej czasowy oraz niepewny charakter⁵. Istotą postępowania zabezpieczającego jest bowiem udzielanie uprawnionemu tymczasowej ochrony prawnej⁶. W postępowaniu tym nie mamy również do czynienia z rozstrzygnięciem istoty sprawy. Ponadto zabezpieczenie

(poza kilkoma wyjątkami) nie prowadzi do zaspokojenia uprawnionego (zabezpieczenie konserwacyjne)⁷. Doniosłe znaczenie odgrywa również zasada szybkości udzielenia zabezpieczenia⁸. Zarówno samo udzielenie zabezpieczenia, jak i jego wykonanie powinno odbywać się w możliwie najkrótszym czasie. Nieuzasadnione przewlekanie czynności w postępowaniu zabezpieczającym godzi w jego sens oraz odbiera wierzycielowi możliwość uzyskania ochrony przewidzianej prawem.

W postępowaniu zabezpieczającym wyróżnia się zasadniczo dwa etapy. Pierwszy – dotyczący rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia oraz drugi – dotyczący wykonania zabezpieczenia (tzw. etap wykonawczy⁹). Z punktu widzenia tematyki poruszanej w niniejszej publikacji, uwaga autorki zostanie skupiona na wykonawczym etapie postępowania zabezpieczającego.

Charakterystyka majątku wspólnego małżonków

Wspólność majątkowa istniejąca pomiędzy małżonkami pozostającymi w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej określana jest jako wspólność łączna. Oznacza to, że ma ona bezudziałowy charakter¹⁰. Zasadnicze elementy konstrukcyjne tej wspólności określa ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy¹¹ (dalej jako: k.r.o.). Zasadniczo wspólność majątkowa pomiędzy małżonkami powstaje z mocy ustawy z chwilą zawarcia związku małżeńskiego (art. 31 § 1 k.r.o.). Ustrój ustawowej wspólności majątkowej został uznany za podstawowy model ustroju majątkowego istniejącego pomiędzy małżonkami¹². Może ona być jednak w drodze umowy zawartej w formie aktu notarialnego ograniczona lub rozszerzona. Małżonkowie mogą również umownie ustanowić rozdzielność majątkową lub rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków. Umowa taka może być również zawarta przed

zawarciem małżeństwa (art. 47 § 1 k.r.o.). Ponadto, z chwilą ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków bądź ogłoszenia jego upadłości, pomiędzy małżonkami powstaje ustroj rozdzielności majątkowej (art. 53 § 1 k.r.o.). Podobnie dzieje się w przypadku orzeczenia separacji (art. 54 § 1 k.r.o.). Do ustania wspólności ustawowej pomiędzy małżonkami dochodzi również z chwilą rozwiązania małżeństwa przez rozwód. W sposób przymusowy rozdzielność majątkowa pomiędzy małżonkami może nastąpić w wyniku uwzględnienia przez sąd powództwa o ustanowienie rozdzielności majątkowej (art. 52 k.r.o.).

Z uwagi na problematykę będącą przedmiotem niniejszej publikacji, przedmiotem zainteresowania uczyniono wyłącznie zagadnienie ustroju ustawowej wspólności majątkowej małżonków. Problematyka umownych ustrojów majątkowych będzie poruszana wyłącznie w zakresie niezbędnym.

Wspólność ustawowa istniejąca pomiędzy małżonkami ma charakter wspólności łącznej¹³. W czasie jej trwania małżonkowie nie posiadają określonych udziałów w majątku wspólnym¹⁴. Każdy z małżonków jest uprawniony do majątku wspólnego w sposób niepodzielny, a nie tylko do jego określonej części¹⁵. W literaturze oraz w orzecznictwie słusznie zwrócono uwagę, że często używany termin „współwłasność łączna” jest nieodpowiedni na określenie stosunków majątkowych pomiędzy małżonkami. Adekwatne

w tym przypadku jest posługiwanie się pojęciem wspólności majątkowej. Termin „współwłasność”, którym posługuje się ustawodawca w art. 195 k.c., może dotyczyć określonej rzeczy. Natomiast w przypadku wspólności majątkowej mamy do czynienia ze wspólnością masy majątkowej¹⁶. Niezbędne jest zatem zachowanie precyzji w posługiwaniu się terminami ustawowymi.

Z istoty wspólności łącznej wynikają określone prawem konsekwencje. Dał temu wyraz ustawodawca w przepisach k.r.o. określających zasady, jakimi muszą podporządkować się małżonkowie pozostający w ustroju wspólności majątkowej. Podstawowe znaczenie ma w tym przypadku art. 35 k.r.o. Zgodnie z nim w czasie trwania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego¹⁷. Nie może również rozporządzać ani zobowiązywać się do rozporządzania udziałem, który w razie ustania wspólności przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku¹⁸. Zakaz żądania podziału majątku wspólnego dotyczy żądania przeprowadzenia takiego działu w drodze umowy, a także wystąpienia z takim wnioskiem do sądu¹⁹.

Wspólność majątkowa małżonków oddziałuje również na sferę faktyczną związaną z posiadaniem rzeczy. Zgodnie z art. 34¹ k.r.o. każdy z małżonków jest uprawniony do współposiadania rzeczy wchodzących w skład majątku wspólnego oraz do korzystania z nich w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez drugiego małżonka. Na gruncie wymienionego przepisu w doktrynie przyjmuje się, że małżonkom przysługuje prawo dochodzenia ochrony posesoryjnej oraz petytoryjnej we wzajemnych stosunkach²⁰.

Obowiązywanie pomiędzy małżonkami ustroju ustawowej wspólności majątkowej rodzi również określone konsekwencje co do zakresu zarządu majątkiem wspólnym. Zakres

praw i obowiązków małżonków związanych z zarządzeniem majątkiem wspólnym określa art. 36 k.r.o. Oboje małżonkowie są zobowiązani współdziałać w zarządzeniu majątkiem wspólnym, w szczególności udzielać sobie wzajemnie informacji o stanie majątku wspólnego, o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny (§ 1). Każdy z małżonków może samodzielnie zarządzać majątkiem wspólnym, chyba że przepisy k.r.o. stanowią inaczej. Wykonywanie zarządu obejmuje czynności, które dotyczą przedmiotów majątkowych należących do majątku wspólnego, w tym czynności zmierzające do zachowania tego majątku (§ 2). Przedmiotami majątkowymi służącymi małżonkowi do wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności zarob-

”
PRZYJĘTA PRZEZ USTAWODAWCĘ
NA GRUNCIE PRZEPISÓW PRAWA
MATERIALNEGO KONSTRUKCJA
USTAWOWEJ WSPÓLNOŚCI
MAJĄTKOWEJ JAKO USTROJU
O CHARAKTERZE MODELOWYM
MUSI BYĆ UWZGLĘDNIANA
RÓWNIEŻ W POSTĘPOWANIU
ROZPOZNAWCZYM.

kowej małżonek ten zarządza samodzielnie. W razie przemijającej przeszkody drugi małżonek może dokonywać niezbędnych bieżących czynności (§ 3).

Konsekwencją pozostawania przez małżonków w ustroju ustawowej wspólności majątkowej jest istnienie trzech mas majątkowych: majątku wspólnego oraz majątków odrębnych każdego z małżonków.

Prawo materialne określa, jakie składniki majątkowe należą do majątku wspólne-

go małżonków. Majątek wspólny małżonków obejmuje przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania małżeńskiej wspólności majątkowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (art. 31 § 1 zd. 1 k.r.o.). Zgodnie z art. 31 § 2 k.r.o. do majątku wspólnego należą w szczególności: pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków; dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego małżonków; środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków; kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych²¹. Natomiast zgodnie z art. 34 k.r.o. przedmioty zwykłego urządzenia domowego służące do użytku obojga małżonków są objęte wspólnością ustawową także w przypadku, gdy zostały nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca postanowił inaczej.

Przyjęta przez ustawodawcę na gruncie przepisów prawa materialnego konstrukcja ustawowej wspólności majątkowej jako ustroju o charakterze modelowym musi być uwzględniana również w postępowaniu rozpoznawczym. Bliższe omówienie rozwiązań prawa procesowego nastąpi w dalszej części rozważań.

Istota unormowania wynikającego z art. 743¹ k.p.c.

Obowiązkiwanie pomiędzy małżonkami ustroju ustawowej wspólności majątkowej wywołuje również określone konsekwencje na gruncie postępowania cywilnego. Szczególną rolę odgrywają w tym przypadku przepisy dotyczące postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego. W postępowaniu zabezpieczającym obowiązuje zasada, zgodnie z którą zabezpieczenie nie powinno ingerować w sferę

praw osób trzecich²². Wyjątek od tej zasady stanowi art. 743¹ § 1 k.p.c.²³ regulujący wykonanie zabezpieczenia przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim. Zgodnie z nim postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim stanowi podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego. Przyjęta przez ustawodawcę konstrukcja opiera się na założeniu, że wspólność ustawowa jako ustrój majątkowy o charakterze podstawowym, powoduje, iż majątek wspólny obejmuje największą część majątku należącego do małżonków²⁴. Uzasadnione zatem jest przyznanie uprawnionemu możliwości zaspokojenia się również z majątku wspólnego. Konieczne jest jednak respektowanie w tym zakresie przepisów wyznaczających granice dopuszczalności wykonania zabezpieczenia. Uregulowanie zawarte w art. 743¹ k.p.c. związane jest z wykonawczym etapem zabezpieczenia. Umożliwia ono wykonanie zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków, gdy stroną postępowania zabezpieczającego jest tylko jeden z nich²⁵. W literaturze wskazuje się, że rozwiązanie przyjęte w art. 743¹ k.p.c. ma wzmocnić pozycję uprawnionego, ułatwić osiągnięcie celu zabezpieczenia oraz ewentualne przyszłe zaspokojenie się z przedmiotu zabezpieczenia²⁶. Uprawniony nie musi bowiem dysponować klauzulą wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanej, aby podjąć czynności związane z wykonaniem zabezpieczenia ma majątku wspólnym²⁷. Nie jest to jednak zwolnienie całkowite. Złożenie sprzeciwu przewidzianego w art. 743¹ § 2 k.p.c. obliuguje uprawnionego do podjęcia czynności związanych z nadaniem klauzuli wykonalności również przeciwko małżonkowi obowiązanej²⁸.

W literaturze zwraca się uwagę na szczególny charakter unormowania zawartego w art. 743¹ k.p.c.²⁹ Ustawodawca nie ograni-

czył bowiem możliwości zastosowania wskazanej regulacji do określonego mienia, na którym może być dokonane zabezpieczenie. Przyjmuje się zatem, że art. 743¹ k.p.c. dotyczy wszystkich składników majątku wspólnego małżonków³⁰.

”
W POSTĘPOWANIU
ZABEZPIECZAJĄCYM
OBOWIĄZUJE ZASADA, ZGODNIE
Z KTÓRĄ ZABEZPIECZENIE NIE
POWINNO INGEROWAĆ W SFERĘ
PRAW OSÓB TRZECICH.

Zakres zastosowania art. 743¹ k.p.c.

Podstawowy problem interpretacyjny, jaki pojawił się w związku z wejściem w życie art. 743¹ k.p.c., dotyczył możliwości jego zastosowania do tytułów zabezpieczenia innych niż postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia. Mowa tu przede wszystkim o tytułach zabezpieczenia powstających z mocy prawa (art. 492 § 1, art. 492 § 1 w zw. z art. 458¹³, art. 1151² § 1 k.p.c.)³¹. Wykładowia *verba legis* wskazanego przepisu przemawia za odrzuceniem tego rodzaju koncepcji. Jednak wypracowany przez doktrynę i judykaturę pogląd przemawia za koniecznością odejścia od wykładni literalnej na rzecz wykładni celowościowej oraz systemowej. W postanowieniu z 22 listopada 2013 r., III CSK 326/12³², Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że nieprawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym jest tytułem zrównanym w skutkach prawnych z postanowieniem sądu o udzieleniu zabezpieczenia (por. art. 110 pkt 1 u.k.w.h.). Należy zatem także do niego odnieść specyficzne

regulacje dotyczące tytułu zabezpieczenia. W tym samym orzeczeniu Sąd Najwyższy dopuścił możliwość wpisu hipoteki przymusowej na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym³³. W późniejszym orzeczeniu Sąd Najwyższy potwierdził wprost zastosowanie art. 743¹ k.p.c. również do nakazu zapłaty stanowiącego tytuł zabezpieczenia³⁴. Zaprezentowane stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądów powszechnych³⁵.

WARUNKIEM UDZIELENIA
ZABEZPIECZENIA
W TYM PRZYPADKU JEST
UPRAWDOPODOBNIENIE PRZEZ
UPRAWNIONEGO, ŻE ISTNIEJĄ
PODSTAWY DO ZASPOKOJENIA
JEGO ROSZCZENIA
Z MAJĄTKU WSPÓLNEGO.

Za odrzuceniem przedstawionej koncepcji nie przemawia również fakt, iż nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym stanowi tytuł zabezpieczenia bez konieczności nadania mu klauzuli wykonalności. Sposób powstania tytułu zabezpieczenia nie przesądza o niedopuszczalności nadania mu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanej. Jeżeli zatem podstawę zabezpieczenia stanowi nieprawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym, w przypadku sprzeciwu małżonka obowiązanej, uprawniony może wystąpić o nadanie przeciwko niemu klauzuli wykonalności na zasadach ogólnych³⁶. Powyższe uwagi dotyczą w tej samej mierze tytułów zabezpieczenia powstałych na mocy art. 492 § 1 w zw. z art. 358¹³ k.p.c. oraz art. 1151² § 1 k.p.c. Je-

dyna różnica pomiędzy wskazanymi tytułami a postanowieniem o udzieleniu zabezpieczenia przejawia się w tym, że w przypadku tych pierwszych wybór sposobu zabezpieczenia należy do uprawnionego³⁷.

W związku z koniecznością ustalenia zakresu zastosowania art. 743¹ k.p.c., w literaturze pojawiły się pytania o możliwość odniesienia jego treści również do zabezpieczeń, których wykonanie następuje w inny sposób niż w drodze egzekucji³⁸. Analiza treści wskazanego przepisu nakazuje jednak wyciągnąć jednoznaczny wniosek, zgodnie z którym jego zastosowanie nie jest zawężone wyłącznie do postanowień o udzieleniu zabezpieczenia podlegających wykonaniu w drodze egzekucji. Przepis ten jest bowiem sformułowany w sposób ogólny i nie czyni w tym zakresie żadnych ograniczeń³⁹.

Najwięcej wątpliwości budził wskazany przepis w związku z wynikającym z paragrafu 2 obowiązkiem uzyskania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanej w przypadku złożenia skutecznego sprzeciwu. Postanowienia o zabezpieczeniu wykonalne w inny sposób niż w drodze egzekucji nie są zaopatrywane w klauzulę wykonalności, lecz we wzmiankę o ich wykonalności⁴⁰. Obszerną analizę tego zagadnienia przeprowadził M. Walasik⁴¹. Autor doszedł do przekonania, że złożenie przez małżonka obowiązanej sprzeciwu skutkuje koniecznością podjęcia przez uprawnionego innych niż złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności działań. Należy do nich wystąpienie w ramach postępowania prowadzonego w sprawie głównej o udzielenie zabezpieczenia i wydanie tytułu przeciwko małżonkowi obowiązanej⁴². Zdaniem autora przyjęte rozwiązanie nie prowadzi do pogorszenia pozycji uprawnionego i jednocześnie pełni funkcję zbliżoną do postępowania klauzularnego⁴³. Warunkiem udzielenia zabezpieczenia w tym przypadku jest uprawdopodobnienie przez uprawnionego, że istnieją podstawy

do zaspokojenia jego roszczenia z majątku wspólnego⁴⁴. Brak wskazanej przesłanki czyni udzielenie i wykonanie zabezpieczenia bezprzedmiotowymi, gdyż do uzyskania zaspokojenia chociażby w drodze egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego konieczne jest dysponowanie tytułem wykonawczym zaopatrzonym w klauzulę wykonalności również przeciwko małżonkowi dłużnika (art. 923¹ § 1 zd. 2 k.p.c.)⁴⁵. Powyższe uwagi odnoszą się również do zabezpieczenia polegającego na zakazie zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu (art. 923¹ k.p.c. w zw. z art. 17¹³ ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych⁴⁶).

W podobny sposób M. Walasik argumentuje zasadność zastosowania regulacji z art. 743¹ k.p.c. do tytułów zabezpieczenia, które nie nadają się do wykonania w drodze egzekucji ani w inny sposób. Jediną różnicą, jaką dostrzega autor, jest konieczność skierowania sprzeciwu do sądu, który ustanowił zabezpieczenie, a nie do organu je wykonującego⁴⁷. Biorąc pod uwagę przedstawione

argumenty, pogląd zaprezentowany przez M. Walasika wydaje się być przekonujący na tyle, by móc go zaakceptować.

Pozostając w problematyce wykonania zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków, należy zwrócić uwagę na wypracowane przez judykaturę stanowisko co do możliwości ustanowienia hipoteki przymusowej na nieruchomości należącej do majątku wspólnego na podstawie tytułu zabezpieczenia wydanego wyłącznie przeciwko obowiązanemu. W orzecznictwie sądowym wydaje się dominować jedno stanowisko. W uchwale z 26 kwietnia 1995 r., III CZP 48/95⁴⁸, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że hipoteka przymusowa na nieruchomości objętej wspólnością majątkową może być ustanowiona także wówczas, gdy tylko jedno z małżonków zostało pozwane jako dłużnik. Na poparcie swojego stanowiska Sąd Najwyższy przytoczył kilka istotnych argumentów. Należą do nich przede wszystkim racje natury ogólnej. Polegają one na uznaniu priorytetu wierzyciela z jednoczesnym przyznaniem małżonkowi dłużnika możliwości skorzystania z mechanizmów obronnych.

Takie mechanizmy zostały przewidziane zarówno w prawie materialnym (art. 41 k.r.o.), jak i procesowym (art. 787 k.p.c., art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c., art. 841 k.p.c.). Nie można zatem uznać, że małżonek dłużnika jest pozbawiony możliwości obrony swoich praw. Wskazane stanowisko zostało wyrażone także w innych orzeczeniach Sądu Najwyższego⁴⁹ oraz w orzecznictwie sądów powszechnych⁵⁰. Również przedstawiciele doktryny podzielają zaprezentowany pogląd⁵¹. Ponadto, rozpoznając wniosek o ustanowienie hipoteki, sąd wieczystoksięgowy działa jako organ wykonujący postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia⁵². Wszystkie przedstawione argumenty wskazują na trafność zaprezentowanego stanowiska. Ustanowienie hipoteki na rzecz uprawnionego nie daje mu jeszcze gwarancji zaspokojenia jego roszczeń⁵³. Do zaspokojenia z przedmiotu hipoteki konieczne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego i uwzględnienie regulacji w nim przewidzianych (m.in. art. 923¹ k.p.c.)⁵⁴. W orzecznictwie sądowym uznaje się również dopuszczalność wpisu hipoteki przymusowej na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty wydanego przeciwko jednemu z małżonków, pomimo że w księdze wieczystej, w której ma nastąpić wpis, jako właściciele wpisani są oboje małżonkowie na prawach ustawowej wspólności majątkowej⁵⁵.

Przyjęta w tej mierze konstrukcja wypracowana w judykaturze, a dotycząca cywilnego postępowania zabezpieczającego, nie może zostać przeniesiona na grunt egzekucji administracyjnej. W postępowaniu egzekucyjnym w administracji zagadnienie to powinno być bowiem interpretowane odmiennie. W orzecznictwie zwrócono uwagę, że tylko w wypadkach wyraźnie przewidzianych w ustawie może dojść do wykonania zabezpieczenia lub wszczęcia egzekucji na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego małżonków, na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia bądź tytułu

wykonawczego wydanego przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim. Wyjątki takie zostały wskazane *verba legis* w art. 743¹ k.p.c. oraz art. 923¹ k.p.c. Wyjątkowy charakter wymienionych regulacji skutkuje przyznaniem małżonkowi obowiązane również specjalnego uprawnienia w postaci możliwości złożenia sprzeciwu (art. 743¹ § 2 k.p.c., art. 923¹ § 2 k.p.c.).

”
DO ZASPOKOJENIA
Z PRZEDMIOTU HIPOTEKI
KONIECZNE JEST
WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO
I UWZGLĘDNIENIE REGULACJI
W NIM PRZEWIDZIANYCH
(M.IN. ART. 923¹ K.P.C.).

Odmienne prezentuje się kwestia podstawy wpisu hipoteki przymusowej w postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Podjęta problematyka wymaga krótkiego jej zaprezentowania na zasadzie prawnoporównawczej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono bowiem uwagę na niezrozumienie istoty dystynkcji zachodzących pomiędzy postępowaniem cywilnym a administracyjnym. W egzekucji administracyjnej bowiem brak jest przepisu skonstruowanego na podobieństwo art. 743¹ k.p.c. oraz art. 923¹ k.p.c. Obowiązuje natomiast regulacja z art. 27c u.p.e.a. Zgodnie z nim, jeżeli egzekucja ma być prowadzona zarówno z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka, jak i z ich majątków osobistych, tytuł wykonawczy wystawia się na oboje małżonków. Na kanwie wskazanego przepisu w stanie prawnym obowiązującym przed

20 lutego 2011 r.⁵⁶ w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że do wpisu hipoteki przymusowej zwykłej, której przedmiotem jest nieruchomości wchodząca w skład majątku wspólnego małżonków, niezbędny jest administracyjny tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko zobowiązanemu i jego małżonkowi⁵⁷. W odniesieniu do obowiązującej ówczasie hipoteki kaucyjnej, przyjęto dopuszczalność jej ustanowienia na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków w oparciu o nieostateczną i zaskarżalną decyzję o wymiarze składek doręczoną wyłącznie dłużnikowi. Możliwość taką dopuszczono na zasadzie wyjątku z uwagi na cechy hipoteki kaucyjnej⁵⁸. Uznawano bowiem, że ustanowienie hipoteki kaucyjnej nie jest sposobem egzekucji, a jej celem nie jest realizacja wierzytelności⁵⁹. Miała ona stanowić wyłącznie swoistego rodzaju zabezpieczenie wykonania roszczeń z tytułu należności publicznoprawnych na nieruchomości do czasu uzyskania tytułu wykonawczego.

W wyniku dokonanych zmian ustawodawczych, w stanie prawnym obowiązującym od 20 lutego 2011 r. nie ma już podziału hipoteki na kaucyjną i zwykłą. W związku z takim stanem rzeczy nie ma już podstaw do traktowania decyzji doręczonej wyłącznie zobowiązanemu jako szczególnej podstawy ustanowienia hipoteki na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków. W obecnym stanie prawnym

w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie można dokonać wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka na podstawie decyzji nieostatecznej doręczonej wyłącznie dłużnikowi⁶⁰. Wobec powyższego do ustanowienia hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków konieczny jest dokument wystawiony przeciwko wszystkim właścicielom nieruchomości wpisanym w księdze wieczystej. Dokumentem tym jest przede wszystkim administracyjny tytuł wykonawczy (art. 27c u.p.e.a.). Może nim być również nieostateczna decyzja wystawiona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, określająca wysokość zobowiązania dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne⁶¹.

Z przedstawionego porównania wynika niezbicie, że różnice normatywne pomiędzy sądowym a administracyjnym postępowaniem egzekucyjnym są dostrzegalne głównie na płaszczyźnie funkcjonalności przyjętych rozwiązań. Potwierdza również wyjątkowość regulacji zamieszczonej w art. 943¹ k.p.c. Kwestia możliwości ustanowienia hipoteki przymusowej na podstawie tytułu wydanego wyłącznie przeciwko obowiązanemu w postępowaniu administracyjnym została rozstrzygnięta w sposób całkowicie odmienny niż ma to miejsce w postępowaniu cywilnym.

Konkludując, należy uznać, że art. 743¹ k.p.c. znajduje zastosowanie również do ustanowienia hipoteki na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego obowiązanego i jego małżonka na podstawie tytułu wykonawczego wydanego tylko przeciwko obowiązanemu, jak i zakazu zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, dla którego prowadzona jest księga wieczysta (art. 752³ k.p.c.)⁶². Podobne stanowisko dotyczy złożenia do zbioru dokumentów postanowienia zakazującego zbycia lub obciążania nieruchomości, która nie ma

urządzonej księgi wieczystej albo której księga zaginęła lub uległa zniszczeniu⁶³.

Wyłączenia zastosowania art. 743¹ k.p.c.

W literaturze poczyniono kilka ważnych ustaleń dotyczących zastosowania art. 743¹ k.p.c. Po pierwsze, wskazany przepis nie odnosi się do sytuacji, w których zawarcie związku małżeńskiego nastąpiło po wydaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia⁶⁴. Po drugie, zastosowanie wskazanego przepisu jest wyłączone, jeżeli pomiędzy małżonkami panuje inny niż wskazany ustrój majątkowy (rozdzielność majątkowa, rozdzielność majątkowa z wyrównaniem zarobków)⁶⁵. Odmienne stanowisko nie może zostać zaakceptowane, gdyż prowadziłoby do zmiany podstaw odpowiedzialności małżonków za zobowiązania przewidziane w przepisach prawa materialnego⁶⁶. Koniecznym warunkiem zastosowania art. 743¹ k.p.c. jest istnienie masy majątkowej w postaci majątku wspólnego, którego składniki mogą stać się przedmiotem zabezpieczenia lub obciążenia⁶⁷. W literaturze od dawna bowiem dostrzega się, iż wspólność majątkowa może istnieć pomiędzy małżonkami pomimo braku majątku wspólnego⁶⁸.

W literaturze panuje przekonanie, że zastosowanie art. 743¹ k.p.c. będzie wyłączone, gdy wierzyciel jest uprawniony do zaspokojenia się jedynie z pewnych składników majątku wspólnego, a nie z całego majątku wspólnego⁶⁹. Chodzi tu przede wszystkim o regulację zawartą w art. 776¹ § 1 k.p.c. Zgodnie z nim tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim jest podstawą do prowadzenia egzekucji nie tylko z majątku osobistego dłużnika, lecz także z pobranego przez niego wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych z prowadzenia przez niego działalności zarobkowej oraz z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej

oraz innych praw twórcy. Zakres dopuszczalnego zaspokojenia wierzyciela przewidziany w art. 776¹ § 1 k.p.c. wyklucza zatem możliwość zastosowania art. 743¹ k.p.c.⁷⁰ Nie jest bowiem wymagane w tym przypadku uzyskanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. Unormowanie zawarte w art. 776¹ § 1 k.p.c. pozostaje w ścisłym związku z przepisami materialnoprawnymi regulującymi zakres odpowiedzialności małżonków za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich. Mowa tu o art. 41 § 2 i 3 k.r.o.

”
WE WSKAZANYCH
PRZYPADKACH WIERZYCIEL
NIE MUSI ZATEM UZYSKAĆ
KLAUZULI WYKONALNOŚCI
PRZECIWKO MAŁŻONKOWI
DŁUŻNIKA DLA PROWADZENIA
EGZEKUCJI ZE WSKAZANYCH
SKŁADNIKÓW MAJĄTKU.

Wynika z niego, że w przypadku, gdy małżonek zaciągnął zobowiązanie bez zgody drugiego małżonka albo zobowiązanie jednego z małżonków nie wynika z czynności prawnej, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, z wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy (art. 33 pkt 9 k.r.o.), a jeżeli wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa, także z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa (§ 2). Jeżeli natomiast wierzytelność powstała przed powstaniem wspólności lub dotyczy

majątku osobistego jednego z małżonków, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, z wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy (art. 33 pkt 9 k.r.o.). We wskazanych przypadkach wierzyciel nie musi zatem uzyskać klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika dla prowadzenia egzekucji ze wskazanych składników majątku. Ustawodawca w art. 776¹ § 1 k.p.c. nie przewidział jednak możliwości prowadzenia egzekucji z przedmiotów wchodzących w skład przedsiębiorstwa wspólnego na podstawie tytułu wykonawczego wydanego wyłącznie przeciwko dłużnikowi. Warunkiem zaspokojenia się wierzyciela z przedmiotów wchodzących w skład przedsiębiorstwa wspólnego jest zatem uzyskanie klauzuli wykonalności również przeciwko małżonkowi dłużnika⁷¹.

Odmienne stanowisko co do wzajemnych relacji pomiędzy art. 743¹ k.p.c. a art. 776¹ § 1 k.p.c. zaprezentowała M. Romańska⁷². Według tej autorki z unormowania z art. 743¹ k.p.c. wynika, że sprzeciw małżonka obowiązanego może dotyczyć zabezpieczenia dokonanego na jakimkolwiek składniku wchodzącym w skład majątku wspólnego. Treść wskazanego przepisu pozostaje w sprzeczności z art. 776¹ § 1 k.p.c. upoważniającego do prowadzenia egzekucji nie tylko z majątku osobistego dłużnika, lecz również ze wskazanych w tym przepisie składników zaliczanych do majątku wspólnego, bez konieczności uzyskania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. W tym zakresie według M. Romańskiej unormowanie wynikające z art. 743¹ k.p.c. wyklucza zastosowanie art. 776¹ k.p.c. Mobilizuje tym samym uprawnionego do inicjowania postępowania klauzulowego w sytuacji, gdy w postępowaniu egzekucyjnym zajęcie wskazanych składników majątku wspólnego jest dopuszczalne bez

konieczności uzyskania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika⁷³.

Biorąc pod uwagę zaprezentowaną na poparcie każdego z przedstawionych poglądów argumentację, należy opowiedzieć się za słusnością pierwszego z nich. Istotą bowiem unormowania wynikającego z art. 743¹ k.p.c. jest przyznanie małżonkowi obowiązanego obrony przed zajęciem składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego. Ustawodawca przyznał uprawnionemu możliwość wystąpienia z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego, co ma umożliwić mu kontynuowanie postępowania. Wskazany przepis traci swój sens, gdy mamy do czynienia z sytuacją, w której małżonek dłużnika

UNORMOWANIE ZAWARTE
W ART. 776¹ § 1 K.P.C.
POZOSTAJE W ŚCISŁYM
ZWIĄZKU Z REGULACJAMI
MATERIALNOPRAWNYMI
REGULUJĄCYMI ZAKRES
ODPOWIEDZIALNOŚCI
MAŁŻONKÓW ZA ZOBOWIĄZANIA
ZACIĄGNIĘTE PRZEZ
JEDNEGO Z NICH.

nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania na podstawie przepisów prawa materialnego (art. 41 § 1 i 2 k.r.o.)⁷⁴. Niemożliwe jest wówczas uzyskanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi uprawnionego. Odmienne interpretacja prowadziłaby do nieuzasadnionego uprzywilejowania obowiązanego i jego małżonka oraz pozbawiłaby instytucję zabezpieczenia jakiegokolwiek znaczenia. Brak możliwości uzyskania klauzuli wykonalności prowadziłby do upadku zabezpieczenia.

Czyniłoby to bezcelowym podejmowanie czynności związanych z ustanowieniem zabezpieczenia na wskazanych w art. 776¹ § 1 k.p.c. składnikach majątkowych należących w skład majątku wspólnego. Brak przesłanek do nadania klauzuli wykonalności w sposób oczywisty prowadziłby do upadku zabezpieczenia, a w konsekwencji – do uchylecia zajęcia.

W literaturze spotkać się można z twierdzeniem, że zakres czynności przewidzianych w art. 743¹ k.p.c. nie znajduje zastosowania w przypadku zajęcia wierzytelności na rachunku bankowym wspólnym prowadzonym dla obowiązanego i jego małżonka, na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia wydanego jedynie przeciwko obowiązanemu (art. 891² k.p.c.)⁷⁵. Na zajętych rachunku bankowym mogą znajdować się również środki stanowiące majątek osobisty obowiązanego. Argumentem za słusznością wskazanego stanowiska jest fakt, zgodnie z którym w przypadku upadku zabezpieczenia w okolicznościach wskazanych w art. 743¹ k.p.c., zwolnieniem spod zajęcia objęte byłyby również środki należące do majątku osobistego obowiązanego⁷⁶. Uznaje się zatem, że wystarczającym środkiem obrony małżonka obowiązanego jest w takim przypadku powództwo o zwolnienie od egzekucji przewidziane w art. 891² § 2 k.p.c.⁷⁷

Sprzeciw małżonka obowiązanego

Umożliwienie uprawnionemu dokonania zabezpieczenia na majątku wchodzącym w skład majątku wspólnego powiązane zostało z przyznaniem małżonkowi szczególnego uprawnienia do kwestionowania czynności organu wykonującego zabezpieczenie w postaci sprzeciwu. Zgodnie z art. 743 § 2 k.p.c. w terminie tygodnia od dnia dokonania pierwszej czynności związanej z wykonaniem zabezpieczenia małżonek obowiązanego może sprzeciwić się wykonaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, o czym or-

gan wykonujący zabezpieczenie niezwłocznie zawiadamia uprawnionego. Sprzeciw uregulowany w art. 743¹ § 2 k.p.c. postrzegany jest jako czynność procesowa zbliżona swym charakterem do szczególnego środka zaskarżenia⁷⁸. Funkcjonuje również odmienna koncepcja nakazująca traktować sprzeciw jako oświadczenie małżonka dłużnika składane wobec organu, przed którym toczy się postępowanie wykonawcze⁷⁹. Ustawodawca nie przewidział żadnych szczególnych wymogów formalnych dla sprzeciwu⁸⁰. Jedynym wymaganiem wynikającym wprost z przepisu jest tygodniowy termin na jego złożenie. Przyjmuje się zatem, że może on zostać złożony zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej⁸¹. M. Romańska słusznie jednak zauważa, że znaczenie przy ustaleniu formy wniosku należy przypisać organowi, do którego sprzeciw jest kierowany⁸². W przypadku wpisu hipoteki przymusowej sprzeciw kierowany do sądu wieczystoksięgowego powinien mieć formę pisemną. W przypadku, gdy organem wykonującym zabezpieczenie jest komornik, dopuszczalna jest zarówno forma pisemna, jak i ustna (złożenie oświadczenia do protokołu z czynności – art. 760 § 1 w zw. z art. 743 § 1 k.p.c.)⁸³.

Oprócz ogólnych wymagań przewidzianych dla pisma procesowego sprzeciw powinien zawierać również dodatkowe elementy. Należą do nich wskazanie zajętego składnika majątkowego objętego wspólnością majątkową

oraz oświadczenie małżonka obowiązane-
go, z którego wynika jednoznacznie, że sprze-
ciwu się on zajęciu⁸⁴. Braki formalne sprze-
ciwu podlegają uzupełnieniu na zasadach
ogólnych. W literaturze wyrażono stanowi-
sko, że w przypadku nieuzupełnienia braków
formalnych sprzeciwu, powinien on zostać
odrzucony⁸⁵. Prezentowane jest również sta-
nowisko, zgodnie z którym sprzeciw, które-
go braki formalne nie zostały uzupełnione
zgodnie z wezwaniem, powinien podlegać
zwrotowi na zasadach ogólnych (art. 130 § 2
w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.)⁸⁶. Należy zgodzić się
z drugim z zaprezentowanych poglądów. Do
braków formalnych sprzeciwu należy stosować
przepisy ogólne, a w konsekwencji rygor
w tych przepisach przewidziany. Jeżeli zatem
sprzeciw został złożony w formie pisemnej,
powinien on odpowiadać wymogom ogólnym
przewidzianym dla pisma procesowego
(art. 126 k.p.c.)⁸⁷. Nieuzupełnienie braków
w terminie spowoduje zwrot sprzeciwu.

Początkowo wątpliwości przedstawicie-
li doktryny budziło określenie początku biegu
terminu do złożenia sprzeciwu. W ocenie
przedstawicieli nauki określenie, jakim po-
służył się ustawodawca dla wskazania po-
czątku biegu terminu, jest nieprecyzyjne⁸⁸.
Nie sposób przyznać racji literalnej wykładni
wskazanego przepisu i uznać, że termin ten
powinien być liczony od dokonania pierw-
szej czynności związanej z wykonaniem za-
bezpieczenia. Czynnością taką jest bowiem
zajęcie poszczególnych składników majątku
obowiązane-
go, a w postępowaniu o wpis hi-
poteki – dokonanie wpisu⁸⁹. Małżonek obo-
wiązanego zwykle nie ma wiedzy o dokona-
niu tych czynności, a w szczególności nie jest
obecny przy dokonaniu zajęcia⁹⁰. Obecnie
przeważa słuszne stanowisko, według które-
go termin do wniesienia sprzeciwu powinien
być liczony od dnia dowiedzenia się lub za-
wiadomienia małżonka obowiązane-
go o dokonaniu czynności⁹¹. Powszechnie przyjmuje
się bowiem, że termin do wniesienia sprze-
-

wu powinien być liczony poprzez odniesienie
do regulacji dotyczących terminu do złoże-
nia skargi na czynności komornika (art. 767
§ 4 k.p.c.)⁹². Liczenie początku biegu terminu
do wniesienia sprzeciwu od dnia dokonania
czynności, o której małżonek obowiązane-
go nie ma wiedzy, jest niemożliwe do zaak-
ceptowania⁹³. W literaturze przyjmuje się, że,
działając w oparciu o art. 5 k.p.c., organ wy-
konujący zabezpieczenie powinien pouczyć
małżonka obowiązane-
go o przysługującym
mu uprawnieniu do wniesienia sprzeciwu⁹⁴,
chyba że do udziału w postępowaniu zgłosił

LICZENIE POCZĄTKU BIEGU TERMINU DO WNIESIENIA SPRZECIWU OD DNIA DOKONANIA CZYNNOŚCI, O KTÓREJ MAŁŻONEK OBOWIĄZANEGO NIE MA WIEDZY, JEST NIEMOŻLIWE DO ZAAKCEPTOWANIA.

się profesjonalny pełnomocnik⁹⁵. Niezależ-
nie od poczynionych uwag dotyczących spo-
sobu liczenia terminu na wniesienie sprzeciwu,
uprawnienie do podjęcia obrony przez małżonka
obowiązane-
go aktualizuje się dopiero z chwilą
przystąpienia do wykonania zabezpieczenia na
mieniu, które należy do majątku wspólnego⁹⁶.

Skutki wniesienia sprzeciwu po terminie

Skutki wniesienia sprzeciwu z naruszeniem
terminu wskazanego w art. 743¹ k.p.c. stały
się przedmiotem rozważań doktryny. Ustawo-
dawca nie przesądził bowiem jednoznacznie,
jakie konsekwencje niesie ze sobą uchybienie
terminowi do wniesienia sprzeciwu. W efek-
cie wykształciły się przeciwstawne stanowi-
ska uzależnione od charakteru przyznanego

sprzeciwowi. Przedstawiciele pierwszego poglądu podnoszą, że sprzeciw wniesiony po terminie powinien zostać odrzucony⁹⁷. Koncepcja ta wynika z postrzegania sprzeciwu jako czynności procesowej zbliżonej swym charakterem do szczególnego środka zażalenia. Koncepcja przeciwna nie znalazła zbyt wielu zwolenników. Nakazuje ona traktować sprzeciw jako zwykłe oświadczenie małżonka obowiązane, przez co nie dostrzega konieczności badania terminowości jego wniesienia ani wydania co do niego jakiegokolwiek rozstrzygnięcia⁹⁸. Działania organu wykonującego zabezpieczenie powinny się ograniczać do niezwłocznego zawiadomienia uprawnionego o wniesionym sprzeciwie. W ramach tej koncepcji wyłączna kompetencja do oceny skuteczności wniesionego sprzeciwu należy do sądu rozpoznającego wnioski o stwierdzenie upadku zabezpieczenia⁹⁹. Przeważająca część przedstawicieli doktryny przyjmuje jednak, że konieczne jest podjęcie przez organ wykonujący zabezpieczenie rozstrzygnięcia w formie orzeczenia w przedmiocie złożonego sprzeciwu¹⁰⁰. Sprzeciw bowiem jako pismo procesowe musi być poddany ocenie organu, do którego wpłynął. Odrzucenie sprzeciwu złożonego z przekroczeniem terminu powinno nastąpić w formie postanowienia¹⁰¹.

W doktrynie dominuje stanowisko, zgodne z którym termin do wniesienia sprzeciwu, jako mający charakter procesowy, może być przywrócony na zasadach ogólnych¹⁰².

Konsekwencją dominującego poglądu o konieczności rozpoznania sprzeciwu jest zagadnienie ewentualnej kontroli wydanego rozstrzygnięcia. Jeżeli sprzeciw rozpoznawał sąd wieczystoksięgowy, zażalenie na postanowienie sądu nie jest dopuszczalne¹⁰³. Wynika to z analizy przepisów ogólnych, tj. art. 394 oraz 394¹ k.p.c. Podobnie traktować należy dopuszczalność zażalenia na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika¹⁰⁴.

Skutki, jakie wywołuje złożony sprzeciw uzależnione zostały od rodzaju wykonanego zabezpieczenia¹⁰⁵. Zasadniczo wniesienie sprzeciwu nie prowadzi do wstrzymania wykonania zabezpieczenia. Jedynie w przypadku zabezpieczenia prowadzącego do zaspokojenia uprawnionego, wniesienie sprzeciwu

ZASADNICZO WNIESIENIE SPRZECIWU NIE PROWADZI DO WSTRZYMANIA WYKONANIA ZABEZPIECZENIA.

powoduje wstrzymanie wydania uprawnionemu pieniędzy uzyskanych w postępowaniu zabezpieczającym (art. 743¹ § 3 k.p.c.). Środki te powinny zostać złożone na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Dalsze postępowanie z tymi środkami uzależnione jest od tego, czy uprawniony wystąpi i w dalszej kolejności uzyska klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązane. W zależności od czynności podjętych przez uprawnionego i wyników postępowania klauzulowego, środki te mogą być wypłacone uprawnionemu bądź zwrócone obowiązanemu¹⁰⁶. Samo złożenie sprzeciwu nie powoduje zwolnienia spod zajęcia przedmiotów wchodzących w skład majątku wspólnego. Nie skutkuje również bezskutecznością dokonanych zajęć oraz wpisów do ksiąg wieczystych¹⁰⁷. Dopiero upadek zabezpieczenia stanowi podstawę do umorzenia postępowania lub wykreślenia wpisu w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego obowiązanego i jego małżonka¹⁰⁸.

Przyjmuje się, że w sprawach o ustanowienie hipoteki przymusowej sąd wieczystoksięgowy, jako wykonujący zabezpieczenie, zawiadamia uprawnionego o wniesionym

sprzeciwie. Samo wniesienie sprzeciwu nie wstrzymuje jednak uprawomocnienia się orzeczenia o wpisie hipoteki¹⁰⁹. Brak złożenia przez uprawnionego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanej lub oddalenie takiego wniosku skutkuje upadkiem zabezpieczenia z mocy prawa w zakresie mienia wchodzącego w skład majątku wspólnego (art. 743¹ § 4 k.p.c.). Na wniosek obowiązanej sąd wydaje postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia we wskazanym zakresie (art. 754¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 743¹ § 4 k.p.c.). Po uzyskaniu takiego postanowienia obowiązany może złożyć do sądu wieczystoksięgowego wniosek o wykreślenie wpisu hipoteki przymusowej z księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków¹¹⁰. Wskazane postanowienie stanowi bowiem

dokument urzędowy, podstawę wykreślenia wpisu w księdze wieczystej¹¹¹.

Pozostając w tematyce skutków złożenia sprzeciwu, należy również zbadać konsekwencje niezłożenia przez małżonka obowiązanej sprzeciwu w wymaganym terminie. W ślad za M. Walasikiem należy przyjąć, że niezłożenie sprzeciwu w wymaganym terminie skutkuje utratą przez małżonka obowiązanej prawa do przeciwstawienia się wykonaniu zabezpieczenia w sposób przewidziany w art. 743¹ § 1 k.p.c.¹¹² Zabezpieczenie skierowane do majątku wspólnego może być we wskazanych okolicznościach wykonane. Termin o wniesienia sprzeciwu nie uaktualnia się dla każdej czynności, w ramach której zabezpieczenia dokonuje się na przedmiocie lub prawie należącym do majątku wspólnego¹¹³. Ponadto termin ten podlega przywróceniu na zasadach

ogólnych. Jedynym ujemnym skutkiem procesowym jest konieczność znoszenia przez małżonka zabezpieczenia na mieniu należącym do majątku wspólnego¹¹⁴.

Należy również zgodzić się z prezentowanym w literaturze poglądem, że uchybienie terminowi do wniesienia sprzeciwu na podstawie art. 743¹ § 2 k.p.c. nie wywołuje żadnych ujemnych konsekwencji na etapie postępowania egzekucyjnego¹¹⁵. Ustawodawca w postępowaniu egzekucyjnym ustanowił bowiem określone zasady wszczęcia i prowadzenia egzekucji z przedmiotów i praw wchodzących do majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka. Brak wniesienia sprzeciwu w etapie wykonawczym postępowania zabezpieczającego nie narusza przepisów regulujących przebieg postępowania egzekucyjnego. W postępowaniu egzekucyjnym konieczne jest natomiast uwzględnienie regulacji przewidzianych w art. 776¹, art. 845 § 2⁴, art. 891², art. 923¹, art. 923¹ w zw. z art. 910³ k.p.c.¹¹⁶

Zawiadomienie uprawnionego o wniesionym sprzeciwie

Zgłoszenie sprzeciwu obliguje organ wykonujący zabezpieczenie do niezwłocznego poinformowania o nim uprawnionego. W doktrynie obowiązuje ugruntowane stanowisko, zgodnie z którym nie ma obowiązku doręczania uprawnionemu odpisu złożonego sprzeciwu¹¹⁷. Za wystarczające należy uznać samo przekazanie informacji o złożonym sprzeciwie¹¹⁸. W literaturze wskazuje się jednak, że zawiadomienie powinno zawierać wskazanie osoby wnoszącej sprzeciw oraz określenie czynności organu wykonującego zabezpieczenie, której sprzeciw dotyczy¹¹⁹. Z treści art. 743¹ k.p.c. nie wynika obowiązek pouczenia uprawnionego o konieczności wystąpienia o nadanie klauzuli wykonalności sprzeciwko małżonkowi obowiązwanego oraz skutkach niezłożenia takiego wniosku. Jed-

nak w nauce słusznie przyjmuje się, że na podstawie art. 5 k.p.c. zamieszczenie takiego pouczenia w zawiadomieniu doręczonym uprawnionemu jest zasadne¹²⁰. W literaturze wskazuje się również, że niezawiadomienie uprawnionego o wniesionym przez małżonka obowiązwanego sprzeciwie może rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą organu wykonującego zabezpieczenie¹²¹.

BRAK WNIESIENIA SPRZECIWU
W ETAPIE WYKONAWCZYM
POSTĘPOWANIA
ZABEZPIECZAJĄCEGO NIE
NARUSZA PRZEPISÓW
REGULUJĄCYCH
PRZEBIEG POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO.

Złożenie sprzeciwu skutkuje powstaniem po stronie uprawnionego obowiązku wystąpienia w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia mu zawiadomienia o sprzeciwie, z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności sprzeciwko małżonkowi uprawnionego pod rygorem upadku zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego.

Nie ma zgodności w doktrynie co do charakteru terminu wyznaczonego uprawnionemu na wystąpienie z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności. Część przedstawicieli nauki stoi na stanowisku, że termin ten ma charakter procesowy i podlega przywróceniu na zasadach ogólnych (art. 167 i nast. k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.)¹²². Przeciwnicy twierdzą, że termin ten jest terminem materialnoprawnym i prekluzyjnym, w związku z czym nie podlega przywróceniu¹²³. Biorąc pod uwagę skutki, jakie wywołuje bezskuteczny upływ terminu (tj. upadek zabezpieczenia),

należy uznać, że nie podlega on przywróceniu¹²⁴. W konsekwencji konieczne staje się zakończenie postępowania zabezpieczającego w zakresie jego wykonania na mieniu należącym do majątku wspólnego. Dalekie w konsekwencjach skutki upływu wskazane go terminu przemawiają za niemożliwością jego przywrócenia.

Nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego

Nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego następuje według zasad określonych w art. 787 k.p.c. Zgodnie z nim tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem prywatnym lub urzędowym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika. Wskazany przepis stanowi procesową konsekwencję unormowania wynikającego z art. 41 § 1 k.r.o.¹²⁵ Artykuł 743¹ k.p.c. nie modyfikuje w żadnym zakresie zasad odpowiedzialności małżonków za zobowiązania wynikające z przepisów prawa materialnego¹²⁶. Sąd badając zatem podstawy do nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego, postępuje zgodnie z zasadami wynikającymi z zasad ogólnych (art. 41 k.r.o.). Przedmiotem działań sądu w pierwszej kolejności powinny być określone ustalenia faktyczne. Należy do nich potwierdzenie, czy osoba, przeciwko której ma zostać nadana klauzula wykonalności, jest w rzeczywistości małżonkiem obowiązanego, oraz czy pozostawała z nim w związku małżeńskim w czasie powstania wierzytelności oraz w chwili nadania przeciwko niej klauzuli wykonalności¹²⁷. Konieczne jest również ustalenie, czy

pomiędzy małżonkami obowiązuje ustrój wspólności majątkowej. Zgodnie bowiem z art. 787 k.p.c. nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego następuje z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku wspólnego. Jeżeli zatem pomiędzy małżonkami obowiązuje rozdzielność majątkowa, nadanie klauzuli wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c. jest wykluczone. Kolejną czynnością sądu jest ocena na podstawie przedłożonego dokumentu prywatnego bądź urzędowego, czy małżonek obowiązanego wyraził zgodę na zaciągnięcie zobowiązania¹²⁸. W literaturze wskazuje się na ograniczony zakres kognicji sądu rozpoznającego wniosek o nadanie klauzuli wykonalności. Pogląd ten wynika z przyjętego stanowiska, że sąd nie jest uprawniony do badania, czy przedmioty, w stosunku do których zastosowano zabezpieczenie, rzeczywiście wchodziły w skład majątku wspólnego obowiązanego i jego małżonka¹²⁹. Wynika to ze specyfiki postępowania klauzulowego.

” NADANIE KLAUZULI WYKONALNOŚCI PRZECIWKO MAŁŻONKOWI OBOWIĄZANEGO NASTĘPUJE WEDŁUG ZASAD OKREŚLONYCH W ART. 787 K.P.C.

Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest fakt, że nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego następuje niezależnie od tego, czy zabezpieczeniem objęte zostały składniki majątku wspólnego¹³⁰. Jak słusznie wskazuje M. Romańska, w postępowaniu wywołanym wniesieniem sprzeciwu przez małżonka obowiązanego oraz w postępowaniu klauzulowym nie rozstrzyga się sporów o przynależność danej rzeczy lub prawa

do majątku wspólnego lub majątku odrębniego któregośkolwiek z małżonków¹³¹. Charakterystyczna cecha upadku zabezpieczenia przewidziana w art. 743¹ § 4 k.p.c. przejawia się w tym, że upadek ten nie dotyczy konkretnych składników majątku, lecz majątku wspólnego małżonków jako całości. W efekcie, upadek zabezpieczenia, a w konsekwencji – umorzenie postępowania może nie objąć żadnych przedmiotów objętych zabezpieczeniem¹³². Może się bowiem okazać, że żaden z zajętych składników majątku nie wchodził w skład majątku wspólnego obowiązanego i jego małżonka.

Pomimo braku wyraźnego odesłania, przyjmuje się, że unormowanie zawarte w art. 743¹ § 4 k.p.c. ma zastosowanie także wówczas, gdy czynności dotyczące wykonania zabezpieczenia objęły również majątek przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego¹³³. Przyjęcie zaprezentowanego stanowiska umożliwi uprawnionemu wystąpieniu o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego w oparciu o art. 787¹ k.p.c. Zgodnie z jego treścią, tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków, jeżeli wierzyciel wy-

każe dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wiarytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

M. Romańska zwróciła uwagę na konieczność przyznania obowiązanemu statusu uczestnika postępowania o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko jego małżonkowi. Autorka polemizuje ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z 16 października 2008 r., III CZP 85/08¹³⁴, a swoje zapatrywanie argumentuje interesem prawnym obowiązanego w wydaniu przez sąd korzystnego dla niego rozstrzygnięcia. Okoliczności wymagające rozstrzygnięcia przez sąd klauzulowy dotyczą również obowiązanego, któremu należy przyznać prawo reprezentowania i obrony własnego stanowiska¹³⁵.

Upadek zabezpieczenia

Przyczyny upadku zabezpieczenia zostały przewidziane w art. 743¹ § 4 k.p.c. Upadek zabezpieczenia następuje, gdy uprawniony nie złoży w terminie dwóch tygodni od doręczenia mu zawiadomienia o sprzeciwie, wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego bądź złoży taki wniosek po terminie. Ten sam skutek następuje, gdy wniosek o nadanie klauzuli wykonalności zostanie oddalony¹³⁶. Upadek zabezpieczenia we wskazanym zakresie nastąpi również w przypadku odrzucenia¹³⁷, zwrotu wniosku oraz umorzenia postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego¹³⁸. Upadek następuje wyłącznie w zakresie jego wykonania na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego. Skutek ten powstaje z mocy samego prawa¹³⁹. W literaturze wskazuje się, że opisany przypadek upadku zabezpieczenia o swoistym charakterze nie prowadzi do całkowitej eliminacji tytułu zabezpieczenia¹⁴⁰. Zabezpieczenie może być bowiem kontynuowane,

jednak z wyłączeniem składników majątku wspólnego obowiązanego i jego małżonka¹⁴¹. Należy konsekwentnie stwierdzić, że upadek zabezpieczenia w części w zakresie jego wykonania na mieniu należącym do majątku wspólnego nie obejmuje składników majątku wymienionych w art. 776¹ § 1 k.p.c.¹⁴² Pobrane przez obowiązanego wynagrodzenie za pracę, inne dochody z prowadzonej przez niego działalności zarobkowej, korzyści uzyskane przez niego z przysługujących mu praw autorskich, praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy należą do tych składników majątku wspólnego, na których zabezpieczenie może być dokonane bez konieczności uzyskania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego (art. 776¹ § 1 w zw. z art. 743 § 1 k.p.c.). Podobnie należy traktować składniki majątku wskazane w art. 891² § 1 k.p.c.¹⁴³

Skutek w postaci upadku zabezpieczenia w zakresie jego wykonania na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego może zostać stwierdzony przez sąd postanowieniem (art. 754¹ § 3¹⁴⁴ w zw. z art. 743¹ § 4 k.p.c.). Uprawnienie do złożenia wniosku o wydanie postanowienia przysługuje zarówno uprawnionemu, jak i jego małżonkowi¹⁴⁵. Postanowienie wydaje sąd, który udzielił zabezpieczenia¹⁴⁶.

Sam upadek zabezpieczenia nie powoduje umorzenia postępowania z mocy prawa. Jest jednak przesłanką do wydania przez organ wykonujący zabezpieczenie stosownego postanowienia. Do umorzenia postępowania konieczny jest wniosek obowiązanego lub jego małżonka. Do wniosku należy załączyć odpis postanowienia stwierdzającego upadek zabezpieczenia oraz jego zakres¹⁴⁷. W literaturze wskazuje się, że złożenie odpisu postanowienia stwierdzającego upadek zabezpieczenia jest konieczne dla właściwego określenia składników majątku, które zostaną wyłączone od zajęcia¹⁴⁸. Stanowisko to należy uznać za słuszne. Jeżeli istnieją wą-

pliwości, czy dany składnik majątku rzeczywiście wchodzi w skład majątku wspólnego, małżonek obowiązanego powinien przedstawić dowody na poparcie swoich twierdzeń¹⁴⁹. Ocena ich wiarygodności należy do organu rozpoznającego wniosek. Nie zmienia to jednak faktu, iż w przypadku upadku zabezpieczenia w sposób przewidziany w art. 743¹ § 4 k.p.c., umorzenie postępowania zabezpieczającego prowadzonego przez komornika powinno nastąpić z urzędu na podstawie art. 824 § 1 pkt 6 k.p.c. Wniosek obowiązanego bądź jego małżonka w tym przypadku będzie stanowił dla komornika jedynie asumpt do podjęcia działań zmierzających do umorzenia postępowania w niezbędnym zakresie.

W przypadku zabezpieczenia polegającego na ustanowieniu hipoteki przymusowej, odpis postanowienia stwierdzającego upadek zabezpieczenia we wskazanym zakresie stanowi dokument urzędowy będący podstawą do wykreślenia hipoteki¹⁵⁰.

Inne środki ochrony małżonka obowiązanego

Przyjmuje się, że czynności związane z wykonaniem postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia można dokonać również na mieniu, które wchodziłoby do majątku wspólnego, gdyby małżonkowie nie zawarli umowy majątkowej ograniczającej wspólność albo ustanawiającej rozdzielność majątkową. Rodzaje umów majątkowych, jakie mogą zawrzeć małżonkowie, zawiera art. 47 § 1 k.r.o. Zgodnie z nim małżonkowie mogą przez umowę zawartą w formie aktu notarialnego wspólność ustawową rozszerzyć lub ograniczyć albo ustanowić rozdzielność majątkową lub rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków. Umowa taka może zostać zawarta również przed zawarciem małżeństwa. W art. 47¹ k.r.o. ustawodawca zawarł zastrzeżenie dotyczące związania osób trzecich postanowieniami umowy majątkowej. Małżonek może powoływać się

na taką umowę względem osób trzecich, jeżeli jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome. Z uregulowania powyższego wynika dalsze konsekwencje.

W toku postępowania w przedmiocie wykonania zabezpieczenia małzonek obowiązanego może podnosić zarzuty, w oparciu o które komornik wykonujący zabezpieczenie wstrzyma się z dokonaniem czynności. Warunkiem wstrzymania czynności jest podniesienie zarzutu z umowy majątkowej małżeńskiej oraz okazanie tej umowy wraz z przedłożeniem niebudzącego wątpliwości dowodu na piśmie, że zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej oraz jej rodzaj były znane uprawnionemu (art. 822 w zw. z art. 743 § 1 k.p.c.). Zarzuty powinny sprowadzać się do twierdzenia, że zajęte mienie nie wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków. Koniecznym warunkiem jest również podniesienie zarzutu przed rozpoczęciem przez komornika czynności. U podstaw zarzutów mogą leżeć takie okoliczności, jak orzeczenie separacji, ustanowienie rozdzielności majątkowej przez sąd, zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej ograniczającej wspólność ustawową lub wprowadzającą rozdzielność majątkową, której treść była znana uprawnionemu¹⁵¹. W wyniku nieuwzględnienia przez uprawnionego zarzutu oraz żądania kontynuowania postępowania, małżonek obowiązanego bądź sam obowiązanym może wytoczyć powództwo przeciwegzekucyjne. Podstawą zarzutów może być w tym przypadku również zawarcie umowy majątkowej ograniczającej lub wyłączającej odpowiedzialność z całości lub części majątku w drodze umowy majątkowej (art. 840¹ k.p.c.)¹⁵². Jeżeli uprawniony zawiadomiony o wstrzymaniu czynności nie potwierdzi okoliczności wynikających z podniesionych zarzutów i zażąda kontynuowania postępowania, komornik jest zobowiązany do prowadzenia postępowania zgodnie z jego wnioskiem.

Na kanwie regulacji zawartej w art. 743¹ k.p.c. pojawiło się pytanie o dopuszczalność

korzystania przez małżonka obowiązanego z jeszcze innych przewidzianych prawem środków obrony. Kwestia ta nie została jednoznacznie przesądzona. Szczególnego rozważenia dotyczy przede wszystkim możliwość wytoczenia powództwa interwencyjnego (art. 841 k.p.c.). Zgodnie bowiem z art. 743 § 1 zd. 1 k.p.c.

”
ZARZUTY POWINNY
SPROWADZAĆ SIĘ DO
TWIERDZENIA, ŻE ZAJĘTE MIENIE
NIE WCHODZI W SKŁAD MAJĄTKU
WSPÓLNEGO MAŁŻONKÓW.
KONIECZNYM WARUNKIEM JEST
RÓWNIŻ PODNIESIENIE ZARZUTU
PRZED ROZPOCZĘCIEM PRZEZ
KOMORNIKA CZYNNOŚCI.

jeżeli postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia podlega wykonaniu w drodze egzekucji, do wykonania tego postanowienia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym, z tym jednak, że sąd nadaje postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia klauzulę wykonalności z urzędu. Dopuszczalność korzystania przez małżonka obowiązanego w postępowaniu zabezpieczającym z powództwa ekscydencyjnego znajduje potwierdzenie w orzecznictwie¹⁵³. Złożenie sprzeciwu zgodnie z dyspozycją art. 743¹ § 3 k.p.c. nie wstrzymuje wykonania zabezpieczenia. Jedynie w przypadku zabezpieczenia prowadzącego do zaspokojenia uprawnionego, powoduje obowiązek wstrzymania wypłaty uzyskanych środków pieniężnych. Nie skutkuje jednak uchYLENIEM zajęcia. Dopiero niewystąpienie przez uprawnionego w wymaganym terminie o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązanego prowadzi do upadku zabezpieczenia.

Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest obowiązek umorzenia postępowania w zakresie wykonania zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego. Dalej idące konsekwencje wywołuje natomiast wniesienie powództwa opartego na art. 841 k.p.c. Polega ono na podejmowaniu bezpośredniej obrony przed dokonaniem zajęcia. Konieczne jest natomiast wykazanie, że zajęcie określonego składnika majątku narusza prawa małżonka. Jeżeli doszło do zajęcia, małżonek obowiązany, mający status osoby trzeciej, wobec toczącego się postępowania nie musi oczekiwać na uzyskanie przez uprawnionego tytułu wykonawczego przeciwko małżonkowi – dotychczasowemu obowiązanemu, aby dopiero na etapie postępowania poprzez powództwo przeciwegzekucyjne móc podjąć interwencję w związku z zajęciem naruszającym jego prawo podmiotowe¹⁵⁴.

W literaturze prezentowane jest również stanowisko, zgodnie z którym regulacja zawarta w art. 743¹ k.p.c. wyklucza możliwość

zastosowania art. 841 k.p.c. w zakresie, w jakim dotyczy wyłącznie składników wchodzących w skład majątku wspólnego¹⁵⁵. Małżonek obowiązany nie może bowiem podnosić zarzutu sprzeczności zajęcia z treścią tytułu zabezpieczenia. Nie może również żądać umorzenia postępowania. Zajęcie składników majątku wspólnego jest bowiem dopuszczalne zgodnie z treścią art. 743¹ k.p.c.

Jeżeli jednak zajęcie dotyczy składników majątku osobistego małżonka obowiązany, może on wystąpić z powództwem na podstawie art. 841 k.p.c. Jest również uprawniony do żądania umorzenia postępowania¹⁵⁶. Zajęcie narusza jego prawa, gdy pozostaje z sprzeczności z treścią tytułu zabezpieczenia. Uregulowanie zawarte w art. 743¹ k.p.c. nie obowiązuje bowiem w sytuacji, w której wśród małżonków nie obowiązuje ustrój wspólności majątkowej¹⁵⁷. Z całą pewnością uprawnienie do wystąpienia z powództwem interwencyjnym będzie uzasadnione, gdy zabezpieczenie obejmie rzeczy lub prawa należące do majątku osobistego małżonka uprawnionego.

W przypadku zarzutów opartych na nieprawidłowościach natury proceduralnej, obowiązany jest uprawniony na zasadach ogólnych do wniesienia skargi na czynności komornika (art. 767 k.p.c.). Każdy z wymienionych środków obrony przed zabezpieczeniem wymaga spełnienia właściwych dla niego przesłanek, prowadząc również do odmiennych rezultatów¹⁵⁸.

W PRZYPADKU ZARZUTÓW OPARTYCH NA NIEPRAWIDŁOWOŚCIACH NATURY PROCEDURALNEJ, OBOWIĄZANY JEST UPRAWNIONY NA ZASADACH OGÓLNYCH DO WNIESIENIA SKARGI NA CZYNNOŚCI KOMORNIKA (ART. 767 K.P.C.).

Konkludując, stwierdzić należy, że odpowiedź na pytanie dotyczące możliwości korzystania przez małżonka obowiązanego z innych środków obrony wymaga przede wszystkim ustalenia jego statusu w prowadzonym postępowaniu. Kwestia ta nie została jednak rozstrzygnięta w sposób jednoznaczny¹⁵⁹. Ponadto, dotychczasowe rozważania dotyczące przysługujących małżonkowi środków obrony dotyczyły zasadniczo postępowania egzekucyjnego. W dalszej kolejności dopiero możliwe jest podjęcie rozważań dotyczących środków obrony przysługujących małżonkowi obowiązanego. Stwierdzić jednak należy, że przyjęty model postępowania zabezpieczającego nie ingeruje tak dalece w sferę majątkową obowiązanego oraz jego małżonka, jak ma to miejsce w postępowaniu egzekucyjnym. Postępowanie zabezpieczające ma bowiem charakter czasowy i zasadniczo nie zmierza do zaspokojenia

obowiązanego. Wyjątek stanowi zabezpieczenie o charakterze antycypacyjnym. Dochodzi bowiem w jego trakcie do zaspokojenia uprawnionego. Z tych względów zasadne wydaje się przyznanie małżonkowi obowiązanego możliwości skorzystania z powództwa przewidzianego w art. 841 k.p.c.¹⁶⁰

Podsumowanie

Przeprowadzone rozważania dotyczące wykonania zabezpieczenia na majątku wspólnym uprawnionego i jego małżonka wskazują na niejednorodność poglądów zarówno doktryny, jak i orzecznictwa co do poszczególnych zagadnień wpadkowych. Artykuł 743¹ k.p.c., który początkowo miał wypełnić istniejącą w postępowaniu zabezpieczającym lukę, stał się przedmiotem wzmożonego zainteresowania nauki postępowania cywilnego. Niejednorodność oraz mnogość poglądów wypracowanych na gruncie wskazanego przepisu wskazuje, że reguluje on materię w istocie skomplikowaną. Wątpliwości budzą przede wszystkim takie zagadnienia, jak charakter i skutki uchybienia terminom do wniesienia sprzeciwu przez małżonka obowiązanego czy niewystąpienie z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przez uprawnionego. Ustawodawca nie określił również czy oraz w jakiej formie powinna zapaść decyzja rozpoznająca sprzeciw złożony z przekroczeniem wymaganego terminu. Wreszcie przedmiotem pogłębionej dyskusji stały się relacje art. 743¹ k.p.c. w stosunku do pozostałych przepisów normujących w sposób szczegółowy zajęcie poszczególnych składników majątku wspólnego (art. 776¹ k.p.c., art. 891² k.p.c.). Brak również jednoznaczności co do możliwości korzystania przez małżonka obowiązanego z innych środków obrony przewidzianych prawem. Część wątpliwości rozwiązano w wyniku wypracowania jednolitych poglądów nauki, pozostała część pozostaje dyskusyjna. Powyższe wskazuje,

że art. 743¹ k.p.c. nadal wymaga doprecyzowania w najważniejszych częściach, które są przedmiotem sporów doktrynalnych. Mowa tu przede wszystkim o wyraźnym określeniu charakteru sprzeciwu małżonka obowiązane go oraz konsekwencji niewniesienia go w terminie. Ustawodawca powinien w sposób ostateczny i stanowczy przesądzić problematyczną kwestię. Jest to niezbędne dla prawidłowego pod względem proceduralnym prowadzenia postępowania wywołanego wniesieniem sprzeciwu.

Pomimo sporów prowadzonych aktualnie na gruncie art. 743¹ k.p.c. należy zwrócić uwagę na ważną, aczkolwiek pomijaną dotychczas kwestię. Sam fakt przyznania uprawnionemu możliwości zaspokojenia jego roszczeń na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego obowiązane go i jego małżonka nie przekłada się w sposób bezpośredni na efektywność postępowania zabezpieczającego. Jak wskazano wcześniej, ani sąd rozpoznający wniosek o udzielenie zabezpieczenia, ani sąd klauzulowy nie poddają pod rozwagę kwestii przynależności danej rzeczy lub prawa do majątku wspólnego. Konieczność ustalenia tych okoliczności spoczywa zatem na organie wykonującym zabezpieczenie. O ile w przypadku wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości dokonanie takich ustaleń nie wydaje się być kwestią trudną, o tyle w przypadku zabezpieczenia podlegającego wykonaniu w drodze egzekucji dokonanie prawidłowych ustaleń często wymaga chęci współpracy ze strony obowiązane go i jego małżonka. Komornik sądowy dysponujący ograniczonym zakresem możliwych do wykorzystania środków jest zobowiązany do ustalenia okoliczności trudnych i często skomplikowanych. O ile zatem sam zamiysł wprowadzenia dodatkowego udogodnienia dla uprawnionego należy uznać za rozwiązanie trafione, o tyle praktyczne aspekty okoliczności wymagających ustalenia zostały całkowicie zignorowane. W literaturze dostrzeżono, że ustalenie statu-

su poszczególnych składników majątkowych może być kwestią skomplikowaną, a w przypadku sporu – wymagającą przeprowadzenia postępowania dowodowego¹⁶¹. Niemniej nadal nie wypracowano pożądanych standardów postępowania zmierzającego do wyjaśnienia tej niezmiernie ważnej kwestii. Ostatecznie bowiem to organ wykonujący zabezpieczenie stoi przed koniecznością wydania postanowienia o umorzeniu postępowania zabezpieczającego w zakresie, w jakim doszło do upadku zabezpieczenia, co prowadzi do zwolnienia spod zajęcia rzeczy i praw wchodzących w skład majątku wspólnego. Przyjęta na gruncie art. 743¹ k.p.c. idea efektywności postępowania zabezpieczającego przy jednoczesnym zapewnieniu małżonkowi obowiązane go obrony jego praw, w rzeczywistości okazuje się być regulacją skonstruowaną w sposób syntetyczny, lecz skomplikowaną na poziomie praktycznego jej zastosowania. Postulować zatem należy przeprowadzenie prac ustawodawczych zmierzających do doprecyzowania niejasności wnikających z obecnej treści wskazanego przepisu.

Przypisy końcowe

¹ T.j. Dz.U. 2020 poz. 1575 ze zm.

² Z. Resich [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, pod red. Z. Resicha, W. Siedleckiego, Warszawa 1969, s. 1015; J. Studzińska [w:] *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, pod red. K. Flagi-Gieruszyńskiej, Warszawa 2021, s. 9; W. Siedlecki, *Zarys postępowania cywilnego*, Warszawa 1968, s. 454; J. Jagieła [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1095¹*, t. IV, pod red. A. Marciniaka, Warszawa 2020, s. 6; M. Iżykowski, *Przesłanki zabezpieczenia powództwa*, Palestra 1985, nr 11, s. 17 zaliczył postępowanie zabezpieczające do grona postępowań pomocniczych; M. Romańska, *Udzielenie zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków*, TPP 2019, nr 1, s. 60 wskazała, że postępowanie zabezpieczające ma charakter samodzielnego postępowania pomocniczego, którego celem jest udzielenie uprawnionemu tymczasowej ochrony prawnej.

- ³ J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 6.
- ⁴ M. Iżykowski, *Zabezpieczenie roszczeń jako forma tymczasowej ochrony prawnej w sądowym postępowaniu cywilnym*, Palestra 1988, nr 8–9, s. 39.
- ⁵ *Ibidem*, s. 43.
- ⁶ Zob. M. Romańska, *Udzielenie zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków*, TPP 2019, nr 1, s. 60; M. Iżykowski, *Zabezpieczenie...*, s. 44 określił zabezpieczenie roszczenia jako uniwersalny środek tymczasowej ochrony prawnej o najszerszym zakresie stosowania.
- ⁷ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 60.
- ⁸ Por. M. Iżykowski, *Zabezpieczenie...*, s. 46; W. Sieciecki, *Zarys...*, s. 455; wyrok SN z 17 kwietnia 1975 r., II CR 92/75, Legalis nr 18711.
- ⁹ J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 7.
- ¹⁰ J. Ignaczewski [w:] *Mażeńskie prawo majątkowe*, pod red. J. Ignaczewskiego, Warszawa 2011, s. 53.
- ¹¹ T.j. Dz.U. 2020 poz. 1359.
- ¹² Por. K. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2020, Legalis, Art. 31, Nb 3.
- ¹³ K. Pietrzykowski [w:] *Kodeks...*, Art. 31.
- ¹⁴ *Ibidem*.
- ¹⁵ K. Gromek, *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Legalis, 2020, Art. 31.
- ¹⁶ Zob. K. Gromek, *Kodeks...*; uzasadnienie postanowienia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 19 stycznia 2016 r., III AUa 931/15, Legalis nr 1406674.
- ¹⁷ W literaturze zwrócono uwagę na konieczność odróżnienia wspólności majątkowej od majątku wspólnego małżonków. Przez wspólność ustawową należy rozumieć jeden z reżimów prawnych, któremu małżonkowie poddają po ocenę swe stosunki majątkowe, J. Ignaczewski [w:] *Mażeńskie...*, s. 32. Majątek wspólny należy natomiast postrzegać jako masę majątkową, której małżonkowie dorobili się w ramach obowiązującego systemu wspólności ustawowej, A. Lutkiewicz-Rucińska, *Odpowiedzialność majątkiem wspólnym za zobowiązania cywilno-prawne wspólmałżonka*, Bydgoszcz–Gdańsk 2003, s. 24 oraz wskazana tam literatura.
- ¹⁸ W wyroku z 8 października 2018 r., I C 175/18, Legalis, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wskazał, że małżonkowie mogą dokonywać rozporządzenia poszczególnymi składnikami majątku tylko wspólnie. Brak wspólnych oświadczeń woli wyklucza zatem możliwość skutecznego przeniesienia własności nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego, czy też obciążenie wspólnej nieruchomości hipoteką na zabezpieczenie cudzego długu. W takim stanie rzeczy, gdy jedno z oświadczeń woli małżonków jest nieważne z mocy art. 82 k.c., nieważna jest cała umowa, w przeciwnym razie do- szłoby do omięcia zakazu wynikającego z art. 35 k.r.o. i pozwoliłoby to na dysponowanie jednym z małżonków swoim udziałem w majątku wspólnym z wyłączeniem drugiego małżonka. Podobnie w wyroku z 8 maja 2013 r., I ACa 329/13 Sąd Apelacyjny w Krakowie uznał, że polskie prawo nie zna nieważności czynności prawnej odnoszącej się do niektórych tylko osób, a nadto w ustroju małżeńskiej wspólności majątkowej nie da wyodrębnić skutków dotyczących majątku wspólnego, które nie dotyczyłyby obojga małżonków.
- ¹⁹ Postanowienie SN z 6 czerwca 1975 r., III CRN 134/75, Legalis.
- ²⁰ J. Stryk [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, pod red. K. Osajdy, 2020, Legalis, Art. 34¹; K. Pietrzykowski [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, 2020, Legalis, Art. 34¹.
- ²¹ T.j. Dz.U. 2021 poz. 423.
- ²² M. Walasik [w:] *System prawa procesowego cywilnego*, t. V: *Postępowanie zabezpieczające*, pod red. A. Jakubeckiego, Warszawa 2016, s. 662.
- ²³ Dodany przez art. 1 pkt 104 lit. c ustawy z 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2004 Nr 172 poz. 1804), obowiązuje od 5 lutego 2005 r.
- ²⁴ J. Ignatowicz, *Doniosłe zmiany w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym*, Nowe Prawo 1976, nr 4, s. 545.
- ²⁵ Por. uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z 14 maja 2013 r., XII Gz 187/13, LEX nr 1894909.
- ²⁶ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 68; D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1088*, t. IV, pod red. T. Wiśniewskiego, Warszawa 2021, s. 96; A. Jakubecki, *Wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia pieniężnego na majątku wspólnym małżonków a sprzeciw małżonka obowiązanego* [w:] *Prawo cywilne – stanowienie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, pod red. M. Nazara, Lublin 2015, s. 167.
- ²⁷ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 68 dostrzegła pozytywną stronę regulacji wynikającej z art. 743¹ k.p.c. polegającą na tym, że sąd na etapie rozpoznawania wniosku o udzielenie zabezpieczenia jest zwolniony z konieczności badania, czy status rzeczy, wierzytelności lub praw, o zajęcie lub obciążenie których wnioskuje uprawniony, wchodzi w skład majątku osobistego obowiązanego czy w skład majątku wspólnego jego i jego małżonka. Sąd musi jednak objąć ustaleniem, czy wskazana przez uprawnionego rzecz, prawo lub wierzytelność stanowią składnik majątku osobistego małżonka obowiązanego.

- ²⁸ Por. A. Jakubecki, *Wykonanie... [w:] Prawo...*, s. 167.
- ²⁹ J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 88.
- ³⁰ *Ibidem*.
- ³¹ Por. M. Walasik [w:] *System...*, s. 663.
- ³² Legalis nr 830501.
- ³³ Podobnie SN w postanowieniu z 28 stycznia 1999 r., I CKN 977/97, Legalis nr 43573 oraz w uchwale z 2 grudnia 2003 r., III CZP 92/03, Legalis nr 60306.
- ³⁴ Wyrok SN z 11 maja 2017 r., II CSK 590/16, LEX nr 2319660.
- ³⁵ Por. postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z 2 czerwca 2014 r., II Ca 984/14, Legalis nr 2049154; postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z 10 listopada 2015 r., II Ca 1081/15, LEX nr 1933538; postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 13 stycznia 2014 r., II Ca 774/13, LEX nr 1849579; postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z 8 maja 2014 r., II Ca 411/14, LEX nr 1850811. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 28 maja 2014 r., II Ca 1020/14 Sąd Okręgowy w Krakowie, Legalis nr 735953, zwrócił uwagę, że tytuł zabezpieczenia w postaci nieprawomocnego nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym cechuje się wyższym stopniem uprawdopodobnienia niż wymagany do udzielenia zabezpieczenia. Nie ma zatem żadnych podstaw, aby nie mógł on korzystać z regulacji przewidzianych dla zabezpieczenia powództwa, w tym ustanowienia na jego podstawie hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej do majątku wspólnego małżonków, gdy nakaz zapłaty wydany został przeciwko obowiązanemu pozostającemu w związku małżeńskim.
- ³⁶ Por. M. Walasik [w:] *System...*, s. 663.
- ³⁷ *Ibidem*.
- ³⁸ A. Jakubecki, *Wykonanie... [w:] Prawo...*, s. 169; por. M. Walasik [w:] *System...*, s. 663.
- ³⁹ Zob. M. Walasik [w:] *System...*, s. 663.
- ⁴⁰ A. Jakubecki, *Wykonanie... [w:] Prawo...*, s. 169; M. Walasik [w:] *System...*, s. 665.
- ⁴¹ Zob. M. Walasik [w:] *System...*, s. 663–666.
- ⁴² M. Walasik [w:] *System...*, s. 665, przy czym autor wskazuje, że warunkiem wystąpienia z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia przeciwko małżonkowi obowiązanego jest uprzednie dopozwanie go w procesie (art. 197 § 3 k.p.c.) bądź wezwanie do udziału w sprawie prowadzonej w postępowaniu nieprocesowym (art. 510 § 1 k.p.c.).
- ⁴³ Zob. M. Walasik [w:] *System...*, s. 665.
- ⁴⁴ *Ibidem*, s. 665–666.
- ⁴⁵ *Ibidem*, s. 666.
- ⁴⁶ T.j. Dz.U. 2021 poz. 1208.
- ⁴⁷ M. Walasik, [w:] *System...*, s. 666–667.
- ⁴⁸ LEX nr 4212.
- ⁴⁹ Postanowienie SN z 13 grudnia 1996 r., II CRN 88/96 SN, LEX nr 28800; postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 13 grudnia 2020 r., II Ca 1102/20, LEX nr 3117948. Odmienne SN w postanowieniu z 5 lipca 1994 r., I CRN 83/94, Legalis.
- ⁵⁰ Por. uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 2 czerwca 2014 r., II Ca 984/14, Legalis nr 2049154; postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z 10 listopada 2015 r., II Ca 1081/15, LEX nr 1933538. Odmienne postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z 12 grudnia 2013 r., XII Gz 716/13, LEX nr 1719122.
- ⁵¹ Zob. J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 88; A. Jakubecki, *Wykonanie... [w:] Prawo...*, s. 169; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 70.
- ⁵² M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 70.
- ⁵³ *Ibidem*, s. 71.
- ⁵⁴ *Ibidem*.
- ⁵⁵ Por. uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 16 grudnia 2014 r., LEX nr 1860011.
- ⁵⁶ Wówczas weszła w życie ustawa z 26 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019 Nr 131 poz. 1075), na mocy której uchylono w dziale II rozdział 2 zatytułowany „Hipoteka kaucyjna”, w wyniku czego doszło do zniesienia podziału hipoteki na hipotekę kaucyjną i zwykłą, i wprowadzenia jednolitej konstrukcji prawa hipotecznego.
- ⁵⁷ Por. postanowienie SN z 13 kwietnia 2005 r., V CK 547/04, Legalis nr 243395; postanowienie SN z 27 maja 2010 r., III CZP 27/10, Legalis nr 246676; uchwała SN z 18 września 2002 r., III CZP 49/02, Legalis nr 54720; uchwała SN z 8 października 2003 r., III CZP 68/03, Legalis nr 59191; uchwała SN z 18 marca 2005 r., III CZP 3/05, Legalis nr 67716.
- ⁵⁸ Uchwała SN (7) z 28 października 2004 r., III CZP 33/04, Legalis nr 65432; postanowienie SN z 11 października 2005 r., V CK 610/04, Legalis nr 24303.
- ⁵⁹ W uzasadnieniu uchwały (7) z 28 października 2004 r., III CZP 33/04, Legalis nr 65432, Sąd Najwyższy wskazał, że hipoteka przymusowa, powstała w wyniku wpisu dokonanego na podstawie doręczonej decyzji, określającej wartość należnego świadczenia, stanowi środek zabezpieczenia interesów fiskalnych Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego, względnie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przed możliwością zbycia przez dłużnika nieruchomości przed upływem terminu do odwołania decyzji lub przed wyczerpaniem trybu odwoławczego, spod możliwości przymusowego zaspokojenia się uprawnionego z nieruchomości. Po przekształceniu hipoteki kaucyjnej w zwykłą (po uzyskaniu tytułu wykonawczego), staje się gwarantem realizacji

- wierzytelności w stosunku do każdorazowego właściciela nieruchomości.
- ⁶⁰ Postanowienie SN z 9 stycznia 2013 r., III CSK 69/12, *Legalis* nr 644687; postanowienie SN z 17 kwietnia 2013 r., I CSK 433/12, *Legalis* nr 735953.
- ⁶¹ Postanowienie SN z 17 kwietnia 2013 r., I CSK 433/12, *Legalis* nr 735953.
- ⁶² M. Walasik [w:] *System...*, s. 663–664; E. Stefańska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 478–1217*, t. II, pod red. M. Manowskiej, Warszawa 2021, s. 832.
- ⁶³ A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 169; J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 88.
- ⁶⁴ Por. D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 97; E. Stefańska [w:] *Kodeks...*, s. 833.
- ⁶⁵ D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 97
- ⁶⁶ *Ibidem*.
- ⁶⁷ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 70–71.
- ⁶⁸ Zob. A. Lutkiewicz-Rucińska, *Odpowiedzialność...*, s. 24.
- ⁶⁹ A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 168.
- ⁷⁰ A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 168; J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 89.
- ⁷¹ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 66.
- ⁷² *Ibidem*, s. 71–72, 74.
- ⁷³ *Ibidem*.
- ⁷⁴ Por. J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 89; A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 168.
- ⁷⁵ Zob. J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 89.
- ⁷⁶ *Ibidem*, s. 89–90.
- ⁷⁷ *Ibidem*, s. 90.
- ⁷⁸ M. Muliński [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1088*, t. II, pod red. J. Janakowskiego, Warszawa 2013, s. 58.
- ⁷⁹ Zob. M. Walasik [w:] *System...*, s. 668, który na poparcie swojego stanowiska posługuje się przykładem sprzeciwu składanego przez małżonka dłużnika w stosunku do zajęcia nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego na podstawie art. 923¹ k.p.c. jako tożsamesgo pod względem jego charakteru.
- ⁸⁰ M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 58.
- ⁸¹ *Ibidem*.
- ⁸² M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 72.
- ⁸³ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 72; M. Walasik [w:] *System...*, s. 668.
- ⁸⁴ D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 101. Odmienne: M. Walasik [w:] *System...*, s. 668, stoi na stanowisku, że w treści sprzeciwu małżonek powinien w sposób wyraźny wskazać na brak jego zgody na wykonanie zabezpieczenia w stosunku do majątku wspólnego, nie musi natomiast wskazywać konkretnego mienia należącego do majątku wspólnego, którego sprzeciw dotyczy.
- ⁸⁵ D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 101.
- ⁸⁶ M. Walasik [w:] *System...*, s. 668.
- ⁸⁷ *Ibidem*.
- ⁸⁸ Zob. D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 101; M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 58–59.
- ⁸⁹ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 72.
- ⁹⁰ *Ibidem*.
- ⁹¹ D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 101; M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 59; M. Walasik [w:] *System...*, s. 667; M.W. Golak, *Upadek zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym*, Sopot 2020, s. 170–171; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 73 wskazuje, że termin do złożenia sprzeciwu w postępowaniu o wpis hipoteki lub zakazu zbywania nieruchomości należy liczyć dla małżonka obowiązane od dnia doręczenia mu zawiadomienia o wpisie, a nie od dnia, w którym wpis został dokonany.
- ⁹² D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 101; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 72.
- ⁹³ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 72.
- ⁹⁴ M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 58.
- ⁹⁵ M. Walasik [w:] *System...*, s. 667–668.
- ⁹⁶ M. Walasik [w:] *System...*, s. 667.
- ⁹⁷ Zob. M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 59; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 73; E. Stefańska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, pod red. K. Flagi-Gieruszyńskiej, A. Zielińskiego, Warszawa 2019, s. 1472.
- ⁹⁸ M. Walasik [w:] *System...*, s. 668.
- ⁹⁹ *Ibidem*, s. 669.
- ¹⁰⁰ D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 100.
- ¹⁰¹ *Ibidem*, s. 102.
- ¹⁰² D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 101; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 73.
- ¹⁰³ J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 92; D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 102; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 73.
- ¹⁰⁴ Zob. J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 92; D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 102; M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 59 wydaje się aprobować wskazane stanowisko, zastrzegając jednak, że może ono być podważone z powołaniem się na treść art. 741 k.p.c.
- ¹⁰⁵ M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 59.
- ¹⁰⁶ Zob. M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 75.
- ¹⁰⁷ *Ibidem*, s. 75.
- ¹⁰⁸ Zob. D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 99; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 75.
- ¹⁰⁹ Tak: Sąd Okręgowy w Poznaniu w uzasadnieniu postanowienia z 13 grudnia 2020 r., II Ca 1102/20, LEX nr 311948.
- ¹¹⁰ Por. uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z 13 grudnia 2020 r., II Ca 1102/20, LEX nr 311948; uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 2 czerwca 2014 r., II Ca 984/14, *Legalis* nr 2049154.

- ¹¹¹ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 13 grudnia 2020 r., II Ca 1102/20, LEX nr 311948.
- ¹¹² M. Walasik [w:] *System...*, s. 669.
- ¹¹³ *Ibidem*.
- ¹¹⁴ *Ibidem*.
- ¹¹⁵ *Ibidem*.
- ¹¹⁶ *Ibidem*.
- ¹¹⁷ D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 102; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 74; E. Stefańska [w:] *Kodeks...*, pod red. M. Manowskiej, s. 833.
- ¹¹⁸ M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 59, zaznacza, że zawiadomienie uprawnionego o wniesionym przez małżonka obowiązane sprzeciwie nie jest czynnością sformalizowaną, w związku z czym może być dokonane w każdej formie, takiej jak np. forma pisemna, ustna, poczta elektroniczna, telefon czy fax, jeżeli nie ma wątpliwości, że wiadomość dotarła do adresata. Autor stoi na stanowisku, że w odniesieniu do zawiadomienia uprawnionego nie ma obowiązku stosowania regulacji z art. 131 i nast. k.p.c. dotyczących doręczeń.
- ¹¹⁹ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 74.
- ¹²⁰ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 74; M. Walasik [w:] *System...*, s. 670.
- ¹²¹ A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska [w:] *Kodeks...*, s. 1472.
- ¹²² M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 60.
- ¹²³ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 76; M. Walasik [w:] *System...*, s. 671.
- ¹²⁴ Por. M. Walasik [w:] *System...*, s. 671; M. W. Golał, *Upadek zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym*, Sopot 2020, s. 172.
- ¹²⁵ *Ibidem*, s. 283.
- ¹²⁶ A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 171.
- ¹²⁷ M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 283.
- ¹²⁸ *Ibidem*.
- ¹²⁹ Zob. A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 171, wskazuje, że rozstrzyganie sporów co do ewentualnej przynależności danego przedmiotu do majątku wspólnego nie może się obyć bez postępowania dowodowego. Postępowanie klauzulowe, w którym zasadą jest rozpoznawanie sprawy na postępowaniu niejawnym, nie może realizować gwarancji postępowania kontradyktoryjnego. Por. M. Walasik [w:] *System...*, s. 671.
- ¹³⁰ A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 172.
- ¹³¹ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 77.
- ¹³² Zob. A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 172.
- ¹³³ Por. J. Jagieła [w:] *Kodeks...*, s. 88; M. Walasik [w:] *System...*, s. 670.
- ¹³⁴ Legalis nr 108103.
- ¹³⁵ Zob. M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 76.
- ¹³⁶ A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 170; M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 60.
- ¹³⁷ M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 60.
- ¹³⁸ Zob. D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 102; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 76; E. Stefańska [w:] *Kodeks...*, s. 833.
- ¹³⁹ Por. D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 96.
- ¹⁴⁰ *Ibidem*.
- ¹⁴¹ Por. D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 96; M. Muliński [w:] *Kodeks...*, s. 60.
- ¹⁴² M. Walasik [w:] *System...*, s. 672.
- ¹⁴³ *Ibidem*.
- ¹⁴⁴ Art. 743¹ § 4 k.p.c. został zmieniony na mocy art. 1 pkt 66 ustawy z 11 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 Nr 233 poz. 1381) dodanie zdania ostatniego o odpowiednim stosowaniu art. 753¹ § 3 k.p.c., obowiązuje od 3 maja 2012 r.
- ¹⁴⁵ M. Walasik [w:] *System...*, s. 672; M.W. Golał, *Upadek...*, s. 173; M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 77 zwraca uwagę, że małżonek obowiązane, pomimo iż nie korzysta ze statusu strony w postępowaniu rozpoznawczym, w którym zabezpieczenia udzielono, może w tym postępowaniu dokonać pojedynczej czynności zmierzającej do uzyskania postanowienia stwierdzającego upadek zabezpieczenia w zakresie jego wykonania na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego.
- ¹⁴⁶ M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 77.
- ¹⁴⁷ *Ibidem*.
- ¹⁴⁸ D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 103.
- ¹⁴⁹ *Ibidem*.
- ¹⁵⁰ Zob. M. Romańska, *Udzielenie...*, s. 77.
- ¹⁵¹ *Ibidem*, s. 99.
- ¹⁵² *Ibidem*.
- ¹⁵³ Por. Wyrok SN z 11 maja 2017 r., II CSK 590/16, LEX nr 2319660; uchwała SN z 26 kwietnia 1995 r., III CZP 48/95, Legalis nr 29258.
- ¹⁵⁴ Uzasadnienie wyroku SN z 11 maja 2017 r., II CSK 590/16, LEX nr 2319660.
- ¹⁵⁵ Por. D. Zawistowski [w:] *Kodeks...*, s. 98.
- ¹⁵⁶ *Ibidem*, s. 100.
- ¹⁵⁷ *Ibidem*.
- ¹⁵⁸ Uzasadnienie wyroku SN z 11 maja 2017 r., II CSK 590/16, LEX nr 2319660.
- ¹⁵⁹ Por. uchwała SN z 7 lutego 1968 r., III CZP 89/67, Legalis nr 13395; postanowienie SN z 16 stycznia 1968 r., II PZ 1/68, Legalis nr 13363; wyrok SN z 4 września 1978 r., IV CR 258/78, Legalis nr 21051; uchwała SN z 5 lutego 2010 r., III CZP 132/09, Legalis nr 187308.
- ¹⁶⁰ Por. M. Walasik [w:] *System...*, s. 670.
- ¹⁶¹ A. Jakubecki, *Wykonanie...* [w:] *Prawo...*, s. 171.

Już w sklepie Currenda!
www.sklep.currenda.pl

Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika sądowego

Mariusz Nawrocki

PRACTICA

 CURRENDA

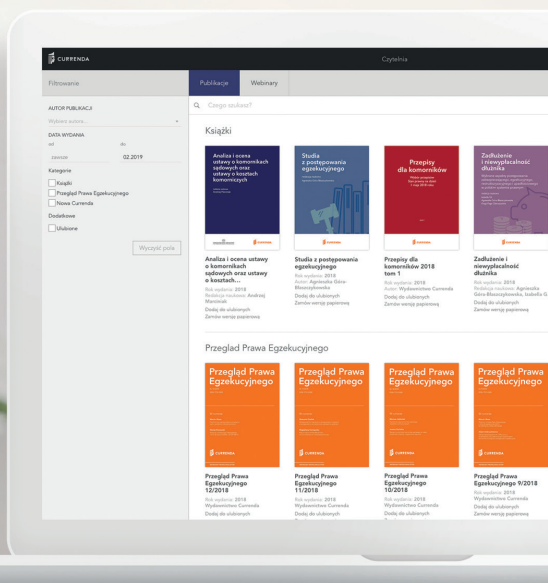
DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Elektroniczny dostęp do wiedzy

o postępowaniu sądowym i egzekucyjnym

Czytelnia Currendy to cyfrowy dostęp do wiedzy z zakresu postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego w zasięgu ręki. Dzięki inteligentnemu wyszukiwaniu znajdziemy odpowiedź na każde pytanie z dziedziny egzekucji sądowej.

Bogate metody wyszukiwania

Wyszukiwanie w wybranych publikacjach po tytule, autorze, datach, frazach czy kategoriach.

Przeglądanie zakładek

Dzięki możliwości przeglądania zakładek nie tracimy czasu na porównywanie zaznaczonych fragmentów.

Sprawa nawigacja

W panelu Czytelnia wyświetla się informacje o numerze części, rozdziału i podrozdziału.

Aktywne spisy treści

Wystarczy jedno kliknięcie w wybraną linijkę spisu treści, a zostajemy automatycznie przekierowani do wskazanej części publikacji.

Webinaria na gorące tematy

Wykłady z zakresu przepisów i rozwiązań bieżących problemów egzekucji prowadzone przez autorytety z dziedziny prawa.

Cała wiedza w jednym miejscu

„Nowa Currenda”

Wszystkie wydania z ostatnich 2 lat

„Przegląd Prawa Egzekucyjnego”

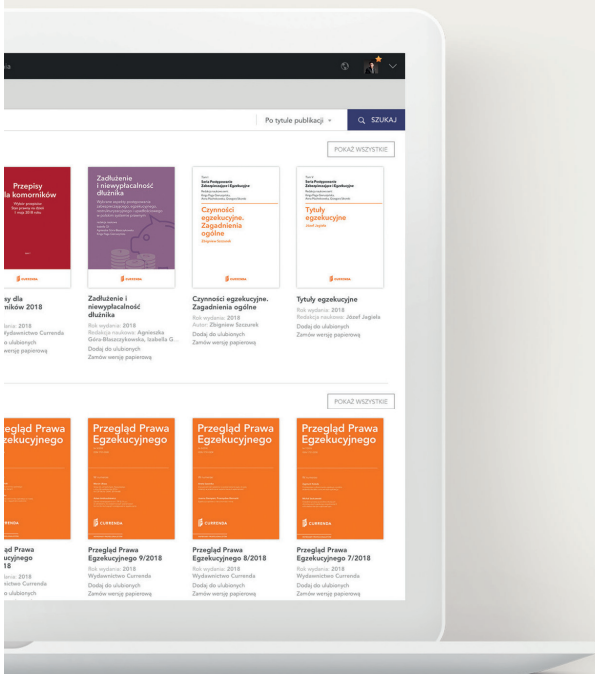
Wszystkie wydania z ostatnich 15 lat

Publikacje książkowe Wydawnictwa Currenda

Wszystkie zdigitalizowane wydania

Webinaria

Cykliczne prezentacje i wykłady eksperckie

Jak zacząć korzystać?

ZAREJESTRUJ SIĘ NA STRONIE: WWW.CZYTELNIA.CURRENDA.PL

0 zł
miesięcznie

Dostęp do **wszystkich** wydań
„Nowej Currendy”

Limitowany dostęp do
publikacji książkowych

Limitowany dostęp do
„Przeglądu Prawa Egzekucyjnego”

Limitowany dostęp do Webinariów

Limitowany dostęp
dla **1 użytkownika** w ramach
jednej kancelarii

50 zł netto
miesięcznie

Dostęp do **wszystkich** wydań
„Nowej Currendy”

Dostęp do **wszystkich**
elektronicznych pozycji książkowych

Dostęp do **wszystkich** wydań
„Przeglądu Prawa Egzekucyjnego”

Dostęp do **wszystkich** Webinariów

Dostęp do **wszystkich** aktywów
dla **5 użytkowników** w ramach
jednej kancelarii

Masz pytania? Służymy pomocą

Zadzwoń: 58 712 90 50 wewn. 3 lub napisz: marketing@currenda.pl

Przegląd orzecznictwa

**MATEUSZ
SZTANDUR**
Doktorant UG

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO
Z 16 CZERWCA 2021 ROKU,
III CZP 60/19

Stan faktyczny

W sprawie sąd udzielił przybicia własności prawa użytkowania wieczystego ujawnionego w treści księgi wieczystej wraz z udziałem części w nieruchomości wspólnej na rzecz

nabywcy licytacyjnego. Stwierdzono jednocześnie, że nie złożono skarg na czynności komornika, a także nikt nie zgłosił zastrzeżeń do przebiegu licytacji. Ze strony wierzycieli nie wpłynął wniosek o zawieszenie lub umorzenie. Uznano zatem, że spełnione zostały przesłanki z art. 987 k.p.c., warunkujące udzielenie przybicia¹.

Zażalenie złożone na postanowienie sądu wskazywało w uzasadnieniu, że komornik prowadzący postępowanie nie zawiadomił osoby, na której rzecz ustanowiono w drodze zabezpieczenia powództwo ujawnione w księdze wieczystej w postaci ograniczenia w rozporządzaniu nieruchomością, o czynności dokonanej przez komornika. O sprzedaży wiedza została powzięta przez składającego

zażalenie od osób trzecich. Ponadto zarzucano, że lokal zbyt za niską cenę, ponieważ błędnie określono w obwieszczeniu powierzchnię lokalu. Sąd okręgowy powziął wątpliwości, czy uczestnikiem postępowania egzekucyjnego z nieruchomości powinien być uprawniony, na rzecz którego ustanowiono ujawniony w księdze wieczystej zakaz zbywania i obciążania nieruchomości.

Zgodnie z art. 922 k.p.c. uczestnikami postępowania oprócz wierzyciela i dłużnika są również osoby, którym przysługują prawa rzeczowe ograniczone lub roszczenia albo prawa osobiste zabezpieczone na nieruchomości, a gdy przedmiotem egzekucji jest użytkowanie wieczyste – także organ, który zawarł umowę o użytkowanie wieczyste. Przepis obejmuje zbiorczą nazwą „uczestnik postępowania” jego strony, bez udziału których nie może się ono toczyć – czyli wierzyciela egzekwującego, dłużnika, osoby, które mogą wystąpić w postępowaniu ze względu na potrzebę zabezpieczenia swoich praw dotyczących przedmiotu egzekucji. Według portalu Prawo.pl komornicy twierdzą, że wydając przedmiotową uchwałę, Sąd Najwyższy chroni osobę, wobec której wydano zakaz zbywania lub obciążania nieruchomości, ujawniony w księdze wieczystej. Tym samym uznać należy, że jest ona uczestnikiem egzekucji i może uczestniczyć w licytacji.

Sentencja

Sąd Najwyższy podjął uchwałę w sprawie z wniosku o egzekucję świadczeń pieniężnych, po rozstrzygnięciu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej zagadnienia prawnego przedstawionego przez sąd okręgowy postanowieniem z listopada 2018 r., przekazanego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z maja 2019 r., do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu tego Sądu:

”
WEDŁUG PORTALU PRAWO.PL KOMORNICY TWIERDZĄ, ŻE WYDAJĄC PRZEDMIOTOWĄ UCHWAŁĘ, SĄD NAJWYŻSZY CHRONI OSOBĘ, WOBEC KTÓREJ WYDANO ZAKAZ ZBYWANIA LUB OBCIĄŻANIA NIERUCHOMOŚCI, UJAWNIONY W KSIĘDZE WIECZYSTEJ.

1. Czy uczestnikiem postępowania egzekucyjnego dotyczącego nieruchomości osoby trzeciej powinna być osoba, na rzecz której ustanowiono zakaz zbywania i obciążania nieruchomości ujawniony w dziale III księgi wieczystej (wierzyciel pauliański), w związku z czym komornik ma obowiązek powiadamiać takiego wierzyciela o toczącej się egzekucji i podejmowanych w niej czynnościach, w sytuacji, gdy egzekucja jest prowadzona przeciwko dłużnikowi – osobie przeciw której wytoczona jest skarga pauliańska?

2. Czy osobie, na rzecz której ustanowiono zakaz zbywania i obciążania nieruchomości ujawniony w dziale III księgi wieczystej

(wierzyciel pauliański), przysługuje prawo złożenia zażalenia na postanowienie o udzieleniu przybicia w sytuacji, gdy nie była poinformowana o toczącej się egzekucji, a wiadomość powzięła po wydaniu postanowienia o udzieleniu przybicia?

Treść uchwały:

Osoba, na rzecz której ustanowiono zakaz zbywania lub obciążania nieruchomości ujawniony w księdze wieczystej tytułem zabezpieczenia roszczenia określonego w art. 527 § 1 k.c., jest uczestnikiem postępowania egzekucyjnego toczącego się co do tej nieruchomości, na wniosek wierzycieli osoby trze-

kiej, uprawnionym do zaskarżenia postanowienia o przybicciu naruszającego jego prawa (art. 997 k.p.c.).

Sąd Najwyższy uznał, że rozstrzygnięcie przedmiotowego zagadnienia prawnego wymagało przedstawienia na płaszczyźnie materialnoprawnej relacji pomiędzy wierzycielem, którego dłużnik dokonał krzywdzącej go czynności prawnej z osobą trzecią i tą osobą trzecią, oraz wskazania na procesowe mechanizmy zrealizowania roszczenia ustanowionego przez ustawodawcę w celu ochrony takiego wierzyciela, z uwzględnieniem jednak konieczności zabezpieczenia także praw osoby trzeciej, przeciwko której roszczenie może być skierowane.

OBNIŻENIE OPŁATY EGZEKUCYJNEJ

POSTANOWIENIE SĄDU
REJONOWEGO W NOWYM SĄCZU
Z 17 CZERWCA 2021 ROKU

Sentencja

Sąd, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy w przedmiocie skargi komornika na postanowienie referendarza sądowego, postanowił zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że w miejsce słów: „na kwotę 21 464,11 zł” należy wpisać „na kwotę 30 000 zł”.

Stan faktyczny

Postanowieniem z maja 2021 r. referendarz sądowy uwzględnił w części wniosek dłużnika i obniżył opłatę egzekucyjną z kwoty 32 196,33 zł do 21 464,11 zł. Dłużnik wniósł o obniżenie zasądzonej opłaty do wysokości 1/3 opłaty należnej.

Orzeczenie zaskarżone zostało przez komornika. Organ egzekucyjny wniósł o zmianę poprzez oddalenie wniosku, wskazując, że ocena referendarza pozostaje nietrafna co do niskiego nakładu pracy komornika, który w toku czynności egzekucyjnych podejmował wiele działań zmierzających do zaspokojenia roszczenia wierzyciela. Komornik poczynił szereg zapytań w zakresie stanu majątkowego dłużników – m.in. do ewidencji pojazdów, ewidencji gruntów, o posiadane rachunki bankowe, o pobieranie ewentualnych świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, o nadpłatę podatku z organu podatkowego. W wyniku przeprowadzonych ustaleń dokonano zajęcia rachunków bankowych w kilku bankach. Dokonano również zajęcia świadczenia w zakładzie emerytalno-rentowym. Z tego też powodu nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że nakład pracy został ograniczony wyłącznie do jednej

czynności, jaką było zajęcie nieruchomości. Organ egzekucyjny zarzucił również, że dłużnik nie wykazał w wiarygodny sposób wysokości kosztów swojego utrzymania w obcym państwie i w związku z tym nie została spełniona przesłanka obniżenia opłaty polegająca na wskazaniu „szczególnych okoliczności”.

Rozstrzygnięcie

Sąd uznał skargę za zasadną w części. Zgodnie z treścią art. 767^{3a} § 3 k.p.c. sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego jako sąd drugiej instancji. Po rozpoznaniu skargi sąd utrzymuje w mocy lub zmienia zaskarżone postanowienie, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu. Z kolei regulacja art. 48 ust. 1 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych przewiduje możliwość zgłoszenia przez dłużnika wniosku o obniżenie opłaty za egzekucję świadczeń pieniężnych, jeżeli przemawiają za tym szczególne okoliczności odnoszące się do nakładu pracy komornika lub sytuacji majątkowej dłużnika oraz wysokości jego dochodów. Dlatego też miarkowanie opłaty należy uznać za instytucję wyjątkową, która nie powinna podlegać wykładni rozszerzającej.

Zgodnie z treścią art. 799 § 1 k.p.c. wniosek o wszczęcie egzekucji lub żądanie przeprowadzenia egzekucji z urzędu umożliwia prowadzenie egzekucji według wszystkich

dopuszczalnych sposobów, z wyjątkiem egzekucji z nieruchomości. Skierowanie egzekucji do nieruchomości dłużnika oraz składników jego majątku, do których przepisy o egzekucji z nieruchomości stosuje się odpowiednio, jest możliwe tylko na wniosek wierzyciela. Wierzyciel może wskazać wybrany przez siebie sposób albo sposoby egzekucji. Organ egzekucyjny stosuje sposób egzekucji najmniej uciążliwy dla dłużnika.

W przedmiotowej sprawie wierzyciel domagał się przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego według konkretnych, wskazanych sposobów, ale komornik miał w tym zakresie również pewną swobodę działania. Wierzyciel w treści wniosku wskazał kilka sposobów egzekucji: z rachunków bankowych, wierzytelności, nieruchomości, świadczeń emerytalno-rentowych lub innych świadczeń z ZUS oraz innych wierzytelności. Wierzyciel zwrócił się również o wskazanie, czy przeciwko dłużnikowi są prowadzone inne postępowania egzekucyjne z wniosków innych wierzycieli.

”
W OCENIE SĄDU NALEŻY
ODRÓŻNIĆ SYTUACJĘ, GDY
KOMORNIK MIAŁ MOŻLIWOŚĆ
PODJĘCIA Z URZĘDU WSZELKICH
DOPUSZCZALNYCH SPOSOBÓW
Z URZĘDU, ALE JUŻ PIERWSZY
Z NICH DOPROWADZIŁ DO
SKUTECZNEJ EGZEKUCJI.

Sąd ustalił, że od momentu powzięcia przez dłużników informacji o prowadzonym postępowaniu komornik wykonał zasadnicze czynności objęte wnioskiem egzekucyjnym wierzyciela, tj. zwrócił się do ewidencji

gruntów, rejestru zastawów, dokonał zapytania w systemie OGNIVO, dokonał zajęcia nieruchomości. W toku prowadzonego postępowania wierzyciel złożył wniosek o umorzenie egzekucji i obciążenie dłużników opłatą ze względu na fakt zawarcia między stronami ugody.

Należy w tym momencie zauważyć, że wysokość opłaty egzekucyjnej jest silnie związana z efektywnością i skutecznością egzekucji, a ewentualne uzgodnienia z wierzycielem czy nawet w związku z zapłatą są traktowane jako bezpośrednie następstwo wszczęcia egzekucji, której prowadzenie wiąże się dla komornika z wydatkami i wysiłkiem związanym z poszukiwaniem majątku. Procentowy wymiar ustalonej stawki ma charakter ryczałtowy. Niektóre prowadzone egzekucje są bardziej zaawansowane (np. z nieruchomości), a inne mniej. Nakład pracy uwarunkowany jest żądaniem wierzyciela, za którego komornik nie ponosi odpowiedzialności. Wysokość opłat egzekucyjnych ustawodawca ustalił w sposób jednoznaczny, dlatego też trudno jest odnieść zasadność obniżenia opłaty do wzorca przeciętnego postępowania, w którym nakład pracy należałoby uznać za standardowy.

W ocenie Sądu należy odróżnić sytuację, gdy komornik miał możliwość podjęcia z urzędu wszelkich dopuszczalnych

sposobów z urzędu, ale już pierwszy z nich doprowadził do skutecznej egzekucji. W takim przypadku nakład pracy jest oczywiście mniejszy niż w przeciętnej sprawie, w której komornik stosowałby kilka sposobów po kolei lub łącznie.

Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że dłużnik nie wykazał w treści swojego wniosku, na czym polega jego trudna sytuacja majątkowa. Jeżeli zatem możliwość miarkowania opłaty jest instrumentem wyjątkowym, to przekonujące umotywowanie leży po stronie dłużnika. Dlatego też przyjąć należy, że nie wystarcza zwykle powołanie na złą sytuację majątkową lub wysokość dochodów.

Okoliczności przedmiotowej sprawy wykluczają zatem możliwość automatycznego zastosowania przepisu art. 48 ust. 1 i obniżenia opłaty o 1/3. Ocena Sądu w ramach roz-

poznania wniosku o obniżenie opłaty zawsze dokonywana jest na tle okoliczności konkretnej sprawy. Sąd uwzględnił, że dłużnik nie wykazał istnienia innych podstaw do obniżenia opłaty, które ze względu na cel i przyczyny wprowadzenia tego wyjątkowego uregulowania winny mieć priorytetowe znaczenie. Oparcie się wyłącznie na nakładzie pracy komornika mogłoby sprawić, że końcowa ocena miałaby charakter nazbyt arbitralny i dlatego za obniżeniem opłaty mógłby przemawiać szczególnie niewielki nakład pracy komornika, przy wykazanej jednocześnie trudnej sytuacji majątkowej dłużnika.

Sąd uznał, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy komornik dokonał szeregu rytmicznych czynności w celu zmierzającym wprost do zaspokojenia roszczenia wierzyciela. Sam czas trwania postępowania egzekucyjnego pozostawał w tym przypadku bez znaczenia.

POZBAWIENIE TYTUŁU WYKONALNOŚCI PRZEDAWNIEŃ ROSZCZENIA

WYROK SĄDU REJONOWEGO
W BYDGOSZCZY Z 9 LIPCA 2021 ROKU

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oddalił powództwo i odstąpił od obciążenia powoda kosztami postępowania.

Stan faktyczny

Powód wniósł powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Z treści uzasadnienia pozwu wynika, iż powód kwestionuje zasadność nadania klauzuli w związku z tym, że roszczenie objęte ww. orzeczeniem uległo przedawnieniu. Jednocześnie wskazuje w uzasadnieniu pozwu, że roszczenie uległo zaspokojeniu w drodze egzekucji

komorniczej w sprawie prowadzonej przez komornika sądowego

Rozstrzygnięcie

W ocenie Sądu powód złożył pozew w przeświadczeniu zaistnienia przesłanek wskazanych w art. 840 § 1 pkt 2, tj. na podstawie tego, że: po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia.

Z normy prawnej wynikającej ze wskazanego przepisu wynika, że powód może zwalczać klauzulę wykonalności nadaną orzeczeniu sądowemu, jeśli zobowiązanie nie może być egzekwowane, tj. w przypadku jego przedawnienia. Jednakże zgodnie z obowiązującymi przepisami roszczenie w przedmiotowej sprawie nie uległo w całości przedawnieniu, co do kwoty należności głównej oraz odsetek. Wynika to z przepisów przejściowych ustawy z 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 8 czerwca 2018 r. poz. 1104), art. 5 ust. 5, który wskazuje, że: „2. Jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu”.

Norma wynikająca z tego przepisu oraz z art. 125 § 1 k.p.c. oznacza, że roszczenie

stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem sześciu lat.

”
DŁUŻNIK TRACI MOŻLIWOŚĆ
WYTOCZENIA POWÓDZTWA
OPOZYCYJNEGO
Z CHWILĄ WYEGZEKWOWANIA
ŚWIADCZENIA OBJĘTEGO
TYTUŁEM WYKONAWCZYM
W CAŁOŚCI LUB W OKREŚLONEJ
CZĘŚCI W ODNIESIENIU DO
JUŻ WYEGZEKWOWANEGO
ŚWIADCZENIA – ART. 840 K.P.C.

Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości przedawnia się z upływem trzech lat. Musi to skutkować przyjęciem określonej wykładni. Zgodnie z nią roszczenia wynikające z orzeczeń, których termin przedawnienia rozpoczął bieg przed 30 grudnia 2014 r., ulegną przedawnieniu z okresem 10-letnim, a nie 6-letnim. Zatem wniosek o nadanie klauzuli ww. orzeczeniu podlegał uwzględnieniu przez sąd – przynajmniej co do należności głównej oraz wskazanych powyżej okresów dla odsetek.

Jednakże zasadniczym powodem oddalenia powództwa jest to, iż roszczenie objęte tytułem wykonawczym zostało spełnione w drodze egzekucji komorniczej, co sam powód wskazuje w uzasadnieniu pozwu.

DŁUŻNIK TRACI MOŻLIWOŚĆ WYTOCZENIA POWÓDZTWA OPOZYCYJNEGO Z CHWILĄ WYEGZEKWOWANIA ŚWIADCZENIA OBJĘTEGO TYTUŁEM WYKONAWCZYM W CAŁOŚCI LUB W OKREŚLONEJ CZĘŚCI W ODNIESIENIU DO JUŻ WYEGZEKWOWANEGO ŚWIADCZENIA – ART. 840 K.P.C.

Zgodnie z doktryną spełnienie tytułu w drodze egzekucji powoduje utratę prawa do domagania się przez powoda pobawienia tytułu wykonalności, bowiem sąd nie ma już czego *de facto* wykonalności pozbawiać. Tytuł wykonawczy został zrealizowany i tym samym nie może być ponownie wykorzystany przez wierzyciela. Omawiane powództwo może być wytoczone po nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności i tylko pod warunkiem, że istnieje możliwość wykonania tytułu wykonawczego w całości lub w określonej jego części. Dłużnik traci możliwość wytoczenia powództwa opozycyjnego z chwilą

wyegzekwowania świadczenia objętego tytułem wykonawczym w całości lub w określonej części w odniesieniu do już wyegzekwowanego świadczenia – art. 840 k.p.c.

W związku z powyższym na podstawie art. 191¹ k.p.c. w zw. z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. – *a contrario* i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., sąd oddalił powództwo jako oczywiście bezzasadne i w związku z tym odstąpił od wzywania powoda do uzupełnienia braków formalnych pozwu oraz przekazania sprawy do sądu, który wedle art. 843 § 1 k.p.c. byłby właściwy do rozpoznania sprawy. Artykuł ten stanowi, że „powództwa przewidziane w niniejszym dziale wytacza się przez sąd rzeczowo właściwy, w którego okręgu prowadzi się egzekucję. Miejsce prowadzenia egzekucji określa się na podstawie przepisów niniejszego kodeksu regulujących właściwość miejscową organu egzekucyjnego także wtedy, gdy do prowadzenia egzekucji został wybrany komornik poza właściwością ogólną”. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 14a ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nie obciążając nimi powoda.

DORĘCZENIE KOMORNICZE DOWÓD PRZEBYWANIA POD WSKAZANYM ADRESEM

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO SZCZECIN-CENTRUM
W SZCZECINIE Z 6 LIPCA 2021 ROKU

Sentencja

Sąd po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy o zapłatę postanowił odmówić podjęcia zawieszzonego postępowania (komornik nie dokonał doręczenia i nie potwierdził aktualności adresu pozwanego) oraz oddalił wnioski powódki o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z 13 stycznia 2021 r.

Stan faktyczny

Pozwem z grudnia 2020 r. powód wniósł o zapłatę kwoty głównej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od kwot częściowych oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W pozwie wskazano adres pozwanego. Nakazem zapłaty ze stycznia 2021 r. Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Przesyłka zawierająca nakaz zapłaty wraz z odpisem pozwu i załącznikami wysłana do pozwanego na adres wskazany w pozwie została zwrócona z informacjami o prawidłowej awizacji. Na skutek niedoręczenia pozwanemu nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu na adres wskazany w pozwie, zarządzeniem zawiadomiono pełnomocnika powódki o ww. okoliczności, zobowiązując do doręczenia korespondencji pozwanemu w trybie art. 139¹ § 1 k.p.c.² za pośrednictwem komornika sądowego w terminie 2 miesięcy. Zobowiązanie zostało doręczone pełnomocnikowi powódki 3 marca 2021 r. Wobec upływu ustawowego terminu, postanowieniem

z 28 maja 2021 r. Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.³

Pismem złożonym 21 czerwca 2021 r. pełnomocnik powódki złożył pismo procesowe, w którym wskazał, że komornik sądowy nie zdołał skutecznie doręczyć pozwanemu przesyłki. Jednocześnie podał, że komornik ustalił, iż tożsamy adres pozwanego widnieje w ZUS i w urzędzie skarbowym. Do pisma dołączone zostały dokumenty z akt komorniczych. W kolejnym piśmie strona powodowa wniosła o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi, by ostatecznie w piśmie z czerwca 2021 r. złożyć wniosek o podjęcie zawieszono postępowania. Postanowieniem z lipca 2021 r. w pkt 1 odmówiono podjęcia zawieszono postępowania, a w pkt 2 oddalono wniosek o nadanie klauzuli wykonalności.

Rozstrzygnięcie

Sąd uznał, że wniosek o podjęcie postępowania był bezzasadny. Podstawę prawną zawieszenia postępowania stanowił art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Zgodnie z art. 180 § 1 k.p.c. sąd

W OCENIE SĄDU POWÓD, SKŁADAJĄC KOLEJNE PISMA, NIE SPEŁNIŁ ŻADNEGO WYMOGU Z CYTOWANEGO PRZEPISU.

postanowi podjąć postępowanie, gdy ustanie przyczyna zawieszenia. W niniejszej sprawie do zawieszenia doszło, gdyż powód nie spełnił wymogów z art. 139¹ § 2 k.p.c. Stosownie do tego przepisu powód powinien w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia mu zobowiązania, o którym mowa w § 1, złożyć do akt potwierdzenie doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwrócić pismo i wskazać aktualny adres pozwanego lub dowód, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie. Strona powodowa żadnego wyводу prawnego nie przedstawiła, trudno więc precyzyjnie ustalić, w czym upatruje ona podstawy do podjęcia postępowania. W ocenie Sądu powód, składając kolejne pisma, nie spełnił żadnego wymogu z cytowanego przepisu.

Powód nie przedłożył potwierdzenia doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika. Wręcz przeciwnie – komornik wprost wskazał, że nie zdołał skutecznie doręczyć korespondencji pozwanemu.

Powód nie wskazał aktualnego adresu pozwanego ani dowodu, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie. W przywołanym postanowieniu komornik zawarł zapis: „Nie stwierdzono, aby adresat mieszkał pod adresem wskazanym we wniosku”. Wcześniej w protokole komornik wskazał: „Nie ustalono aktualnego adresu zamieszkania pozwanego”. To, że w dokumentach urzędów czy banku widnieje tożsamy adres, nie jest równoznaczne z tym, iż pozwany pod tym adresem przebywa. Omawiany przepis

art. 139¹ § 2 k.p.c. wymaga „dowodu przebywania” pod adresem wskazanym w pozwie, a takie dane „dowodem przebywania” nie są. Z budowy tego przepisu wynika, że wskazanie aktualnego adresu pozwanego dotyczy innego adresu niż wskazany w pozwie, gdyż w przypadku tego ostatniego niezbędny jest „dowód przebywania”. Powód żadnego innego adresu pozwanego nie wskazał. W związku z tym żadna z przesłanek z art. 139¹ § 2 k.p.c. nie została spełniona.

W zaistniałej sytuacji brak było podstaw do podjęcia zawieszzonego postępowania. Konsekwencją tego stanu jest brak prawomocności nakazu zapłaty. W związku z tym nie jest spełniona żadna z przesłanek z art. 777 k.p.c., co skutkuje oddaleniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

Przypisy końcowe

- ¹ Po zamknięciu przetargu sąd w osobie sędziego albo referendarz sądowy, pod którego nadzorem odbywa się licytacja, wydaje na posiedzeniu jawnym postanowienie co do przybicia na rzecz licytanta, który zaofiarował najwyższą cenę, po wysłuchaniu tak jego, jak i obecnych uczestników.
- ² Jeżeli pozwany, pomimo powtórzenia zawiadomienia zgodnie z art. 139 § 1 zdanie drugie, nie odebrał pozwu lub innego pisma procesowego wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających i nie ma zastosowania art. 139 § 2–3¹ lub inny przepis szczególnie przewidujący skutek doręczenia, przewodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu przy tym odpis pisma dla pozwanego i zobowiązując do doręczenia tego pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika.
- ³ Jeżeli na skutek braku lub wskazania złego adresu powoda albo niewskazania przez powoda w wyznaczonym terminie adresu pozwanego lub danych pozwalających sądowi na ustalenie numerów, o których mowa w art. 208¹, lub niewykonania przez powoda innych zarządzeń, nie można nadać sprawie dalszego biegu.

Orzecznictwo dyscyplinarne

Sygn. akt D 21/18

ORZECZENIE

Komisji Dyscyplinarnej

Warszawa, 11 kwietnia 2018 r.

Komisja Dyscyplinarna przy Krajowej Radzie Komorniczej w składzie:

Przewodniczący:

Mariusz Markowski – Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Jaworznie

Członkowie:

Romualda Włodarczyk-Trojan – Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Łęborku

Sebastian Dunaj – Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kętrzynie

Protokolant:

Aleksandra Michalczyk – Aplikant Komorniczy Komornika Sądowego Marcina Osiczko przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie

na rozprawie w Warszawie dnia 11 kwietnia 2018 r. rozpoznała sprawę z wniosku:

[...]

przeciwko:

[...] Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym [...]

obwinionemu o to, że:

dopuścił się naruszenia powagi i godności urzędu w ten sposób, że w dniach 8 lipca 2014 r., 8 sierpnia 2014 r., 20 marca 2015 r. dopuścił się czynów zabronionych z art. 212 § 1 k.k., pomawiając o kradzież, w związku z czym został prawomocnym wyrokiem z 25 maja 2017 r., sygn.. II K 2/15 przez Sąd Rejonowy [...] uznany za winnego popełnienia tych przestępstw, tj. przewinienie dyscyplinarne z art. 71 pkt 1 uokse w związku z § 4 i 21 Kodeksu Etyki Zawodowej Komornika

Orzeka

1. Uniewinnia obwinionego [...] Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym [...] od popełnienia zarzucanego mu deliktu dyscyplinarnego.
2. Kosztami postępowania obciążyć Krajową Radę Komorniczą w Warszawie.

Pouczenie:

Od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej stronom przysługuje odwołanie do sądu okręgowego właściwego według siedziby kancelarii obwinionego komornika, za pośrednictwem Komisji Dyscyplinarnej, w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenie z uzasadnieniem (art. 75ma ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji).

Sygn. akt IV Ka 103/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w [...] Wydział IV Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:

SSO Hanna Bartkowiak (spr.)

Sędziowie:

SSO Ewa Taberska

SSO Mariusz Syrgela

Protokolant:

st. sekr. sąd. Aleksandra Langocz

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2019 r.

sprawy

obwinionego z art. 71 pkt 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji

na skutek odwołania wniesionego przez [...]

od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie z dnia 11 kwietnia 2018 r.,

sygn. akt D 21/18

1. Utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie.
2. Kosztami postępowania odwoławczego obciąża Krajową Radę Komorniczą.

[PODPISY I PIECZĘCIE]

Uzasadnienie

[...] Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym [...] został obwiniony o to, że dopuścił się naruszenia powagi i godności urzędu w ten sposób, że w dniach 8 lipca 2014 r., 8 sierpnia 2014 r. oraz 20 marca 2015 r. dopuścił się czynów zabronionych z art. 212 § 1 k.k., pomawiając o kradzież, w związku z czym został prawomocnym wyrokiem z 25 maja 2015 r., sygn. akt II K 2/15, przed Sąd Rejonowy [...] uznany za winnego popełnienia tych przestępstw, tj. przewinienie dyscyplinarne z art. 71 pkt 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w zw. z § 4 i § 21 Kodeksu Etyki Zawodowej Komornika.

Komisja Dyscyplinarna przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie orzeczeniem z 11 kwietnia 2018 r. wydanym w postępowaniu przeprowadzonym pod sygn. akt D 21/18 uniewinniła obwinionego [...] Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym [...] od popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarne.

Ponadto Komisja Dyscyplinarna kosztami postępowania obciążyła Krajową Radę Komorniczą w Warszawie (k. 182–183).

Odwołanie od powyższego orzeczenia wniósł [...], zaskarżając je w całości. [...] podniósł zarzut obrazy przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 78b ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, mającej istotny wpływ na treść orzeczenia.

Podnosząc w ten sposób, [...] wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie (k. 195–197).

Pisemną odpowiedź na odwołanie [...] wniósł obwiniony [...], wnosząc o utrzymanie w mocy orzeczenia dyscyplinarnego Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie oraz obciążenie kosztami postępowania [...] (k. 210 – 210v).

Sąd Okręgowy zauważył, co następuje:

Odwołanie [...] okazało się bezzasadne i nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że stan faktyczny ustalony w niniejszej sprawie przez Komisję Dyscyplinarną nie był w żaden sposób kwestionowany przez skarżącego. Odwołujący się [...] nie zgodził się jedynie

z uznaniem przez Komisję Dyscyplinarną braku winy [...] w zakresie zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego. Sąd Okręgowy skontrolował zatem prawidłowość dokonanej przez Komisję Dyscyplinarną weryfikacji dowodów i stwierdził, że była ona zgodna z wymogami przewidzianymi w art. 7 k.p.k. (stosowanym odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym komorników), a więc uwzględniła w odpowiednim stopniu zasady prawidłowego rozumowania, wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego. Wobec tego sąd odwoławczy zaaprobował tak dokonaną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Mając na względzie powyższe, sąd II instancji za chybione uznał wskazania skarżącego, zgodnie z którymi wyjaśnienia obwinionego były pokrętnie i popadały w sprzeczność. Wbrew twierdzeniom odwołującego się, wyjaśnienia [...] były wewnętrznie spójne i zgodne z pozostałymi dowodami zgromadzonymi w niniejszej sprawie. Warto również podkreślić, że żaden z dowodów nie podważał wersji wydarzeń przedstawionej przez obwinionego, a w konsekwencji nie było podstaw, by uznać jego wyjaśnienia za niewiarygodne chociażby w części.

Konieczne w tym miejscu okazało się również wyjaśnienie, że wbrew stanowisku [...] Komisja Dyscyplinarna obdarzyła walorem wiarygodności dowód z dokumentu w postaci wyroku Sądu Rejonowego [...] wraz z uzasadnieniem i również ten istotny dowód służył do dokonania ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Niemniej jednak przyjęcie tego orzeczenia za pełnowartościowy dowód nie zobowiązywało Komisji Dyscyplinarnej do automatycznego uznania winy [...] w zakresie zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego. Wbrew bowiem poglądom forsowanym przez [...], przesądzenie sądu karnego o winie obwinionego w zakresie przepiszanych mu wspomnianym wyżej wyrokiem przestępstw z art. 212 § 1 k.k. nie przesądzało samodzielnie o jego winie także w rozumieniu dyscyplinarnym. Przypisanie [...] odpowiedzialności dyscyplinarnej za zarzucone mu przewinienie dyscyplinarne wymagało bowiem odrębnych ustaleń faktycznych i rozważań prawnych czynionych typowo na gruncie postępowania dyscyplinarnego.

Wyraźnego zaakcentowania wymagało także, co wskazała też Komisja Dyscyplinarna w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, że uznanie winy [...] wyrokiem Sądu Rejonowego [...] z 25 maja 2017 r., sygn. akt II K 2/25, w zakresie trzech przestępstw z art. 212 § 1 k.k. nie było równoznaczne z automatycznym ponoszeniem przez niego odpowiedzialności dyscyplinarnej. Postępowanie dyscyplinarne jest bowiem niezależne od postępowania dyscyplinarnego [chodzi zapewne o postępowanie karne – przyp. red.] i zupełnie inne są cele tych dwóch zgoła różnych postępowań, czego zupełnie nie dostrzegł odwołujący się [...]. Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika polega mianowicie na kontroli prawidłowości wykonywania zawodu komornika i jej celem jest eliminacja nieprawidłowości w działalności komorników i zapewnienie najwyższych standardów prowadzonej egzekucji w sposób uczciwy, bezstronny, rzetelny oraz sprawny. Zadaniem organów prowadzących postępowania dyscyplinarne jest więc przede wszystkim ustalenie, czy dany komornik swoim zachowaniem dopuścił się zawinionego przewinienia dyscyplinarnego. Warto również dodać, że w przypadku przypisania komornikowi przestępstwa, organy postępowania dyscyplinarnego nie są zwolnione od przeprowadzenia we własnym zakresie postępowania dowodowego oraz dokonania samodzielnej oceny, czy możliwe jest na gruncie danej sprawy stwierdzenie winy i przypisanie danemu obwinionemu odpowiedzialności dyscyplinarnej za zarzucone mu przewinienie. Tak więc w niniejszej sprawie zadaniem Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej w Warszawie była ocena, czy zachowanie [...] objęte skargą [...] wyczerpało wszystkie ustawowe znamiona przewinienia dyscyplinarnego w postaci naruszenia powagi i godności urzędu (art. 71 pkt 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji) i czy w związku z tym możliwe było przypisanie obwinionemu winy w rozumieniu dyscyplinarnym.

Prawidłowe były działania Komisji Dyscyplinarnej, która szczegółowo zbadała przyczyny i przebieg konfliktu zaistniałego pomiędzy [...] a [...], co miało istotny wpływ na ocenę zachowania obwinionego. Chybione byłoby bowiem ocenianie działania bez uwzględnienia sfery motywacyjnej i kontekstu sytuacyjnego. Dla oceny jego zachowań miało więc znaczenie to, że miały one miejsce po pobraniu przez komornika [...] kwoty 16 596,26 zł z rachunku bankowego kancelarii komorniczej bez uprzedniego uzgodnienia tej transakcji ze swoim zastępcą i odpowiedniego udokumentowania wysokości i wykazania podstawy faktycznej do wypłaty takiej kwoty. Owszem, niewłaściwym i nagannym zachowaniem było pisanie o dokonaniu przez [...] kradzieży środków finansowych bez uprzedniego potwierdzenia takiego czynu na podstawie wyroku karnego i przypisania go [...]. Jednakże dostrzec i uwzględnić należało, że te zachowania [...] były spowodowane zachwianiem poprawnego działania kancelarii komorniczej i brakiem możliwości przekazania należnych wpłat wierzycielom – co stanowi jedną z ważniejszych powinności komornika sądowego – a także koniecznością wyłożenia własnych środków finansowych przez [...] dla zapewnienia płynności działania kancelarii, w której zastępował [...].

Z okoliczności ustalonych w niniejszej sprawie wynika zatem w sposób jednoznaczny, iż obwiniony nie działał z niskich pobudek, jedynie w celu oczernienia [...] i zaszkodzenia jego wizerunkowi, a kierowała nim przede wszystkim dbałość o interesy wierzycieli poprzez zagwarantowanie możliwości przekazywania im należnych środków finansowych uzyskanych z tytułu prowadzonych postępowań egzekucyjnych. Sam obwiniony szczerze podkreślał to również w trakcie rozprawy apelacyjnej 4 kwietnia 2019 r. Warto w tym miejscu dodać, że wobec przytoczonych powyżej okoliczności, przedmiotowego zachowania [...] nie należało rozpatrywać w sferze prywatnej, gdyż jego działania względem [...] ewidentnie dotyczyły sfery zawodowej, w której obwiniony występował jako funkcjonariusz publiczny – komornik, a nie osoba prywatna.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy stwierdził, że zachowanie [...] objęte skargą [...] nie stanowiło przewinienia dyscyplinarnego, a w konsekwencji nie sposób przyjmować jego winy w rozumieniu dyscyplinarnym. Prawdą jest, że komornik postąpił bezprawnie, bowiem mając odpowiednią wiedzę prawniczą, nie powinien wskazywać na kradzież pieniędzy bez prawomocnego wyroku karnego przeciwko [...]. Jednocześnie zaś wyrażona jest silna motywacja obwinionego, który dopuszczając się takiego zachowania, działał w obronie interesów wierzycieli. Przemawia za tym nie tylko sama deklaracja [...], ale również fakt, że tego typu zniesławiające komornika [...] trzykrotnie użyte określenia znalazły się generalnie w korespondencji do organów związanych z pracą Kancelarii Komornika przy Sądzie Rejonowym [...].

Jednocześnie zaś obwiniony po pobraniu przez [...] środków pieniężnych z konta, niezwłocznie zawiadomił o tym organy ścigania, podejrzewając popełnienie przestępstwa. Również informacja udzielona w tamtym czasie przez Prezesa Sądu Rejonowego [...] wskazywała, że jedynie uprawnionym do dysponowania środkami zgromadzonymi na koncie bankowym prowadzonym dla kancelarii komorniczej prowadzonej uprzednio przez [...] jest właśnie obwiniony [...] (vide: pismo z 15 kwietnia 2014 r., k. 42).

W następstwie tego również Sąd Okręgowy nie uznał tych zachowań jako zawinionych naruszeń powagi i godności sprawowanego urzędu. Nie sposób zgodzić się z [...], że zarzucane postąpienia [...] oceniane na gruncie wzajemnych relacji pomiędzy nim a [...] były zachowaniami gorszącymi, niemoralnymi, przynoszącymi ujmę, poddającymi w wątpliwość nieskazitelność charakteru obwinionego. Obiektywna ocena sposobu działania [...] prowadziła do wniosku, że jego zachowaniom nie sposób przypisać tak pejoratywnie zabarwionych cech, jak to ujął odwołujący. Odnosząc zaś te zachowania do regulacji § 21 Kodeksu Etyki Zawodowej Komornika Sądowego, który to przepis poświęcony jest należytemu stosunkowi do kolegów komorników, to zaryzykować można stwierdzenie, że mocną krytyką należałoby obciążyć przede wszystkim sposób działania zawieszzonego komornika, który, nie kierując się dobrem wierzycieli, wypłacił sporą sumę pieniędzy z rachunku bankowego kancelarii komorniczej, przeznaczając ją na prywatne cele, nie troszcząc się w ogóle, w jaki sposób jego zastępca rozliczy się z wierzycielami. Uwaga ta ma jednak charakter uboczny, bowiem przedmiotowe postępowanie nie dotyczyło zdyscyplinowania działań komornika sądowego. Wracając zaś do rozważań *stricte* dotyczących niniejszego postępowania dyscyplinarnego, należy dodać, że ocenność jest wpisana w istotę tegoż postępowania i w ustawie z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, który to akt prawny znajdował zastosowanie w niniejszej sprawie (od 1 stycznia 2019 r. obowiązuje nowa ustawa o komornikach sądowych z 22 marca 2018 r., Dz.U. 2018.771), brak regulacji określających w skonkretyzowany sposób, w jakich sytuacjach uznać dane zachowanie za przewinienie dyscyplinarne. Wobec tego każdorazowo to Komisja Dyscyplinarna ocenia, czy w danej sprawie zostały wyczerpane wszystkie ustawowe znamiona przewinienia dyscyplinarnego, czy też nie. Ocena ta będzie zindywidualizowana, albowiem okoliczności każdej sprawy są inne i mają różny wpływ na postrzeganie zachowania danego obwinionego pod kątem dyscyplinarnym. Przewinienie dyscyplinarne w postaci naruszenia powagi i godności urzędu winno być analizowane ze szczególnym uwzględnieniem roty ślubowania komornika uregulowane w art. 14 ust. 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, zgodnie z którą komornik „ślubuje powierzone mu obowiązki wypełniać zgodnie z prawem i sumieniem, dochować tajemnicy prawnie chronionej, w postępowaniu swym kierować się zasadami uczciwości, godności i honoru”.

Mając na uwadze powyższe, należało stwierdzić, że zachowanie [...], choć z całą pewnością nieuzasadnione, nie narażało na szwank sprawowanego urzędu komornika. Obwiniony postępując w ten sposób, nie złamał zasady uczciwości, godności i honoru, a przede wszystkim dbał o interes wierzycieli. Warto jeszcze dodać, czego zdaje się nie dostrzegać skarżący, że [...] czynił te starania nawet własnym kosztem, ponieważ zdecydował się wyłożyć swoje środki finansowe, by kancelaria komornicza funkcjonowała prawidłowo. Komisja Dyscyplinarna słusznie uznała, że [...] wskutek popełnionych czynów, uznanych przez sąd karny za przestępstwa z art. 212 § 1 k.k., nie utracił nieskazitelności charakteru, którym musi cechować się osoba będąca komornikiem sądowym. Nie można bowiem zapominać, że ocena, czy określony czyn powoduje utratę owej nieskazitelności charakteru, zostaje odniesiona do wysokiego miernika wymagań stawianych komornikowi, ale musi być także realistyczna w tym znaczeniu, iż nie może przyjmować za wzorzec nieosiągalnego ideału pozbawionego jakichkolwiek słabości i wad (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2018 r., SNO 9/18, Lex nr 2469504). [...] na skutek wypłaty środków przez [...] znalazł się w sytuacji atypowej i w związku z tym dobro wierzycieli było wówczas poważnie zagrożone. Taka sytuacja w pewnym stopniu tłumaczyła emocjonalne podejście obwinionego i kierowanie pism do różnych instytucji w celu zabezpieczenia się przed dalszymi nieprzewidywanymi, destrukcyjnymi dla kancelarii komorniczej działaniami zawieszzonego w czynnościach [...], a także piętnujące wyżej wymienionego określenia. Przy tym warto raz jeszcze wspomnieć, że obwiniony bezzwłocznie zawiadomił prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez zastępowanego komornika oraz na bieżąco informował Sąd Rejonowy [...] o zaistniałych zdarzeniach związanych z pełnieniem funkcji zastępcy. Za zniesławiające słowa obwiniony poniósł odpowiedzialność karną w procesie wytoczonym mu z oskarżenia prywatnego.

Reasumując powyższe, sąd odwoławczy uznał, że zaskarżone orzeczenie trafnie przesądziło, że opisane w skarżenie zachowanie [...] nie stanowiło przewinienia dyscyplinarnego w postaci naruszenia powagi i godności urzędu. Z punktu widzenia rzetelności pracy komornika, działania obwinionego nie budziły zastrzeżeń, a o dobrej jakości sprawowanych czynności najlepiej świadczą pozytywne wyniki kontroli kancelarii Komornika Sądowego

przy Sądzie Rejonowym [...] (k. 211–220). Sąd Okręgowy nie doszukał się również w zachowaniu obwinionego wskazanych w skardze [...] naruszeń obowiązujących go zasad etyki zawodowej komornika (§ 4 i § 21 Kodeksu Etyki Zawodowej Komornika – uchwała Krajowej Rady Komorniczej nr 909/IV z 8 lutego 2012 r.). [...] nie złamał przy tym zasady uprzejmości wobec kolegi – zawieszzonego komornika sądowego [...], gdyż analizowane w tym postępowaniu zachowania nie dotyczyły płaszczyzny stosunków interpersonalnych między komornikami – kolegami po fachu. Natomiast bez wątplenia obwiniony zniesławił zastępowanego komornika, w reakcji na jego niegodziwy postęp. Obwiniony wykazał przez to pewną słabość charakteru, ale skoro nastąpiło to w ochronie interesu wierzycieli, aby na przyszłość ustrzec się podobnych sytuacji ze strony zawieszzonego w czynnościach komornika, to w związku z tym nie ucierpiały ani powaga, ani godność sprawowanego urzędu komornika. Tak więc omawiane zachowania z 8 lipca 2014 r., 8 sierpnia 2014 r. oraz 20 marca 2015 r. nie zasługiwały na miano nieetycznych, gorszących, przynoszących ujmę zajmowanemu stanowiskowi komornika – jak to określał odwołujący [...], a przez to nie stanowiły deliktu dyscyplinarnego.

Podsumowując, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że całokształt wymienionych w niniejszym uzasadnieniu okoliczności przemawia za brakiem możliwości przypisania obwinionemu winy w zakresie zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego, a tym samym decyzja Komisji Dyscyplinarnej o uniewinnieniu go od popełnienia zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego była słuszna.

Wobec tego sąd II instancji utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie, o czym orzekł w pkt 1 wyroku.

W pkt 2 Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania odwoławczego. Na podstawie art. 75 ust. 3 *a contrario* ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, wobec bezzasadności odwołania, kosztami postępowania odwoławczego obciążono Krajową Radę Komorniczą.

[PODPISY I PIECZĘCIE]

KOMENTARZ

Pomówienie przez komornika a odpowiedzialność dyscyplinarna

**JOANNA
SAWICKA-IWANIUK**

Komornik sądowy
Przewodnicząca Izby
Dyscyplinarnej przy KRK

Prowadzenie postępowania karnego przeciwko komornikowi sądowemu, które zakończyło się prawomocnym wyrokiem warunkowo umarzającym postępowanie, wydaje się przesądzać o uznaniu za winnego wyczerpania również znamion deliktu dyscyplinarnego naruszenia powagi i godności urzędu. Takie

stanowisko wyraził Rzecznik Dyscyplinarny przy KRK, składając wniosek o ukaranie w sprawie D 21/18, zarzucając komornikowi, iż dopuścił się naruszenia powagi i godności urzędu w ten sposób, że w 8 lipca 2014 r., 8 sierpnia 2014 r. i 20 marca 2015 r. dopuścił się czynów zabronionych z art. 212 §1 k.k., pomawiając o kradzieże, w związku z czym został prawomocnym wyrokiem z 25 maja 2017 r., sygn.. II K 2/15, przez Sąd Rejonowy [...] uznany za winnego popełnienia tych przestępstw, tj. o przewinienie dyscyplinarne z art. 71 pkt 1 uokse w związku z § 4 i 21 Kodeksu Etyki Zawodowej Komornika.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, iż Komisja w każdej sprawie bada okoliczności popełnienia czynu, motywację obwinionego, gromadząc w tym celu materiał dowodowy. Orzeczenie sądu karnego jest dowodem w sprawie, co jednak nie oznacza związania Komisji rozstrzygnięciem sądu karnego. Komisja w tym zakresie w ramach swobodnego badania sprawy dokonuje w każdej sprawie własnych ustaleń i oceny zgromadzonych dowodów.

W przedmiotowej sprawie Komisja nie podzieliła stanowiska Rzecznika Dyscyplinarnego. Komisja ustaliła, iż obwiniony, pełniąc zastępstwo za zawieszzonego komornika, był z nim w konflikcie. Zawieszony komornik w trakcie zastępstwa pobrał z rachunku kancelarii kwotę 16 596,26 zł. Działanie to wzburzyło obwinionego, gdyż brak tej kwoty uniemożliwił prawidłowe funkcjonowanie kancelarii, w której był zastępcą. W dniu 20 marca 2014 r. dokonał przelewów na rachunek kancelarii, które opisał: „przelew środków własnych w związku z kradzieżą przez zawieszzonego komornika...” oraz „przelew środków własnych w związku z obawą kradzieży przez zawieszzonego komornika...”. Taka treść została umieszczona w systemie bankowym SGB Banku Spółdzielczego w [...]. Obwiniony jeszcze dwukrotnie, tj. 8 lipca i 8 sierpnia 2014 r., wystosowywał pisma, w treści których zawierał stwierdzenie kradzieży środków.

Wyrokiem z 25 maja 2017 r. w sprawie o sygn. akt II K 2/15 Sąd Rejonowy [...] warunkowo umorzył postępowanie karne wobec [...] oskarżonego o popełnienie wyżej opisanych trzech czynów na okres próby 2 lat. Wyrok ten stał się prawomocny 25 października 2017 r.

Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika opiera się na zasadzie winy, co wynika wprost z obowiązującego w dacie popełnienia czynu art. 71 uokse. Zarówno stara ustawa, jak i nowa nie zawiera definicji winy.

<https://www.freepik.com>

W doktrynie przyjmuje się, iż jest ona rozumiana jak w prawie karnym. Jednakże Komisja w przedmiotowym postępowaniu powołała się na odmienne stanowisko, zaczerpnięte z publikacji E. Warzocha (*Niektóre zagadnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów sądów powszechnych*, „Nowe Prawo”, 1988, nr 1, s. 53–54): „w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów nie ma podstaw do przenoszenia wprost rozwiązań prawa karnego, a nawet stosowania tych rozwiązań należy unikać”. W tym kontekście, w odniesieniu do postępowania dyscyplinarnego sędziów, wyrażono pogląd, że „nawet w wypadku popełnienia przez sędziego pospolitego przestępstwa kryminalnego, jego odpowiedzialność inaczej musi się kształtować na tle rozwiązań prawa karnego, a inaczej w postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym tego samego czynu karalnego”. (Pogląd ten został zaakceptowany przez T. Srokę: *Przestępstwo jako przewinienie dyscyplinarne w perspektywie celów postępowania dyscyplinarnego wobec studentów*, „Prawo Karne i Nauki Penalne”, XV: 2011, z. 1). Tym samym Komisja przyjęła, iż nie można stosować tych samych kryteriów do oceny winy w znaczeniu prawnokarnym i zawinienia, o którym mowa w art. 71 uokse, a co za tym idzie – nawet jednoznaczne stwierdzenie przez sąd faktu popełnienia zarzucanych czynów nie przesądza o popełnienia zawinionego deliktu dyscyplinarnego. W ocenie Komisji działanie obwinionego było

emocjonalne i naganne, ale wywołane postępowaniem zastępowanego komornika.

Stanowisko Komisji podtrzymał Sąd Okręgowy w [...], badając sprawę na skutek odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego, podnosząc, iż wbrew poglądom Rzecznika Dyscyplinarnego przesądzenie sądu karnego o winie obwinionego w zakresie przypisanych mu wyrokiem przestępstw z art. 212 § 1 k.k. nie przesądzało samodzielnie o winie także w rozumieniu dyscyplinarnym. Sąd Okręgowy podzielił w całości stanowisko Komisji, stwierdzając, iż postępowanie karne i postępowanie dyscyplinarne ma zupełnie inne cele: „Odpowiedzialność dyscyplinarna komornika polega mianowicie na kontroli prawidłowości wykonywania zawodu komornika i jej celem jest eliminacja nieprawidłowości w działalności komorników i zapewnienie najwyższych standardów prowadzonej egzekucji w sposób uczciwy, bezstronny, rzetelny oraz sprawny. Zadaniem organów prowadzących postępowania dyscyplinarne jest więc przede wszystkim ustalenie, czy dany komornik swoim zachowaniem dopuścił się zawinionego przewinienia dyscyplinarnego. Warto również dodać, że w przypadku przypisania komornikowi przestępstwa, organy postępowania dyscyplinarnego nie są zwolnione od przeprowadzenia we własnym zakresie postępowania dowodowego oraz dokonania samodzielnej oceny, czy możliwe jest na gruncie danej sprawy stwierdzenie winy i przypisanie danemu obwinionemu odpowiedzialności dyscyplinarnej za zarzucone mu przewinienie”. Tym samym Komisja prawidłowo uwzględniła przy ocenie winy komornika sferę motywacyjną i kontekst sytuacyjny, a więc przyczynę i przebieg konfliktu pomiędzy obwinionym i zastępowanym komornikiem. Istotna była tu również odpowiedzialność obwinionego przed wierzycielami i dbałość o interesy wierzycieli poprzez zagwarantowanie możliwości przekazywania im należnych środków finansowych uzyskanych

z tytułu prowadzonych postępowań egzekucyjnych, co – jak podkreślił Sąd Okręgowy – stanowi jedną z ważniejszych powinności komornika sądowego.

”
ZADANIEM ORGANÓW
PROWADZĄCYCH POSTĘPOWANIA
DYSCYPLINARNE JEST WIĘC
PRZED WSZYSTKIM USTALENIE,
CZY DANY KOMORNIK SWOIM
ZACHOWANIEM DOPUŚCIŁ SIĘ
ZAWINIONEGO PRZEWINIENIA
DYSCYPLINARNEGO.

Orzeczenie to przełamuje przekonanie, że prowadzenie przeciwko komornikowi postępowania karnego z góry skazuje go na odpowiedzialność dyscyplinarną. Wskazuje na konieczność oceny w takich sprawach całego kontekstu, w tym zawodowego, pobudek, z jakich działa obwiniony. Orzeczenie to jest istotne dla środowiska komorniczego i ma niewątpliwie pozytywne wydźwięk, zwłaszcza w dobie przenoszenia na komornika ciężaru ustalania nie tylko stanu majątkowego dłużnika, ale i dokonywania wyboru sposobu egzekucji jak najmniej dla niego uciążliwego, gdy w tle pozostaje konflikt interesów na linii dłużnik – wierzyciel.

<https://www.freepik.com>

Moja Kancelaria

WWW.CURRENDA.PL

Moja Kancelaria –
wygoda, oszczędność
oraz wsparcie

Moja Kancelaria to pakiet produktów i usług informatycznych, dzięki którym możesz pracować w kancelarii oraz zdalnie na tych samych danych. Zwiększysz swoje możliwości i konkurencyjność. Obniżysz koszty oraz podniesiesz poziom wydajności swojej infrastruktury informatycznej.

Dlaczego warto

Aplikacja komornicza z dowolnego miejsca

Połączenie z internetem – potrzebujesz tylko tego, by móc korzystać z aplikacji komorniczej poza kancelarią.

Nieograniczona pojemność bazy danych

W ramach Mojej Kancelarii otrzymujesz nieograniczone miejsce do przechowywania bazy danych.

Outsourcing usług informatycznych

Obowiązki związane z obsługą, utrzymaniem i rozwijaniem Twojej infrastruktury informatycznej są po naszej stronie.

Jedna miesięczna opłata

Moja Kancelaria to zestawienie wielu produktów i usług, które otrzymujesz w ramach jednej faktury miesięcznej i jednej płatności.

Podwójne przechowywanie danych

Jednocześnie gromadzisz i przetwarzasz dane w kancelarii na serwerze Synology DS920+ oraz w przestrzeni w NASK.

Przejdź na **Moja Kancelarię!**

Skontaktuj się z nami, aby dowiedzieć się więcej

Zadzwoń: 58 550 38 75
lub napisz: marketing@currenda.pl

NOWA
CURRENTA
NOWA
CURR
NOWA
CURRE

NOWA CURRENTA

CURRENTA SP. Z O.O.

---

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel : +48 608 587 257

e-mail: nowa.currenta@currenta.pl

www.sklep.currenta.pl, www.czytelnia.currenta.pl

NO